

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000, de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten en de Wet studiefinanciering BES in verband met een verbeterde regeling voor diverse onderwerpen op het terrein van de studiefinanciering en de tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage en de schoolkosten (Variawet studiefinanciering)

(KetenID WGK28001)

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een aantal onderwerpen op het terrein van de studiefinanciering en de tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten beter te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Wijziging Wet studiefinanciering 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.5, eerste lid, komt te luiden:

1. Een mbo-student heeft geen aanspraak op studiefinanciering:
 - a. indien hij is ingeschreven aan een opleiding waarvan de duur, daaronder inbegrepen ten hoogste 12 vakantieweken, korter is dan 1 jaar; of
 - b. indien hij in het betreffende studiefinancieringstijdvak aanspraak maakt op een tegemoetkoming in de kosten voor de toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud, die door de voor de verstrekking van deze

tegenoetkomingen verantwoordelijke autoriteit van een ander land wordt verstrekt.

B

Artikel 3.21 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid vervalt 'of het levenlanglerenkrediet'.
2. In het vijfde lid wordt 'met dien verstande dat de onderbreking of beëindiging niet plaatsvindt voor een periode voorafgaand aan de datum van de indiening van de aanvraag' vervangen door 'met dien verstande dat de aanvraag uiterlijk op de tiende kalenderdag van de maand waarop de aanvraag betrekking heeft is ingediend. Indien de aanvraag later is ingediend, vindt de onderbreking of beëindiging plaats met ingang van de kalendermaand volgend op de kalendermaand waarin de aanvraag is ingediend'.

C

Artikel 4.3 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:
 1. Het bevoegd gezag van de instelling, bedoeld in artikel 2.4, onderdelen a en b, stelt van iedere mbo-student vast of deze gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen. De periode van 8 weken wordt verlengd met de weken waarin vanwege vakantie geen onderwijs werd verzorgd.
 2. Het tweede lid vervalt, onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.
 3. In het tweede lid (nieuw) wordt 'artikel 8.1.7, negende lid, WEB' vervangen door 'artikel 8.1.7, zevende lid, WEB'.

D

Artikel 4.4 vervalt.

E

Artikel 4.5 komt te luiden:

Artikel 4.5. Controle op langdurige afwezigheid in het niet-bekostigd beroepsonderwijs

1. Het bevoegd gezag van de instelling, bedoeld in artikel 2.4, onderdeel b, stelt uiterlijk op de derde werkdag na afloop van een periode van afwezigheid van 4 weken de mbo-student in kennis dat daarvan in de administratie van de instelling een aantekening is gemaakt en verzoekt de mbo-student om opgaaf van de reden van de afwezigheid. Het bevoegd gezag meldt daarbij tevens aan de mbo-student dat een ongeoorloofde afwezigheid van 8 weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering.
2. Uiterlijk op de vijfde werkdag na de periode van 8 weken, bedoeld in artikel 4.3, stelt het bevoegd gezag vast:
 - a. of de reden die de mbo-student binnen 8 weken gaf voor zijn afwezigheid een geldige reden als bedoeld in artikel 8.1.7, zevende lid, WEB, is;

- b. dat de mbo-student binnen 8 weken geen reden heeft opgegeven voor zijn afwezigheid; of
 - c. dat de mbo-student voor het einde van de periode van 8 weken weer aan het onderwijs is gaan deelnemen.
3. Het bevoegd gezag meldt uiterlijk de vijfde werkdag na afloop van de periode van 8 weken, bedoeld in artikel 4.3, aan Onze Minister dat de mbo-student gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder opgave van geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen.
4. Het bevoegd gezag stuurt gelijktijdig met de mededeling, bedoeld in het derde lid, een afschrift van de gegevens die over de betrokkene aan Onze Minister zijn verstrekt, aan deze betrokkene en geeft daarbij tevens aan dat afwezigheid als bedoeld in artikel 4.3, gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering, alsmede welke beroepsgang voor betrokkene open staat tegen de mededeling, bedoeld in het derde lid.

F

Aan de artikelen 4.12 en 4.14, vijfde lid, wordt toegevoegd 'De mbo-student dient de aanvraag, bedoeld in de eerste volzin, uiterlijk vijf jaar na het verstrijken van de diplomatermijn beroepsonderwijs in.'

G

Artikel 4.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding '1.' geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 2. De omzetting, bedoeld in het eerste lid, geschiedt door Onze Minister op aanvraag. De mbo-student dient de aanvraag tot omzetting uiterlijk vijf jaar na het verstrijken van de diplomatermijn beroepsonderwijs in.

H

In artikel 4.22, eerste lid, wordt '3 maanden' vervangen door 'vijf jaar'.

I

Aan de artikelen 5.2b, eerste lid, en 5.16, vijfde lid, wordt toegevoegd 'De ho-student dient de aanvraag, bedoeld in de eerste volzin, uiterlijk vijf jaar na het verstrijken van de diplomatermijn hoger onderwijs in.'

J

In artikel 5.9, tweede lid, wordt '3 maanden' vervangen door 'vijf jaar'.

K

Artikel 5.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding '1.' geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. De omzetting, bedoeld in het eerste lid, geschiedt door Onze Minister op aanvraag. De ho-student dient de aanvraag tot omzetting uiterlijk vijf jaar na het verstrijken van de diplomatermijn hoger onderwijs in.

L

Aan artikel 6.9 wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. In afwijking van het eerste lid besluit Onze Minister op aanvraag dat de rente en de aflossing van een debiteur in jaarlijkse termijnen vervallen, indien die debiteur niet woonachtig is in een land of gebied waar de eurobetalingsruimte SEPA van kracht is. Bij regeling van Onze Minister wordt mededeling gedaan van de landen en gebieden die behoren tot de eurobetalingsruimte SEPA.

M

Artikel 6.17 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het tweede lid tot derde lid en onder vernummering van het derde en vierde lid (oud) tot zesde en zevende lid, wordt na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende:
2. Indien na beëindiging van het recht op studiefinanciering van een student door een beschikking op grond van artikel 7.1 een vordering ontstaat van Onze Minister en er sprake is van een schuld uit een lening als bedoeld in het zesde lid, wordt die schuld vermeerderd met het bedrag van de vordering.

2. In het derde lid (nieuw) komt de eerste volzin te luiden:

Indien na beëindiging van het recht op studiefinanciering van een student door een beschikking op grond van artikel 7.1 een vordering ontstaat van Onze Minister en er geen sprake is van een schuld uit een lening als bedoeld in het zesde lid, wordt die vordering omgezet in een lening op de eerste dag van de maand na de herziening.

3. Na het derde lid (nieuw) worden twee leden ingevoegd, luidende:

4. In afwijking van het tweede en derde lid wordt een schuld die is ontstaan uit een herziening op grond van artikel 7.1 die het gevolg is van het doorgeven van een onjuist inkomen bij een aanvraag tot peiljaarverlegging van de debiteur als bedoeld in artikel 6.12 teruggevorderd. De terugbetaling van de schuld geschiedt overeenkomstig bij ministeriële regeling vast te stellen redelijke terugbetalingsregels.

5. Het terug te vorderen bedrag, bedoeld in het vierde lid, wordt niet teruggevorderd indien dat niet meer bedraagt dan het bedrag, genoemd in artikel 26a, eerste lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. In dat geval wordt bij de vaststelling tot herziening de beschikking tot terugvordering vastgesteld op nihil.

4. In het zesde lid (nieuw) wordt 'In afwijking van het eerste en tweede lid' vervangen door 'In afwijking van het eerste en derde lid'.

5. In het zevende lid (nieuw) wordt 'De in het eerste of tweede lid bedoelde lening' vervangen door 'De in het eerste en derde lid bedoelde lening'.

N

Artikel 6.19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'de artikelen 6.5, tweede, derde en vierde lid 6.6, 6.7, eerste lid, tweede volzin, en tweede en derde lid, en 6.14' vervangen door 'de artikelen 6.5, tweede, derde en vierde lid, 6.6 en 6.14'.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
3. In afwijking van het eerste lid heeft de debiteur die tevens een of meerdere schulden heeft of heeft gehad die zijn ontstaan door toekenning van een andere lening waarop opschorting als bedoeld in de artikelen 6.7, tweede lid, en 10a.5 van toepassing is, bij de toepassing van opschorting recht op opschorting voor ten hoogste 5 kalenderjaren voor alle schulden gezamenlijk. Indien de debiteur meerdere schulden gelijktijdig aflost, ziet de aanvraag, bedoeld in artikel 6.7, tweede lid, op iedere schuld.

O

In artikel 9.1 wordt 'de artikelen 2.5, eerste lid,' vervangen door 'de artikelen 2.5, eerste lid, onderdeel a,'.

P

Na artikel 9.2 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9.2a. Bereikbaarheidsplicht

1. De student met studiefinanciering of debiteur zorgt dat hij kan worden aangeschreven door Onze Minister, door:
 - a. wijzigingen in zijn contactgegevens onverwijld en ongevraagd schriftelijk aan Onze Minister te verstrekken, voor zover die wijzigingen niet blijken uit de basisregistratie personen; of
 - b. bereikbaar te zijn via een derde van wie hij onverwijld schriftelijk de contactgegevens verstrekt aan Onze Minister.
2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over wat onder contactgegevens wordt verstaan, welke gegevens minimaal aan Onze Minister worden verstrekt en over de wijze van verstrekking.

Q

Artikel 9.6 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Artikel 9.6. Uitwisselen van gegevens met instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak.

2. Onder vernummering van het tweede tot en met vierde lid tot vijfde tot en met zevende lid, wordt het eerste lid vervangen door vier leden, luidende:
 1. Instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak en de op grond van artikel 9.1a, eerste lid, aangewezen toezichthouders wisselen kosteloos gegevens uit met Onze Minister over studenten en debiteuren.

2. De uitwisseling is beperkt tot gegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van deze wet, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
- a. de toekenning van studiefinanciering;
 - b. het vaststellen van:
 - 1°. de duur, vorm en hoogte van de studiefinanciering;
 - 2°. de hoogte van de lening;
 - 3°. de hoogte van de termijnbetaling;
 - 4°. de hoogte van de achterstallige schuld; en
 - c. invordering van achterstallige schulden.
3. De instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak en toezichthouders, bedoeld in het eerste lid, zijn bevoegd uit eigen beweging of desgevraagd verplicht aan Onze Minister de betreffende gegevens te verstrekken.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de gevallen waarin, de wijze waarop en welke gegevens worden uitgewisseld en welke instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak deze gegevens mogen uitwisselen met Onze Minister.
3. In het vijfde lid (nieuw) wordt 'RSR verstrekt' vervangen door 'Onverminderd het eerste tot en met vierde lid, verstrekt RSR'.
4. In het zesde lid (nieuw) wordt 'eerste lid' vervangen door 'vijfde lid'.

R

Artikel 9.6b wordt vervangen door drie artikelen, luidende:

Artikel 9.6b. Internationale gegevensuitwisseling bij meeneembare studiefinanciering

Onze Minister kan, voor de uitvoering van deze wet, inlichtingen over een student die studiefinanciering aanvraagt dan wel reeds ontvangt, opvragen bij het bevoegd gezag van de staat waar de student een opleiding wil gaan volgen of volgt met gebruik van studiefinanciering die is verkregen op grond van artikel 2.13a of 2.14.

Artikel 9.6c. Internationale gegevensuitwisseling bij vorderingen op grond van deze wet

Onze Minister is bevoegd om met gebruikmaking van de persoonsgegevens die bij hem bekend zijn als gevolg van de uitvoering van zijn wettelijke taken, het bevoegd gezag van het land Aruba, Curaçao of Sint Maarten of een staat buiten het Koninkrijk te verzoeken de persoonsgegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn voor een effectieve invordering van leningen en andere vorderingen op grond van deze wet of die noodzakelijk zijn voor de controle op de artikelen 2.5, eerste lid, onderdeel b, en 2.13, eerste lid, onderdeel d.

Artikel 9.6d. Internationale gegevensuitwisseling bij niet-Nederlandse studieschulden

1. Onze Minister is bevoegd om aan de voor de verstrekking van een tegemoetkoming in de kosten voor toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud voor studenten verantwoordelijke autoriteit van het land

Aruba, Curaçao of Sint Maarten of van een staat buiten het Koninkrijk, de persoonsgegevens die bij hem bekend zijn als gevolg van de uitvoering van zijn wettelijke taken te verstrekken van de persoon die een lening of achterstallige schuld heeft in dat andere land of die staat, ten behoeve van een effectieve invordering door die autoriteit.

2. De verantwoordelijke autoriteit toont voorafgaand aan de verstrekking van die persoonsgegevens aan dat de student ten laste van die autoriteit een tegemoetkoming in de kosten voor de toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud heeft aangevraagd dan wel reeds ontvangt, of heeft ontvangen.

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt bepaald met welke landen of staten gegevens mogen worden uitgewisseld en welke gegevens dit betreft.

S

In artikel 9.8 vervalt ', 4.4'.

T

Artikel 10a.3 komt te luiden:

Artikel 10a.3. Toepassing artikelen hoofdstuk 6

1. De artikelen 6.1 tot en met 6.2, 6.4 tot en met 6.6, 6.8, 6.9a, 6.12 en 6.15 tot en met 6.17 zijn van overeenkomstige toepassing op debiteuren die onder dit hoofdstuk vallen.

2. Onverminderd artikel 6.1, derde lid, is artikel 6.14, zoals dit luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel R, van de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs, van overeenkomstige toepassing op debiteuren die onder dit hoofdstuk vallen, waarbij de lening van de debiteur wordt aangemerkt als een lening beroepsonderwijs.

U

Na artikel 10a.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10a.3a. Vaststelling rentepercentage

Onze Minister stelt ten aanzien van de lening jaarlijks uiterlijk in december een rentepercentage vast dat gelijk is aan het gemiddeld effectief rendement over de periode van 12 maanden, gerekend van oktober van het voorafgaande jaar tot en met september van het lopende jaar, van de openbare lening, uitgegeven door de Staat der Nederlanden en toegelaten tot de notering aan de officiële markt ter beurse van Amsterdam, met een gemiddelde resterende looptijd van 3 tot 5 jaren. Het rentepercentage wordt vastgesteld op nul indien deze overeenkomstig de eerste volzin minder dan nul procent bedraagt.

V

Artikel 10a.6, vierde lid, komt te luiden:

4. Indien de debiteur niet woonachtig is in een land of gebied waar de eurobetalingsruimte SEPA van kracht is, is artikel 6.9, vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.

W

Na artikel 11.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 11.4. Afwijking van artikel 4:104 Awb

Indien de debiteur niet heeft voldaan aan de bereikbaarheidsplicht, bedoeld in artikel 9.2a, verjaart de bevoegdheid tot invordering van een lening in afwijking van artikel 4:104, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht door verloop van tien jaren.

X

Artikel 11.6 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Grondslag verwerking bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard

2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

3. Onze Minister is bevoegd om gegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard bedoeld in paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming te verwerken, voor zover dit noodzakelijk is voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding.

4. Onze Minister is bevoegd om gegevens over gezondheid, politieke opvattingen en religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen te verwerken, voor zover dit noodzakelijk is voor het herijkingsonderzoek, bedoeld in artikel 11.10.

Y

Onder vernummering van artikel 1.7 tot artikel 11.8 worden aan hoofdstuk 11 de volgende artikelen toegevoegd:

Artikel 11.9 Grondslag verwerking persoonsgegevens voor begrotings- en beleidsvoorbereiding

1. Voor zover dit noodzakelijk is voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding door Onze Minister, kunnen de volgende categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt:

- a. basisgegevens toekennen;
- b. studiefinancieringskenmerken toekennen;
- c. financiële gegevens toekennen;
- d. basisgegevens innen;
- e. studiefinancieringskenmerken innen; en
- f. financiële gegevens innen.

2. Voor zover dit noodzakelijk is voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding is Onze Minister bevoegd om de gegevens, bedoeld in het eerste lid, te koppelen aan de basisgegevens, bedoeld in de Wet register onderwijsdeelnemers.
3. Gegevens over de geslachtsnaam, de voornamen en het adres van studenten worden verstrekt aan Onze Minister voor zover dit noodzakelijk is om studenten uit te nodigen voor deelname aan onderzoeken in het kader van de begrotings- en beleidsvoorbereiding.
4. De gegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid, zijn uitsluitend toegankelijk voor onder het gezag van Onze Minister vallende daartoe geautoriseerde personen. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de autorisatie van deze personen.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de invulling van de categorieën van persoonsgegevens, en worden nadere regels gesteld voor de nodige maatregelen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de gegevens tegen verlies of aantasting van deze gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, opneming, wijziging, verwijdering of verstrekking van deze gegevens.

Artikel 11.10 Grondslag herijkingsonderzoek waarde reisvoorziening

1. Onze Minister voert periodiek een onderzoek uit dat tot doel heeft de waarde te bepalen van het recht op de reisvoorziening die daarvoor per student door het vervoerbedrijf aan Onze Minister in rekening wordt gebracht.
2. Voor zover dit noodzakelijk is voor het bepalen van de waarde van het recht op de reisvoorziening die daarvoor per student door het vervoerbedrijf aan Onze Minister in rekening wordt gebracht, kunnen de volgende categorieën persoonsgegevens worden verwerkt:
 - a. basisgegevens toekennen;
 - b. onderwijsgegevens;
 - c. studiefinancieringskenmerken toekennen.
3. Onze Minister is bevoegd om de gegevens, bedoeld in het eerste lid, te koppelen aan de reisgegevens verzameld door de vervoersbedrijven voor het bepalen van de waarde van het recht op de reisvoorziening.
4. De gegevens, bedoeld in het tweede en derde lid, zijn uitsluitend toegankelijk voor daartoe door Onze Minister geautoriseerde personen. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de autorisatie van deze personen.
4. Onze Minister bewaart de gekoppelde gegevens, bedoeld in het tweede en derde lid, niet langer dan noodzakelijk is voor de uitvoering van het herijkingsonderzoek en vernietigt deze uiterlijk 18 maanden na de koppeling.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de invulling van de categorieën van persoonsgegevens, en worden nadere regels gesteld voor de nodige maatregelen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de gegevens tegen verlies of aantasting van deze gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, opneming, wijziging, verwijdering of verstrekking van deze gegevens.

Z

Artikel 11.8 (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel c, vervalt 'en'.
2. Onder vervanging van de punt aan het slot van het eerste lid, onderdeel d, door ', en' worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:
 - e. voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding, bedoeld in artikel 11.9; en
 - f. voor het herijkingsonderzoek, bedoeld in artikel 11.10.

AA

Artikel 12.32 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervallen '6.3,' en 'N,'.
2. Onder vernummering van het tweede tot en met vijfde lid tot derde tot en met zesde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
 2. Onverminderd artikel 6.1, derde lid, stelt Onze Minister, in afwijking van artikel 6.3, ten aanzien van een debiteur met een schuld uit een lening beroepsonderwijs die uitsluitend voor het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel N, van de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs studiefinanciering ontving jaarlijks uiterlijk in december een rentepercentage vast dat gelijk is aan het gemiddeld effectief rendement over de periode van 12 maanden, gerekend van oktober van het voorafgaande jaar tot en met september van het lopende jaar, van de openbare lening, uitgegeven door de Staat der Nederlanden en toegelaten tot de notering aan de officiële markt ter beurze van Amsterdam, met een gemiddelde resterende looptijd van 3 tot 5 jaren. Het rentepercentage wordt vastgesteld op nul indien deze overeenkomstig de eerste volzin minder dan nul procent bedraagt.
3. In het derde lid (nieuw) wordt na 'overeenkomstig het eerste' ingevoegd 'en tweede'.
4. In het vierde lid (nieuw) wordt 'het eerste en tweede lid' vervangen door 'het eerste tot en met derde lid'.
5. In het vijfde lid (nieuw) wordt 'het tweede of derde lid' vervangen door 'het derde of vierde lid' en wordt na 'overeenkomstig het eerste' ingevoegd 'en tweede'.
6. In het zesde lid (nieuw) wordt 'het tweede lid' vervangen door 'het derde lid'.

Artikel II. Wijziging Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

De Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsbepaling **TOS-ouder** vervalt.
2. In de alfabetische volgorde wordt de volgende begripsbepaling ingevoegd:
ouder: ouder als bedoeld in artikel 1.1 WSF 2000,
3. De begripsbepaling **partner** komt te luiden:
partner: partner als bedoeld in artikel 1.1 WSF 2000,

4. De begripsbepaling **thuiswonende leerling** komt te luiden:
thuiswonende leerling: leerling die niet een uitwonende leerling is,
5. De begripsbepaling **uitwonende leerling** komt te luiden:
uitwonende leerling: leerling die voldoet aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 1.4

B

In artikel 1.3, tweede lid, komt te luiden:

2. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald aan welke voorwaarden een aanvraag moet voldoen. In ieder geval wordt daarbij bepaald dat de aanvrager in de zin van hoofdstuk 5 en zijn partner alsmede de ouder hun burgerservicenummer of onderwijsnummer verstrekken.

C

Na artikel 1.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1.4. Verplichtingen uitwonende leerling

Voor de basistoelage voor een uitwonende leerling komt in aanmerking de leerling die voldoet aan de volgende verplichtingen:

- a. de leerling woont op het adres waaronder hij in de basisregistratie personen staat ingeschreven, en
- b. het woonadres van de leerling is niet het adres waaronder zijn ouders of een van hen in de basisregistratie personen staat of staan ingeschreven.

D

In artikel 1.7, tweede lid, vervalt 'of diens partner'.

E

Artikel 2.26, tweede lid, vervalt alsmede de aanduiding '1.' Voor het eerste lid.

F

In artikel 2.27 vervalt 'of diens partner'.

G

Artikel 2.28 komt te luiden:

Artikel 2.28 Peiljaarverlegging bij terugval in inkomen

1. Voor tegemoetkoming ingevolge hoofdstuk 4 wordt op aanvraag van de aanvrager of diens ouder bij toepassing van artikel 1.8, onderdeel b, indien sprake is van een terugval in inkomen over het eerste of het tweede jaar na het peiljaar, uitgegaan van dat jaar. Voor tegemoetkoming ingevolge hoofdstuk 5 wordt op aanvraag van de aanvrager of diens partner bij toepassing van artikel 1.8, onderdeel b, indien sprake is van een terugval in inkomen over het eerste

of het tweede jaar na het peiljaar, uitgegaan van dat jaar. Deze aanvraag wordt in hetzelfde schooljaar gedaan als de aanvraag ingevolge de artikelen 5.5 en 5.11.

2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt onder een terugval in inkomen verstaan: een vermindering van de draagkracht met ten minste 15% ten opzichte van het peiljaar.

H

In artikelen, 1.7, 1.8, 2.27, 4.11 en 7.1 wordt 'TOS-ouder' telkens vervangen door 'ouder'.

I

Artikel 4.2, wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:
 - b. aanvullende toelage.
2. Het tweede lid vervalt alsmede de aanduiding '1.' voor het eerste lid.

J

Artikel 4.4 komt te luiden:

Artikel 4.4. Aanvullende toelage

De aanvullende toelage bestaat uit:

- a. de tegemoetkoming in de schoolkosten;
- b. de onderwijsbijdrage indien het leerlingen als bedoeld in artikel 2.9, onderdelen b, c en d, zijn of vavo-studenten als bedoeld in artikel 2.10.

K

Artikel 4.7 komt te luiden:

Artikel 4.7. Onderwijsbijdrage

1. De tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage voor een kalendermaand is een twaalfde deel van het bedrag, bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Les- en cursusgeldwet.
2. In het schooljaar waarin een leerling de leeftijd van 18 jaren bereikt, wordt de tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage voor dat schooljaar niet toegekend.

L

Artikel 4.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. De tegemoetkoming kan worden toegekend met terugwerkende kracht tot en met de eerste dag van het desbetreffende schooljaar.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
4. De leerling die wordt uitgeschreven bij een school geeft de datum van uitschrijving uiterlijk de tiende kalenderdag van de maand volgend op de

kalendermaand waarin de leerling is uitgeschreven door aan Onze Minister. Onze Minister beëindigt de tegemoetkoming met ingang van de kalendermaand volgend op de kalendermaand waarin de leerling is uitgeschreven.

M

In artikel 4.11 wordt 'en diens partner beide weigeren' vervangen door 'weigert'.

N

Artikel 4.12 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Het bevoegd gezag van de school, bedoeld in de artikelen 2.9, onderdeel a, en 2.10 of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die de school, bedoeld in artikel 2.9, onderdelen b, c en d, in stand houdt, stelt van de leerling vast of de leerling gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen. De periode van 8 weken wordt verlengd met de weken waarin vanwege vakantie geen onderwijs werd verzorgd.

2. Het tweede lid vervalt, onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.

O

Artikel 4.13 vervalt.

P

Artikel 4.14 komt te luiden:

Artikel 4.14. Controle op langdurige afwezigheid in het niet-bekostigd voortgezet onderwijs

1. Het bevoegd gezag van de school, bedoeld in artikel 2.10, voor zover het betreft een school als bedoeld in artikel 1.4a.1 WEB, of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die de school, bedoeld in artikel 2.9, onderdelen b, c en d, in stand houdt, stelt uiterlijk op de derde werkdag na afloop van een periode van afwezigheid van 4 weken de leerling in kennis dat daarvan in de administratie van de school een aantekening is gemaakt en verzoekt de leerling om opgaaf van de reden van de afwezigheid. Het bevoegd gezag of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon meldt daarbij tevens aan de leerling dat een ongeoorloofde afwezigheid van 8 weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op tegemoetkoming.

2. Uiterlijk op de vijfde werkdag na de periode van 8 weken, bedoeld in artikel 4.12, stelt het bevoegd gezag of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon vast of

a. de reden die de leerling binnen 8 weken gaf voor zijn afwezigheid, een geldige reden als bedoeld in artikel 8.30, vijfde lid, van de WVO 2020 is;

b. de leerling binnen 8 weken geen reden heeft opgegeven voor zijn afwezigheid; of

c. de leerling voor het einde van de periode van 8 weken weer aan het onderwijs is gaan deelnemen.

3. Het bevoegd gezag of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon meldt uiterlijk de vijfde werkdag na afloop van de periode van 8 weken, bedoeld in artikel 4.12, aan Onze Minister dat de leerling gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder opgave van geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen.

4. Het bevoegd gezag of de natuurlijke persoon of de rechtspersoon stuurt gelijktijdig met de melding, bedoeld in het derde lid, een afschrift van de gegevens die over de betrokkene aan Onze Minister zijn verstrekt, aan deze betrokkene en geeft daarbij tevens aan dat de afwezigheid, bedoeld in artikel 4.12, gevolgen heeft voor diens aanspraak op tegemoetkoming, alsmede welke beroepsgang voor betrokkene open staat tegen de mededeling, bedoeld in het derde lid.

Q

In artikel 6.1 vervalt 'of omzetting van een lening' en wordt 'de artikelen 4.11, 4.12 en 4.13,' vervangen door 'artikel 4.11,'.

R

Artikel 7.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. de hoogte van het toetsingsinkomen van de aanvrager of diens partner of van de ouder wordt vastgesteld of gewijzigd, of

2. Het tweede lid, onderdeel d, komt te luiden:

d. de hoogte van het inkomen van de aanvrager of diens partner of van ouder te hoog of te laag is vastgesteld op basis van onjuiste of onjuist verwerkte gegevens anders dan bedoeld onder a,

S

In artikel 8.1, eerste lid, vervalt 'en de verrekening van het toegekende bedrag aan tegemoetkoming met de aan Onze Minister verschuldigde onderwijsbijdrage,'.

T

Na artikel 9.2 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9.2a. Bereikbaarheidsplicht

1. De leerling of ho-student met een tegemoetkoming of debiteur zorgt dat hij kan worden aangeschreven door Onze Minister, door:

a. wijzigingen in zijn contactgegevens onverwijld en ongevraagd schriftelijk aan Onze Minister te verstrekken, voor zover die wijzigingen niet blijken uit de basisregistratie personen; of

b. bereikbaar te zijn via een derde van wie hij onverwijld schriftelijk de contactgegevens verstrekt aan Onze Minister.

2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over wat onder contactgegevens wordt verstaan, welke gegevens minimaal aan Onze Minister worden verstrekt door de leerling of ho-student met een tegemoetkoming of debiteur en over de wijze van verstrekking.

U

Artikel 9.5 komt te luiden:

Artikel 9.5. Uitwisselen van gegevens met instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak

1. Instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak wisselen kosteloos gegevens uit met Onze Minister over leerlingen, ho-studenten en debiteuren.
2. De uitwisseling is beperkt tot gegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van deze wet, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - a. de toekenning van een tegemoetkoming;
 - b. het vaststellen van:
 - 1°. de duur, vorm en hoogte van de tegemoetkoming;
 - 2°. de hoogte van de lening;
 - 3°. de hoogte van de termijnbetaling;
 - 4°. de hoogte van de achterstallige schuld; en
 - c. de invordering van achterstallige schulden.
3. De instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak en toezichthouders, bedoeld in het eerste lid, zijn bevoegd uit eigen beweging of desgevraagd verplicht aan Onze Minister de betreffende gegevens te verstrekken.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de gevallen waarin, de wijze waarop en welke gegevens worden uitgewisseld en welke instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak deze gegevens mogen uitwisselen met Onze Minister.

V

Na artikel 9.5 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9.6. Internationale gegevensuitwisseling bij TOS-schulden

Artikel 9.6c WSF 2000 is van overeenkomstige toepassing op de gegevensuitwisseling met de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en andere staten.

W

In artikel 9.7 wordt 'periodes' vervangen door 'periode'.

X

Na artikel 11.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 11.3a. Afwijking van artikel 4:104 Awb

Indien de debiteur niet heeft voldaan aan de bereikbaarheidsplicht, bedoeld in artikel 9.2a, verjaart de bevoegdheid tot invordering van een lening in afwijking van artikel 4:104, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht door verloop van tien jaren.

Y

Aan hoofdstuk 11 worden de volgende artikelen toegevoegd:

Artikel 11.5 Grondslag verwerking gegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard

Onze Minister is bevoegd om gegevens over gezondheid en gegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming te verwerken, voor zover dit noodzakelijk is voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding, bedoeld in artikel 11.7.

Artikel 11.6 Grondslag verwerking persoonsgegevens voor begrotings- en beleidsvoorbereiding

1. Voor zover dit noodzakelijk is voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding door Onze Minister, kunnen de volgende categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt:
 - a. basisgegevens toekennen;
 - b. tegemoetkomingscholierenkenmerken;
 - c. financiële gegevens toekennen.
2. Voor zover dit noodzakelijk is voor begrotings- en beleidsvoorbereiding is Onze Minister bevoegd om de gegevens, bedoeld in het eerste lid, te koppelen aan de basisgegevens, bedoeld in de Wet register onderwijsdeelnemers.
3. Gegevens over de geslachtsnaam, de voornamen en het adres van leerlingen of studenten worden verstrekt voor zover dit noodzakelijk is om leerlingen of studenten uit te nodigen voor deelname aan onderzoeken in het kader van de begrotings- en beleidsvoorbereiding.
4. De gegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid, zijn uitsluitend toegankelijk voor onder het gezag van Onze Minister vallende daartoe geautoriseerde personen. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de autorisatie van deze personen.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de invulling van de categorieën van persoonsgegevens, en worden nadere regels gesteld voor de nodige maatregelen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de gegevens tegen verlies of aantasting van deze gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, opneming, wijziging, verwijdering of verstrekking van deze gegevens.

Artikel III. Wijziging Wet studiefinanciering BES

De Wet studiefinanciering BES wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 2.5, vierde lid, wordt 'met dien verstande dat de onderbreking of beëindiging niet plaatsvindt voor een periode voorafgaand aan de datum van de indiening van de aanvraag' vervangen door 'met dien verstande dat de aanvraag uiterlijk op de tiende kalenderdag van de maand waarop de aanvraag betrekking heeft is ingediend. Indien de aanvraag later is ingediend, vindt de onderbreking of beëindiging plaats met ingang van de kalendermaand volgend op de kalendermaand waarin de aanvraag is ingediend'.

B

In artikel 3.5, eerste lid, wordt '3 maanden' vervangen door 'vijf jaar'.

C

In artikel 4.3 wordt 'over de maand september van dat jaar van de openbare lening' vervangen door 'over de periode van twaalf maanden, gerekend van oktober van het voorafgaande jaar tot en met september van het lopende jaar, van de openbare lening'.

D

Na artikel 7.1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.1a. Bereikbaarheidsplicht

1. De student met studiefinanciering BES of opstarttoelage, of debiteur, zorgt dat hij kan worden aangeschreven door Onze Minister, door:
 - a. wijzigingen in zijn contactgegevens onverwijld en ongevraagd schriftelijk aan Onze Minister te verstrekken; of
 - b. bereikbaar te zijn via een derde van wie hij onverwijld schriftelijk de contactgegevens verstrekt aan Onze Minister.
2. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over wat onder contactgegevens wordt verstaan, welke gegevens minimaal aan Onze Minister worden verstrekt door de student met studiefinanciering BES of opstarttoelage, of debiteur, en over de wijze van verstrekking.

E

Artikel 7.3 komt te luiden:

Artikel 7.3. Uitwisselen van gegevens met instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak

1. Instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak wisselen kosteloos met Onze Minister de gegevens uit over studenten en debiteuren.
2. De uitwisseling is beperkt tot gegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van deze wet, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - a. de toekenning van studiefinanciering BES of opstarttoelage;
 - b. het vaststellen van:
 - 1°. de duur, vorm en hoogte van de studiefinanciering BES;

- 2°. de hoogte van de lening;
 - 3°. de hoogte van de termijnbetaling;
 - 4°. de hoogte van de achterstallige schuld; en
- c. invordering van achterstallige schulden.
3. De instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak en toezichthouders, bedoeld in het eerste lid, zijn bevoegd uit eigen beweging of desgevraagd verplicht aan Onze Minister de betreffende gegevens te verstrekken.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent de gevallen waarin, de wijze waarop en welke gegevens worden uitgewisseld en welke instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak deze gegevens mogen uitwisselen met Onze Minister.

F

Artikel 7.4 wordt vervangen door drie artikelen, luidende:

Artikel 7.4. Internationale gegevensuitwisseling bij studiefinanciering BES of opstarttoelage

Onze Minister kan, voor de uitvoering van deze wet, over een student die studiefinanciering BES of opstarttoelage aanvraagt dan wel reeds ontvangt, inlichtingen opvragen bij het bevoegd gezag van Aruba, Curaçao, Sint Maarten of een staat buiten het Koninkrijk waar de student een opleiding wil gaan volgen of volgt.

Artikel 7.4.0a. Internationale gegevensuitwisseling bij vorderingen op grond van deze wet

Onze Minister is bevoegd om met gebruikmaking van de persoonsgegevens die bij hem bekend zijn als gevolg van de uitvoering van zijn wettelijke taken, het bevoegd gezag van Aruba, Curaçao, Sint Maarten of een staat buiten het Koninkrijk te verzoeken persoonsgegevens van de debiteur te verstrekken die noodzakelijk zijn voor een effectieve invordering van leningen en andere vorderingen op grond van deze wet.

Artikel 7.4.0b. Internationale gegevensuitwisseling bij andere dan BES-studieschulden

1. Onze Minister is bevoegd om aan de voor de verstrekking van een tegemoetkoming in de kosten voor toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud voor studenten verantwoordelijke autoriteit van het land Aruba, Curaçao of Sint Maarten of van een staat buiten het Koninkrijk, de persoonsgegevens die bij hem bekend zijn als gevolg van de uitvoering van zijn wettelijke taken, te verstrekken van de persoon die een lening of achterstallige schuld heeft in dat andere land of die staat, ten behoeve van een effectieve invordering door die autoriteit.
2. De verantwoordelijke autoriteit toont voorafgaand aan de verstrekking van die persoonsgegevens aan dat de student ten laste van die autoriteit een tegemoetkoming in de kosten voor de toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud heeft aangevraagd dan wel reeds ontvangt, of heeft ontvangen.

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt bepaald met welke landen of staten gegevens mogen worden uitgewisseld en welke gegevens dit betreft.

G

Na artikel 8.4a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.5. Verlengde verjaringstermijn

Indien de debiteur niet heeft voldaan aan de bereikbaarheidsplicht, bedoeld in artikel 7.1a, verjaart de bevoegdheid tot invordering van een lening door verloop van tien jaren.

Artikel IV. Wijziging Wet educatie en beroepsonderwijs

De Wet educatie en beroepsonderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 8.1.7 komt te luiden:

Artikel 8.1.7. Controle op langdurige afwezigheid

1. Het bevoegd gezag stelt van iedere aan de instelling ingeschreven student of vavo-student die valt onder de werking van hoofdstuk 4, paragraaf 4.1.1, van de Wet studiefinanciering 2000 of hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten, vast, of deze student of vavo-student gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen. De periode van 8 weken wordt verlengd met de weken waarin vanwege vakantie geen onderwijs werd verzorgd.

2. Het bevoegd gezag meldt uiterlijk op de derde werkdag na afloop van een periode van afwezigheid van 4 weken aan de student of vavo-student dat daarvan in de administratie van de instelling aantekening is gemaakt en verzoekt de student of vavo-student om opgaaf van de reden van de afwezigheid. Het bevoegd gezag meldt daarbij aan de student of vavo-student dat een ongeoorloofde afwezigheid van 8 weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering of tegemoetkoming. Het bevoegd gezag doet daarbij tevens mededeling van de melding, bedoeld in artikel 9.2.2.

3. Uiterlijk op de vijfde werkdag na de periode van 8 weken, bedoeld in het eerste lid, stelt het bevoegd gezag vast:

- a. of de reden die de student of vavo-student binnen 8 weken gaf voor zijn afwezigheid, een geldige is;
- b. dat de student of vavo-student binnen 8 weken geen reden heeft opgegeven voor zijn afwezigheid; of
- c. dat de student of vavo-student voor het einde van de periode van 8 weken weer aan het onderwijs is gaan deelnemen.

4. Het bevoegd gezag meldt uiterlijk de vijfde werkdag na afloop van de periode van 8 weken, bedoeld in het eerste lid, aan Onze Minister dat de student of vavo-student gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken zonder opgave van geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen.

5. Het bevoegd gezag stuurt gelijktijdig met de melding, bedoeld in het vierde lid, een afschrift van de gegevens die over de betrokken student of vavo-student aan Onze Minister zijn verstrekt aan deze betrokkene. Het bevoegd gezag geeft daarbij tevens aan dat de afwezigheid gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering of tegemoetkoming, alsmede welke beroepsgang voor betrokkene tegen de melding, bedoeld in het vierde lid, open staat.

6. Indien het bevoegd gezag aan Onze Minister de in het vierde lid bedoelde melding heeft gedaan, kan de student of vavo-student binnen 6 weken na ontvangst van de gegevens, bedoeld in het vijfde lid, bij het bevoegd gezag schriftelijk bedenkingen uiten tegen die melding.

7. Onder afwezigheid met een geldige reden als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan afwezigheid wegens:

a. ziekte van de student of vavo-student, welke ziekte uitsluitend kan worden aangetoond door middel van een gedagtekende verklaring van een arts;

b. zwangerschap of bevalling van de student of de vavo-student, welke uitsluitend kan worden aangetoond door middel van een schriftelijke verklaring van een arts of verloskundige, gedurende een periode van 16 weken die, indien de student of vavo-student dat wenst, 6 weken voor de dag na de vermoedelijke datum van bevalling ingaat of gedurende een periode van 20 weken die, indien de student of vavo-student dat wenst, 10 weken voor de dag na de vermoedelijke datum van bevalling ingaat indien het een zwangerschap van meer dan één kind betreft; of

c. bijzondere familieomstandigheden.

8. Het bevoegd gezag kan bepalen dat de periode, bedoeld in het zevende lid, onderdeel b, wordt verlengd als dit naar zijn oordeel passend is.

B

In artikel 9.2.2 wordt 'artikel 8.1.7, negende lid' vervangen door 'artikel 8.1.7, zevende lid'.

Artikel V. Wijziging Wet voortgezet onderwijs 2020

De Wet voortgezet onderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 8.17, vierde lid, wordt 'artikel 8.30, eerste lid' vervangen door 'artikel 8.31, eerste lid'.

B

Artikel 8.30 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt 'Melding' vervangen door 'Controle op' en wordt 'WTOS' vervangen door 'de WTOS'.

2. In het eerste lid wordt ', ten minste vijf' vervangen door 'acht' en wordt aan het slot een zin toegevoegd, luidende:

De periode van acht weken wordt verlengd met de weken waarin vanwege vakantie geen onderwijs werd verzorgd.

3. In het tweede lid wordt voor 'tegemoetkoming' ingevoegd 'aanspraak op'.

Artikel VI. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel VII. Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Variawet studiefinanciering.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

I ALGEMEEN	24
1. Inleiding	24
1.1 <i>Aanleiding: de Verkenning Studiefinanciering</i>	24
1.2 <i>Doel en inhoud</i>	25
1.3 <i>Leeswijzer.....</i>	29
2. Inhoud van het voorstel	30
2.1 Studeren en stoppen met studeren	30
2.1.1 <i>Opnemen van eindtermijn aanvraagdatum voorziening prestatiebeurs</i>	30
2.1.2 <i>Verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo</i>	31
2.1.3 <i>Harmoniseren termijn stopzetten studiefinanciering met termijn stopzetten reisproduct</i>	33
2.1.4 <i>Afschaffen vijfwekentermijn bij ongeoorloofde afwezigheid.....</i>	34
2.1.5 <i>Wettelijke termijn inleveren diploma voor omzetting prestatiebeurs</i>	35
2.2 Terugbetalen.....	37
2.2.1 <i>Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA-transactiezone</i>	37
2.2.2 <i>Renteberekening aanpassen van maand- naar jaargemiddelde</i>	38
2.2.3 <i>Terugbetalen bij verkeerde schatting van het inkomen bij peiljaarverlegging.....</i>	40
2.2.4 <i>Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht</i>	44
2.3 Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten.....	46
2.3.1 <i>Harmoniseren ouderbegrip WTOS met ouderbegrip WSF 2000</i>	46
2.3.2 <i>Harmoniseren verlegging peiljaar WTOS met WSF 2000.....</i>	48
2.3.3 <i>Tegemoetkoming onderwijsbijdrage uit de WTOS wordt uitbetaald ..</i>	50
2.4 Levenlanglerenkrediet	51
2.4.1 <i>Terugwerkende kracht naar begin studiejaar levenlanglerenkrediet .</i>	51
2.4.2 <i>Aflosvrijperiode bij terugbetalen levenlanglerenkrediet.....</i>	52
2.5 Grondslagen voor gegevensverwerking en -uitwisseling.....	55
2.5.1 <i>Grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen</i>	55
2.5.2 <i>Grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten.....</i>	56
2.5.3 <i>Grondslag voor gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsvoorbereiding.....</i>	58
2.5.4 <i>Grondslag voor gegevenskoppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding.....</i>	62
2.5.5 <i>Grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct</i>	65

3. Verhouding tot grondrechten	69
3.1 Recht op eigendom	69
3.1.1 <i>Eigendom</i>	70
3.2 Privacy	71
3.2.1 <i>Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA-transactiezone</i>	72
3.2.2 <i>Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht</i>	73
3.2.3 <i>Grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen</i>	74
3.2.4 <i>Grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten</i>	76
3.2.5 <i>Grondslag voor gegevensverwerking- en koppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding</i>	78
3.2.6 <i>Grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct</i>	81
4. Gevolgen	81
4.1 Doenvermogen.....	81
4.1.1 <i>Voorgestelde wijzigingen met een positief effect op het doenvermogen</i>	81
4.1.2 <i>Voorgestelde wijzigingen met een negatief effect op het doenvermogen</i>	83
4.2 Regeldruk	85
4.3 Caribisch Nederland	89
4.4 Gendergelijkheid	90
5. Uitvoering	91
6. Financiële gevolgen	91
7. Advies en consultatie	91
8. Inwerkingtreding	91

I ALGEMEEN

1. Inleiding

1.1 Aanleiding: de Verkenning Studiefinanciering

In dit wetsvoorstel wordt een aantal wijzigingen voorgesteld om het studiefinancieringsstelsel – waaronder in dit wetsvoorstel wordt verstaan de Wet studiefinanciering 2000, de Wet studiefinanciering BES en de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten - op verschillende onderdelen te verbeteren voor scholieren, studenten en debiteuren en de uitvoering. Die verbeteringen uiten zich in de vorm van het vereenvoudigen van het stelsel door onder andere het harmoniseren van begrippen of regels, het verduidelijken van rechten en plichten van de verschillende doelgroepen en het realiseren van wettelijke grondslagen zodat Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) haar taken goed kan blijven uitvoeren. Deze maatregelen dragen bij aan een beter werkend stelsel, nu en in de toekomst.

Het studiefinancieringsstelsel functioneert in de basis goed, maar door de jaren heen is ook ruimte voor verbeteringen ontstaan. Onderhoud is noodzakelijk, want de omgeving waarin het zich bevindt, is voortdurend aan verandering onderhevig. Er is sprake van een toegenomen aandacht voor een dienstbare, betrouwbare overheid waarbij de menselijke maat meer centraal staat. Onderhoud is ook noodzakelijk omdat gevolgen van eerder gemaakte beleidskeuzes anders kunnen uitpakken dan voorzien. Ontwikkelingen – zoals toegenomen internationalisering – worden weerspiegeld in de uitvoering. Daar moet het stelsel op worden aangepast. Daarnaast moet beleid duidelijk en doenbaar zijn scholieren, studenten en debiteuren.

Daarom hebben het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en DUO gezamenlijk een verkenning naar het studiefinancieringsstelsel uitgevoerd.¹ Het doel van de 'Verkenning Studiefinanciering' was om breed op te halen waar het stelsel nog verbeterd kan worden voor de verschillende doelgroepen en de uitvoering – op basis van signalen vanuit uitvoering en maatschappij. De basis hiervoor waren de reeds geconstateerde hardvochtigheden en knelpunten die waren opgehaald in het kader van de motie Omtzigt c.s.² en de motie-Ploumen/Jetten³, net als signalen die al bekend waren bij OCW en DUO.⁴ Ook zijn maatregelen meegenomen die onderdeel waren van het reeds in ontwikkeling zijnde wetsvoorstel Wet versterking handhaving en inning studiefinanciering (WVHI) om de uitvoering te versterken. Naast het verzamelen van reeds bekende signalen zijn ook onderdelen van de uitvoering (opnieuw) bevestigd voor signalen, zoals de *User Experience* onderzoekers en Jongerenraad van DUO. Daarnaast is met de studentenorganisaties - het Interstedelijk Studentenoverleg (ISO), de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) en de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs (JOB MBO) - gesproken over knelpunten die zij zien en

¹ Voor meer toelichting over het proces en de resultaten van de Verkenning Studiefinanciering, Kamerstukken II 2024/25, 25 268, nr. 239.

² Kamerstukken II 2020/21, 35 510, nr. 13.

³ Kamerstukken II 2020/21, 35 510, nr. 24.

⁴ Waaronder signalen die zijn aangedragen in de Knelpuntenbrieven van DUO, voorheen de Stand van DUO.

ervaren. Tot slot zijn er signalen opgehaald bij vertegenwoordigers van de Nationale Ombudsman, sociaal raadslieden en de Raad voor de rechtspraak.

Vervolgens zijn ministerie en uitvoering gezamenlijk opgetrokken om deze signalen om te zetten in mogelijke oplossingen van uiteenlopende aard, ook ten aanzien van financiële en uitvoeringstechnische gevolgen. Alle oplossingen zijn beoordeeld op aspecten als doeltreffendheid, doelmatigheid, juridische en financiële aspecten, en gevolgen voor het doenvermogen van de doelgroep. Het studentperspectief kreeg in deze analyses voortdurend aandacht, mede dankzij de kennis en ervaring die DUO heeft als publieke dienstverlener die dagelijks in contact staat met (oud-)studenten. De resultaten van de Verkenning Studiefinanciering zijn in juni 2025 met de Stand van de Uitvoering OCW gedeeld met de Tweede Kamer.

Het voorliggende wetsvoorstel Variawet studiefinanciering geeft opvolging aan maatregelen uit de verkenning die een wetswijziging⁵ behoeven en die passend waren binnen het beschikbare budget van structureel 1,2 miljoen euro. Dit bevat maatregelen die de gehele reikwijdte van het studiefinancieringsstelsel beslaan: van studenten tot debiteuren en van het toekennen van studiefinanciering tot het innen ervan. Dit wetsvoorstel bevat ook een aantal maatregelen die hun oorsprong vinden in de WVHI en waarvan de regering het wenselijk acht om deze met het voorliggende wetsvoorstel door te voeren. Als gevolg daarvan is de regering voornemens om de WVHI niet meer in te dienen. Tevens is voorliggend wetsvoorstel onderdeel van het Rijksbrede vereenvoudigingspakket.⁶ Dit pakket aan vereenvoudigingsvoorstellen geeft invulling aan de ambitie van dit kabinet om te werken aan een slagvaardige, eenvoudige en betrouwbare overheid, door wetten en regels (periodiek) te verbeteren en vereenvoudigen en uitvoerders vanaf het begin te betrekken bij beleid.⁷ Voorliggend wetsvoorstel, en het traject van de verkenning wat hieraan vooraf ging, zijn een eerste bijdrage van het ministerie aan deze vereenvoudigingsopgave.

Dit wetsvoorstel is geen eindpunt van de verkenning, noch van de beweging om te komen tot eenvoudig, uitvoerbaar en doenbaar beleid. OCW en DUO zullen de reeds verkende signalen en maatregelen periodiek opnieuw bekijken om te bezien of het wenselijk en mogelijk is om aanvullende maatregelen te nemen. Daarnaast blijven OCW en DUO (klant)signalen ophalen en gesprekken voeren met het veld, want de wereld staat niet stil.

1.2 Doel en inhoud

Dit voorstel bevat negentien voorgestelde wijzigingen met als doel om het studiefinancieringsstelsel en de uitvoering daarvan te verbeteren. Daaronder wordt verstaan het vereenvoudigen van het stelsel door onder andere het harmoniseren van begrippen of regels, het verduidelijken van rechten en plichten van scholieren, studenten en debiteuren en het realiseren van

⁵ Een aantal maatregelen uit de Verkenning Studiefinanciering wordt uitsluitend uitgewerkt op het niveau van lageregelegen regelgeving (amvb of regeling).

⁶ PM verwijzing kamerbrief als die uit is.

⁷ Coalitieakkoord Jetten-I 'Aan de slag', p. 6.

wettelijke grondslagen zodat DUO haar taken goed kan blijven uitvoeren en wijzigingen die bijdragen een houdbaar stelsel voor de toekomst. De reikwijdte van dit wetsvoorstel is het gehele stelsel waaronder in dit wetsvoorstel de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000), de Wet studiefinanciering BES (WSF BES) en de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS) worden gerekend. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de verschillende elementen van het studiefinancieringsstelsel.

De voorgestelde wijzigingen zijn geen grote beleidswijzigingen, maar kleine (technische) verbeteringen die veelal een beperkte – maar soms ook grote – impact kunnen hebben op de doelgroepen of de uitvoering. Een wijziging met een grotere impact is bijvoorbeeld het harmoniseren van het ouderbegrip van de WTOS met de WSF 2000. Dit levert een vereenvoudiging op voor het stelsel en voorkomt dat scholieren in de overgang naar het vervolgonderwijs verrast kunnen worden door het wegvallen van de aanvullende beurs, omdat in de WTOS een ander ouderbegrip wordt gehanteerd dan in de WSF 2000. Daartegenover staat dat dit wetsvoorstel ook in wijzigingen voorziet die codificatie zijn van staand uitvoeringsbeleid, zoals het wettelijk vastleggen van een eindtermijn voor de aanvraag van de voorziening prestatiebeurs van vijf jaar in plaats van drie maanden na aflopen van de diplomatermijn. Of het wettelijk mogelijk maken van een jaarbetaling voor debiteuren die buiten de SEPA-transactiezone⁸ woonachtig zijn en daardoor hoge transactiekosten betalen voor de maandelijkse aflossing van hun studieschuld. In hoofdstuk 2, 3 en 4 van dit wetsvoorstel wordt nader ingegaan op de gevolgen van de voorgesteld wijziging.

Enkele voorgestelde wijzigingen zien expliciet toe op het verbeteren van gegevensverwerking en -deling. Deze verbeteringen worden als noodzakelijk gezien om te borgen dat DUO haar wettelijke taken goed kan uitvoeren. Zo wordt de grondslag voor uitwisseling van gegevens tussen DUO en andere bestuursorganen geëxpliciteerd. Ook worden er met dit wetsvoorstel expliciete grondslagen gerealiseerd met als doel om bij DUO beschikbare gegevens van scholieren, studenten en debiteuren te mogen gebruiken voor beleids- en begrotingsvoorbereiding, zodat beleid goed gemonitord en mogelijk bijgestuurd kan worden en daarmee bijdraagt aan de doeltreffendheid en houdbaarheid van het stelsel.

Studiefinanciering (WSF 2000 en WSF BES)

Studiefinanciering heeft als hoofddoel om het vervolgonderwijs - mbo beroepsopleidende leerweg (bol), hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo) - financieel toegankelijk te maken. DUO verstrekt jaarlijks aan circa 750.000 studenten (mbo-bol, hbo en wo) studiefinanciering die daar op grond van de WSF 2000 voor in aanmerking komen.⁹ Studenten op mbo-bol niveau 3-4, hbo en wo ontvangen de basisbeurs, aanvullende beurs en de reisvoorziening als prestatiebeurs. Dat houdt in dat deze onderdelen worden verstrekt als voorwaardelijke lening en

⁸ De SEPA-transactiezone is één girale betaalmarkt voor euro's, waarbinnen de bank- en transactiekosten laag zijn. SEPA-landen omvatten alle 27 EU-lidstaten, plus Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San Marino, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk.

⁹ Op basis van de cijfers over het jaar 2025.

omgezet in een gift als de student binnen de diplomatermijn zijn of haar diploma behaalt. Er zijn uitzonderingen op de regels voor de prestatiebeurs in geval van studievertraging of uitval bij bijzondere (medische) omstandigheden (de 'voorziening prestatiebeurs'). Naast de prestatiebeurs kunnen deze studenten lenen. Ook mbo-bol 1-2 studenten kunnen een studielening aangaan, maar de overige studiefinancieringsonderdelen (basisbeurs, aanvullende beurs, reisvoorziening) worden verstrekt als een gift zolang de student staat ingeschreven en aanwezig is. Dit wetsvoorstel bevat een wijziging waarmee het omzetten van de gift in een lening bij vijf weken afwezigheid komt te vervallen. Hierdoor worden studenten niet meer geconfronteerd met een onverwachte lening.

Het levenlanglerenkrediet is tevens onderdeel van de WSF 2000.¹⁰ Het levenlanglerenkrediet is een leenvoorziening om de toegankelijkheid van het vervolgonderwijs te waarborgen voor studenten die geen recht (meer) hebben op studiefinanciering (doorgaans ouder dan 30 jaar)¹¹ en om daarmee leven lang ontwikkelen te stimuleren. Het gaat jaarlijks om circa 9000 nieuwe levenlanglerenkrediet gebruikers die hun college- of lesgeld kunnen lenen voor een erkende mbo-bol-, hbo- of wo-opleiding.¹² De voorwaarden en regels voor (het terugbetalen van) het levenlanglerenkrediet wijken op sommige punten af van reguliere studiefinanciering. Met dit wetsvoorstel worden de regels op enkele punten geharmoniseerd.

Tot slot heeft de minister van OCW de verantwoordelijkheid voor het toekennen van studiefinanciering voor studenten van Bonaire, Sint Eustatius en Saba op grond van de WSF BES, zodat ook voor studenten uit Caribisch Nederland de financiële toegankelijkheid van het vervolgonderwijs gewaarborgd is. Sinds 2011 ontvangen jaarlijks ongeveer in totaal tussen de 300 en de 500 studenten studiefinanciering op grond van de WSF BES. Dit wetsvoorstel omvat wijzigingen die ook van toepassing zullen zijn op de WSF BES. Vanuit het *comply or explain* principe wordt in paragraaf 4.3 toegelicht waarom andere voorstellen niet van toepassing zijn op de WSF BES.

Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS)

Naast wijzigingen in de studiefinanciering zijn er in dit wetsvoorstel ook enkele voorstellen voor aanpassingen binnen de WTOS¹³. De tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten zorgt ervoor dat scholieren¹⁴ vanaf achttien jaar in het voortgezet onderwijs (vo of vavo¹⁵) en studenten aan een lerarenopleiding de financiële mogelijkheden hebben om onderwijs te volgen. De scholier, vavo-student of student aan de lerarenopleiding kan in aanmerking komen voor een tegemoetkoming bestaande uit een maandelijkse basistoelage en een aanvullende toelage¹⁶, bestaande uit een eventuele inkomensafhankelijke bijdrage in de schoolkosten en een eventuele

¹⁰ Er bestaat geen levenlanglerenkrediet op grond van de WSF BES.

¹¹ Artikel 3.16b WSF 2000.

¹² Op hbo- en wo niveau kan het levenlanglerenkrediet ook ingezet worden voor modulair onderwijs.

¹³ Er bestaat geen met de WTOS voor Caribisch Nederland.

¹⁴ In dit wetsvoorstel wordt gesproken over scholieren, de definitie in de WTOS is 'leerlingen'.

¹⁵ Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs.

¹⁶ Het begrip aanvullende toelage komt momenteel wettelijk niet voor in de WTOS, maar wordt wel gebruikt voor de aanduiding van de inkomensafhankelijke onderdelen van de WTOS (tegemoetkoming schoolkosten en tegemoetkoming onderwijsbijdragen). Met dit wetsvoorstel wordt dat ook wettelijk vastgelegd.

inkomensafhankelijke bijdrage in het les- of cursusgeld (de onderwijsbijdrage).¹⁷ DUO verstrekt jaarlijks TOS-tegemoetkomingen aan 57.500 meerderjarige scholieren of vavo-studenten (voltijd en deeltijd) en 2500 studenten aan een lerarenopleiding.¹⁸ Dit wetsvoorstel voorziet onder andere in wijzigingen waarmee begrippen en regels van de WTOS meer in lijn worden gebracht met de WSF 2000.

Het stelsel van terugbetalen

Het stelsel omvat niet alleen het toekennen van studiefinanciering en tegemoetkomingen, maar ook het terugbetalen van studieschulden op grond van de WSF 2000 of WSF BES of schulden die zijn ontstaan op grond van de WTOS.¹⁹ Op dit moment zijn er circa 1 miljoen debiteuren die een studieschuld terugbetalen aan DUO. DUO onderhoudt een langdurige relatie met haar debiteuren. Studieschulden worden namelijk in 15 of 35 jaar terugbetaald, afhankelijk van het terugbetaalregime waar de debiteur onder valt. Er zijn op grond van de WSF 2000²⁰ vier terugbetaalregimes:

- SF15-oud voor studenten tot en met studiejaar 2009-2010;
- SF15 voor mbo-studenten van studiejaar 2010-2011 tot en met studiejaar 2022-2023 en voor hbo-wo studenten van studiejaar 2010-2011 tot en met studiejaar 2014-2015;
- SF35 voor mbo-studenten vanaf studiejaar 2023-2024 en voor hbo- en wo-studenten vanaf studiejaar 2015-2016;
- SF15-IIIk voor mensen die een levenlanglerenkrediet hebben gebruikt.²¹

Uitgangspunt van het stelsel is dat studieschulden, met rente, naar draagkracht worden terugbetaald. Dat betekent dat wordt gekeken naar het inkomen van een debiteur (en eventueel diens partner). Na afloop van de looptijd (15 of 35 jaar), of bij overlijden, wordt de restschuld kwijtgescholden. Voor SF15-oud, SF15 en SF35 geldt dat een debiteur een aflosvrijeperiode ("jokerjaren") kan inzetten. Dat zijn maximaal 60 maanden (vijf jaar) waarbij de terugbetalingsverplichting (en totale looptijd) voor die periode wordt opgeschort. Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om ook een aflosvrijeperiode voor SF15-IIIk in te voeren.

Het innen van studiefinanciering vindt zowel binnen als buiten de Nederlandse grenzen plaats. Er zijn circa 100.000 debiteuren die hun studieschuld vanuit het buitenland terugbetalen.²² Dit is een groeiende doelgroep. Het gaat zowel om Nederlandse debiteuren die in het buitenland wonen als om EER-studenten die in Nederland hebben gestudeerd (en op grond van migrerend werknemerschap recht op studiefinanciering hadden). De mogelijkheden om (achterstallige) studieschulden in het buitenland te innen zijn beperkter dan in Nederland. Daarom voorziet dit wetsvoorstel in enkele wijzigingen om DUO meer

¹⁷ Studenten aan een lerarenopleiding komen alleen in aanmerking voor een bijdrage in de schoolkosten en een bijdrage in de onderwijsbijdrage.

¹⁸ Op basis van cijfers over het jaar 2025. Scholieren en vavo-studenten ontvangen in de regel niet een geheel jaar een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

¹⁹ Schulden die ontstaan op grond van de WTOS worden volgens hoofdstuk 6 van de WSF 2000 terugbetaald.

²⁰ De WSF BES heeft een eigen terugbetaalregime dat het meest overeenkomstig is met SF15.

²¹ De levenlanglerenkrediet wordt naast een eventuele reguliere studieschuld afgelost.

²² Op basis van cijfers over 2025.

handvatten te geven, zoals een wettelijke bereikbaarheidsplicht en een expliciete grondslag om informatie uit te wisselen met andere landen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de inhoud van het wetsvoorstel en geeft per voorstel een probleembeschrijving en toelichting op de voorgestelde wijziging. Vanwege het (grote) aantal maatregelen in dit wetsvoorstel en omwille van de leesbaarheid is ervoor gekozen om hoofdstuk 2 geclusterd weer te geven. Hiervoor wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Studeren en stoppen met studeren
- Terugbetalen
- Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten
- Levenlanglerenkrediet
- Grondslagen voor gegevensverwerking en -deling

Hoofdstuk 3 gaat in op de verhouding met nationaal en internationaal hoger recht. Hoofdstuk 4 beschrijft de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen voor het doenvermogen, de regeldruk en Caribisch Nederland. Vervolgens wordt ingegaan op de gevolgen voor de uitvoering (hoofdstuk 5) en de financiën (hoofdstuk 6). Tot slot wordt ingegaan op het resultaat van advies en consultatie (hoofdstuk 7) en de inwerkingtreding (hoofdstuk 8).

2. Inhoud van het voorstel

Dit hoofdstuk gaat per voorgestelde wijziging in op onder andere het probleem, de keuze voor deze maatregel en afgewogen alternatieven en op hoofdlijnen de gevolgen voor de scholier, student of debiteur en de uitvoering. Deze gevolgen worden in hoofdstuk 4 en 5 in meer detail uitgewerkt.

2.1 Studeren en stoppen met studeren

2.1.1 Opnemen van eindtermijn aanvraagdatum voorziening prestatiebeurs

Probleembeschrijving

Op dit moment is er in de WSF 2000 geen termijn opgenomen voor het aanvragen van een voorziening prestatiebeurs. Om in aanmerking te komen voor de voorziening is een verklaring van een derde nodig (onderwijsinstelling en bij medische bijzondere omstandigheden ook van een arts). Het ontbreken van een eindtermijn voor een aanvraag van deze voorziening betekent dat op dit moment onduidelijk is wat er moet gebeuren met verzoeken die laat worden ingediend en derden de benodigde verklaringen niet meer kunnen afleggen.

De voorziening prestatiebeurs is bedoeld om studenten tegemoet te komen als zij te maken hebben met studievertraging of uitval door bijzondere (medische) omstandigheden.²³ De voorziening prestatiebeurs kent vier vormen:

- Verlenging van de prestatiebeurs met een extra jaar. Hierdoor krijgt de student een extra jaar studiefinanciering in de vorm van een prestatiebeurs.
- Verlenging van de diplomatermijn, waardoor de student langer de tijd krijgt om een diploma te halen zonder dat de prestatiebeurs wordt omgezet in een lening.
- Omzetting van de prestatiebeurs. Hierdoor krijgt een student de genoten prestatiebeurs als een gift, ook al heeft een student geen diploma gehaald.
- Nieuwe aanspraak studiefinanciering. Als blijkt dat een student nooit zijn studie kan afmaken of nooit het beroep waarvoor wordt opgeleid kan uitoefenen, kunnen er nieuwe rechten voor studiefinanciering worden verkregen. Schulden uit eerder genoten studiefinanciering wordt kwijtgescholden.

Het is vaak problematisch om de omzetting of verlenging op de juiste manier uit te voeren als de toekenning van studiefinanciering meer dan tien jaar in het verleden ligt. Dit komt omdat applicaties wijzigen, wetten wijzigen en gegevens van (oud-)studenten niet altijd meer beschikbaar zijn bij instellingen of DUO.

Voorgestelde wijziging

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om een eindtermijn voor een aanvraag van de voorziening prestatiebeurs op te nemen.²⁴ Dat zorgt voor meer duidelijkheid bij student en DUO.

²³ Zie artikelen 4.12, 4.13, 4.14, 5.2b, 5.15, 5.16 WSF 2000.

²⁴ Ook voor de voorziening prestatiebeurs in het geval van arbeidsongeschiktheid zal een eindtermijn worden opgenomen. Zie artikelen 4.13 en 5.15 WSF2000.

Deze termijn is gelijk aan de diplomatermijn (in beginsel tien jaar) plus vijf jaar. Voor deze termijn is gekozen omdat dit overeenkomt met de termijn die in de praktijk wordt gehanteerd voor het insturen van een buitenlands diploma alsook met de herzieningstermijn en deze termijn in het huidige uitvoeringsbeleid voor aanvragen van de voorziening prestatiebeurs ook al wordt aangehouden.

Door de eindtermijn van de diplomatermijn plus vijf jaar in te voeren, wordt duidelijkheid aan de (oud-)student en decaan of studieadviseur geboden. In de regel biedt de voorgestelde termijn voldoende tijd voor de student om een aanvraag in te dienen. Ook wordt de uitvoerbaarheid voor DUO verbeterd, omdat het duidelijk wordt tot wanneer verzoeken in behandeling genomen moeten worden.

2.1.2 Verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo

Probleembeschrijving

Een student in het hbo en wo maakt geen aanspraak op studiefinanciering op grond van de WSF 2000 indien hij of zij in het betreffende studiefinancieringstijdvak²⁵ aanspraak maakt op studiefinanciering – een tegemoetkoming in de kosten voor onderwijs of levensonderhoud – van een verantwoordelijke autoriteit van een ander land.²⁶ In het hbo en wo is het dus niet toegestaan om cumulatieve studiefinanciering te ontvangen. Voor het mbo ontbreekt een dergelijke bepaling. Daardoor is het in het mbo wel toegestaan om tegelijk studiefinanciering uit twee landen te ontvangen.

Er is dus sprake van een verschil tussen enerzijds mbo-studenten en anderzijds hbo- en wo-studenten als het gaat om cumulatieve studiefinanciering. Dit verschil tussen de groepen studenten is moeilijk uitlegbaar en leidt bovendien tot ondoelmatige besteding van overheidsmiddelen. Sommige mbo-studenten kunnen dubbele studiefinanciering ontvangen, terwijl studiefinanciering vanuit één land voldoende zou moeten zijn. In een eerdere brief aan de Tweede Kamer²⁷ is aangekondigd dat de WSF 2000 voor het mbo zal worden aangepast, conform het artikel voor hbo- en wo-studenten, zodat cumulatieve studiefinanciering ook voor mbo-studenten verboden is. Relevant is dat cumulatieve studiefinanciering in de WSF BES verboden is voor zowel mbo-studenten als hbo- en wo-studenten.

Voorgestelde wijziging

Het voorstel is om een wettelijke grondslag te creëren die cumulatieve studiefinanciering in het mbo uitsluit, zoals dit al het geval is in het hbo en wo (en in de WSF BES). Na deze wijziging zal een mbo-student geen aanspraak meer kunnen maken op studiefinanciering op grond van de WSF 2000, indien deze student ook aanspraak maakt op studiefinanciering die wordt verstrekt door een verantwoordelijke autoriteit van een ander land. Dit voorkomt dat

²⁵ Een kalenderjaar of een gedeelte daarvan waarop de toekenning van studiefinanciering betrekking heeft, met dien verstande dat deze periode ten minste 1 kalendermaand is.

²⁶ Artikel 2.13 WSF 2000.

²⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 36555, nr. 12, voetnoot 25.

mbo-studenten dubbele studiefinanciering ontvangen binnen hetzelfde studiefinancieringstijdvak en harmoniseert deze regel voor mbo-, hbo- en wo-studenten.

In het geval dat een student meerdere aanspraken heeft, zal hij of zij voorafgaand aan de aanvraag voor studiefinanciering een keuze moeten maken voor één van de stelsels. Nederland kan de student niet de aanspraak op studiefinanciering vanuit een ander land ontnemen, maar kan wel de aanspraak op de Nederlandse studiefinanciering onthouden.

Deze wijziging heeft gevolgen voor meerdere groepen mbo-studenten, zoals:

- De mbo-student met de Nederlandse nationaliteit die in het buitenland gaat studeren en aanspraak maakt op studiefinanciering op grond van de WSF 2000, en bijvoorbeeld op basis van een tweede nationaliteit of migrerend werknemerschap ook aanspraak maakt op studiefinanciering in een ander land.
- De mbo-student uit het buitenland die in Nederland komt studeren en aanspraak maakt op studiefinanciering in eigen land, en bijvoorbeeld op basis van een tweede nationaliteit of migrerend werknemerschap ook aanspraak maakt op studiefinanciering op grond van de WSF 2000.

Voor al deze groepen geldt dat cumulatieve studiefinanciering na inwerkingtreding van deze wijziging niet meer toegestaan zal zijn.²⁸ In de praktijk zal dit voor een relatief kleine groep mbo-studenten gevolgen hebben, omdat ingaande en uitgaande studiemobiliteit in het mbo relatief beperkt is. De impact is verdedigbaar, omdat de student altijd toegang zal blijven houden tot één bron van studiefinanciering. Voor mbo-studenten gaat dit betekenen dat zij bij de aanvraag van studiefinanciering bij DUO moeten aangeven of zij cumulatieve studiefinanciering ontvangen. Wanneer de student invult dat hij of zij cumulatieve studiefinanciering ontvangt, zal DUO de aanvraag voor studiefinanciering afwijzen. Dit vergt wel enige mate van doenvermogen van de mbo-student, waardoor het belangrijk is dat mbo-studenten met behulp van goede informatieverstrekking door DUO deze vraag goed kunnen beantwoorden tijdens hun aanvraag.

Deze wijziging heeft gevolgen voor de uitvoering van DUO. DUO gaat voor het mbo – net als voor het hbo en voorstudenten die onder de WSF BES vallen, waar cumulatieve studiefinanciering al wettelijk verboden is – zorgen dat in alle aanvraagprocedures voor studiefinanciering een vraag over cumulatieve studiefinanciering wordt opgenomen. Hierdoor zullen alle studenten die studiefinanciering aanvragen deze vraag moeten beantwoorden. De impact op de uitvoering is beperkt, omdat deze systeemaanpassing al is toegepast voor hbo- en wo-studenten.

²⁸ Controles op cumulatieve studiefinanciering kunnen plaatsvinden op grond van de bevoegdheid van DUO om gegevens over studiefinanciering uit te wisselen met andere staten. Zie paragraaf 2.5.2.

2.1.3 Harmoniseren termijn stopzetten studiefinanciering met termijn stopzetten reisproduct

Probleembeschrijving

Studenten die hun studiefinanciering willen stopzetten moeten nu rekening houden met twee verschillende data: de eerste van de maand voor studiefinanciering en de tiende van de maand voor het studentenreisproduct. Dat is verwarrend voor studenten.

Als de studiefinanciering op aanvraag van de student wordt stopgezet, wordt dit gedaan met ingang van de eerste van de volgende maand.²⁹ Als een student de studiefinanciering pas stopzet op een moment dat hij of zij al geen recht meer heeft op studiefinanciering, namelijk vanaf de maand dat er geen geldige onderwijsinschrijving meer is, dan ontvangt de student nog onterecht studiefinanciering over de desbetreffende maand(en). Deze onterecht ontvangen studiefinanciering wordt door DUO teruggevorderd. Ook een student die om persoonlijke redenen geen studiefinanciering meer wil ontvangen, maar wel blijft studeren, moet studiefinanciering vóór de eerste van de volgende maand stopzetten als de student vanaf de volgende maand geen studiefinanciering meer wil ontvangen.

Uitzondering op de uiterste termijn om de studiefinanciering stop te zetten is het studentenreisproduct. Daarvoor geldt een andere termijn, namelijk uiterlijk op de tiende van de maand volgend op de uitschrijving. Voorbeeld: indien een student zich op 20 april uitschrijft voor zijn studie, moet deze student op 1 mei zijn studiefinanciering hebben stopgezet om niet onterecht studiefinanciering in mei te ontvangen. Echter, het studentenreisproduct dient de student uiterlijk op 10 mei stop te zetten om niet onterecht een extra maand studentenreisproduct te ontvangen.

Voor een student kan het verwarrend zijn dat het stopzetten van het studentenreisproduct voor een andere datum moet plaatsvinden. Bovendien leidt het te laat stopzetten van de studiefinanciering (uitgezonderd het reisproduct) tot meer terugvorderingen door DUO.

Voorgestelde wijziging

Om verwarring voor de student tegen te gaan, en de regel duidelijker en eenvoudiger te maken, stelt dit wetsvoorstel voor om over te stappen op één termijn voor zowel het stopzetten van studiefinanciering bij uitschrijving, als voor het studentenreisproduct. Vanwege de latere stopzettingstermijn bij het studentenreisproduct, is het voorstel om die termijn leidend te maken. Indien een student uiterlijk op de tiende van een maand zijn gehele studiefinanciering stopzet, ontvangt de student volgens dit voorstel geen studiefinanciering meer in die maand. De verruiming van de termijn zal ook gelden voor de WSF BES. In de WTOS zal de termijn van de tiende van de maand voor stopzetting ook gaan gelden voor meerderjarige scholieren in het voortgezet (volwassenen)

²⁹ Artikel 3.21, vijfde lid, WSF 2000.

onderwijs.³⁰ Voor deeltijders en deelnemers aan een lerarenopleiding³¹ geldt geen termijn, omdat deze betalingen niet maandelijks plaatsvinden.

Deze maatregel zorgt voor meer doelmatigheid. Door een latere termijn zal er minder prestatiebeurs onterecht worden uitbetaald. Dit dient ook niet teruggevorderd te worden. Hierdoor zullen er minder schulden zijn die deels worden kwijtgescholden door onder meer draagkracht. Daarnaast geeft deze maatregel meer ruimte aan de student om het stopzetten op tijd te regelen. Ook worden de regels omtrent het stopzetten eenduidiger en daarmee gemakkelijker te begrijpen.

DUO heeft ook met deze wijziging nog voldoende tijd om de opzegging te verwerken en te voorkomen dat studiefinanciering wordt uitgekeerd. Voor DUO is deze verruiming van de termijn dan ook goed uitvoerbaar.

2.1.4 Afschaffen vijfwekentermijn bij ongeoorloofde afwezigheid

Probleembeschrijving

Op dit moment geldt de regel dat bij studenten op mbo-niveaus 1-2 die vijf weken ongeoorloofd afwezig zijn, de studiefinanciering (met uitzondering van de reisvoorziening) wordt uitgekeerd in de vorm van een lening in plaats van een gift.^{32,33} Na acht weken ongeoorloofde afwezigheid eindigt het recht op studiefinanciering. In de regel acht de regering het onwenselijk als deze studenten door ongeoorloofde afwezigheid te maken krijgen met een gift die wordt omgezet in een lening en de voorwaarden die daaraan verbonden zijn. Dit geldt extra voor studenten die zelf geen rentedragende lening zijn aangegaan.

Een dergelijke omzetting kan forse financiële consequenties hebben voor de student die niet in verhouding staan tot de fout die de student heeft gemaakt. Het betreft een kwetsbare doelgroep. Vaak hebben deze studenten nog geen startkwalificatie en het uitvalpercentage bij deze groep studenten is relatief hoog. Studiefinanciering (met uitzondering van de rentedragende lening) wordt daarom ook direct als gift, in plaats van prestatiebeurs, verstrekt.

De regeling is daarnaast voor zowel de instellingen als studenten complex, omdat er rekening gehouden moet worden met twee termijnen (na vijf en na acht weken) die na elkaar een ander effect hebben, namelijk eerst omzetting in een lening en daarna stopzetting van studiefinanciering. Daarnaast zijn er voor instellingen nog andere termijnen om ongeoorloofde afwezigheid in het algemeen te administreren (niet specifiek voor het gebruik van studiefinanciering). Dit zorgt voor veel regeldruk.

³⁰ Hoofdstuk 4 WTOS

³¹ Hoofdstuk 5 WTOS

³² Studenten op mbo-niveaus 1 en 2 ontvangen hun studiefinanciering (basisbeurs, aanvullende beurs, reisvoorziening) als gift. Een eventuele rentedragende lening is wel onderdeel van studiefinanciering, maar zal te allen tijde een lening zijn.

³³ Deze maatregel geldt ook in de WTOS voor meerderjarige scholieren in het vo en vavo-studenten.

Voorgestelde wijziging

De bedoeling is om de regeling te vereenvoudigen en onwenselijke uitkomsten te voorkomen. Wel moet het principe behouden worden dat studenten enkel studiefinanciering ontvangen als ze daadwerkelijk studeren. Voorgesteld wordt daarom om de vijfwekentermijn en bijbehorende omzetting in een lening af te schaffen. Dit wordt ook doorgevoerd in de WTOS want daar geldt nu eenzelfde regeling voor meerderjarige leerlingen in het vo en meerderjarige vavo-studenten. Om te voorkomen dat studenten studiefinanciering blijven ontvangen zonder te studeren, blijft de huidige achtwekentermijn wel gehandhaafd.

Nu staat alleen in de wet dat de instelling de student na vier weken ongeoorloofde afwezigheid in kennis moet stellen van de afwezigheid en dat in de administratie van de instelling een aantekening is gemaakt. Door het schrappen van de vijfwekentermijn wordt nu ook bepaald dat de instelling in de mededeling naar de student na vier weken ongeoorloofde afwezigheid meldt dat dit gevolgen gaat hebben voor de aanspraak op studiefinanciering. Hiermee worden studenten behoed voor een onverwachtse stopzetting van de studiefinanciering.

Overwogen is om de huidige achtwekentermijn te vervroegen, naar vijf weken. Dat zou betekenen dat de student al na een registratie van vijf weken ongeoorloofde afwezigheid geen studiefinanciering meer ontvangt. Dit vergt echter meer capaciteit van zowel mbo-instellingen als DUO wat betreft het tijdig doorgeven en verwerken van verzuimgegevens. Daarom is besloten om de huidige achtwekentermijn aan te houden.

Als gevolg van het laten vervallen van de vijfwekentermijn worden studenten die normaliter studiefinanciering (met uitzondering van de rentedragende lening) als gift ontvangen, niet meer geconfronteerd met een onverwachte lening. Daarnaast wordt de regeling eenvoudiger doordat er nog maar één termijn is. Dit helpt instellingen omdat er een termijn minder is waarbij informatie moet worden aangeleverd aan DUO. DUO hoeft hierdoor ook minder informatie te verwerken.

2.1.5 Wettelijke termijn inleveren diploma voor omzetting prestatiebeurs

Probleembeschrijving

Studenten die een opleiding in het buitenland volgen, moeten zelf hun diploma aanleveren bij DUO om te zorgen dat hun prestatiebeurs wordt omgezet in een gift.³⁴ De huidige wettelijke termijn van drie maanden na afloop van de diplomatermijn is problematisch gebleken.

In de wet is opgenomen dat studenten binnen drie maanden na afloop van de diplomatermijn (in beginsel tien jaar) een gewaarmerkte kopie van het hbo- of wo-diploma, of een gewaarmerkt bewijs van het afsluitend examen voor het mbo, moeten opsturen en verzoeken om omzetting van de prestatiebeurs.³⁵ In

³⁴ Voor studenten die een diploma in Nederland halen gaat dit automatisch, omdat DUO deze diploma's zelf in het Register Onderwijsdeelnemers heeft staan.

³⁵ Zie hiervoor artikel 4.22, eerste lid, en artikel 5.9, tweede lid, WSF 2000.

lang niet alle gevallen waarin de student tijdig het afsluitend examen heeft afgerond, is het diploma dan al uitgereikt. Daarnaast zijn de studenten die zelf het diploma moeten aanleveren zich niet altijd bewust dat er van hen actie wordt verwacht. Het niet omzetten van de gehele prestatiebeurs in een gift, vanwege het missen van een (betrekkelijk korte) aanlevertermijn, beschouwt de regering niet als proportioneel. In de uitvoering wordt daarom nu, in het kader van begunstigend beleid, al een termijn gehanteerd van vijf jaar.

Voorgestelde wijziging

Met deze maatregel past de regering de wettelijke termijn voor het aanleveren van het diploma aan van drie maanden naar vijf jaar na afloop van de diplomatermijn.³⁶ Dit gaat ook gelden voor de WSF BES aangezien ook daarvoor een wettelijke termijn van drie maanden wordt gehanteerd. De oud-student krijgt hiermee ruim gelegenheid om het diploma tijdig aan te leveren. Omdat deze wijziging codificatie van uitvoeringsbeleid is, komt deze wijziging ten goede van de transparantie van het beleid.

Naast deze optie is nog gekeken naar de gevolgen voor oud-studenten die niet voldoen aan de termijn van vijf jaar na de diplomatermijn voor het aanleveren van hun diploma. Zij krijgen niets omgezet van hun prestatiebeurs – het volledige bedrag blijft daarmee een lening. Als alternatief is overwogen om de termijn in zijn geheel te schrappen of om een staffel³⁷ toe te passen. Beide opties stuiten op inhoudelijke en uitvoeringstechnische bezwaren. Vanuit de uitvoering geldt dat in het eerste geval gegevens mogelijk niet meer zijn bewaard door bewaartermijnen. Het introduceren van een staffel voor enkele personen per jaar is een zeer kostbare maatregel. Inhoudelijk geldt daarnaast dat van de oud-student gevraagd mag worden om het diploma op tijd aan te leveren. Zij hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid.³⁸

Alles wegende acht de regering een periode van vijf jaar na de diplomatermijn passend. Dit te meer omdat in de periode na afstuderen of aflopen van de diplomatermijn, nog contact plaatsvindt tussen DUO en de oud-student vanwege de terugbetalingsfase die aanvangt. Als de diplomatermijn verstrijkt en de aanloop- en aflofase aanvangt³⁹ informeert DUO (oud-)studenten die in het buitenland hebben gestudeerd dat zij zelf een diploma moeten aanleveren voor omzetting van de prestatiebeurs.

Voor de oud-student is deze maatregel een verruiming ten opzichte van de huidige wettelijke situatie. Voor de uitvoering wijzigt in principe niets,

³⁶ De tegemoetkoming studievoucher kent momenteel ook een wettelijke diplomatermijn van drie maanden. De regering is voornemens om deze termijn per amvb conform voorliggende wijziging aan te passen naar een termijn van vijf jaar na de diplomatermijn. De termijn voor het aanleveren van het diploma voor de tegemoetkoming leenstelsel wordt gewijzigd met het wetsvoorstel aanvullende tegemoetkoming voor studenten die onder het studievoorschotstelsel hebben gestudeerd.

³⁷ Bijvoorbeeld door een percentage van de prestatiebeurs alsnog om te zetten, afhankelijk van het aantal jaren dat iemand de termijn overschrijdt. Hoe meer jaren zijn overschreden, hoe minder wordt omgezet.

³⁸ Zoals ook aangehaald in de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland over een afwijzing van het verzoek tot omzetting prestatiebeurs in een gift door het te laat aanleveren van het buitenlands diploma. Rb Midden-Nederland 21 april 2021, ECLI:NL: RBMNE:2021:3383.

³⁹ De aanloofase start op 1 januari nadat de student geen studiefinanciering meer geniet. Voor twee jaar is de oud-student niet verplicht om de studieschuld af te lossen. Na twee jaar start de aflofase waarin de oud-student wel moet aflossen op de studieschuld.

aangezien de vijf jaarstermijn in het kader van begunstigend beleid al wordt gehanteerd.

2.2 Terugbetalen

2.2.1 Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA-transactiezone

Probleembeschrijving

Debiteuren die hun studieschuld op grond van de WSF 2000 of WTOS⁴⁰ vanuit het buitenland terugbetalen kunnen te maken krijgen met (hoge) transactiekosten. Debiteuren die binnen de *Single Euro Payment Area* (SEPA-) transactiezone terugbetalen hebben niet te maken met hoge transactiekosten omdat SEPA één betaalmarkt is voor giraal betalen in euro's.⁴¹ Maar voor debiteuren buiten de SEPA-transactiezone gelden wel transactiekosten, waardoor de maandelijkse aflossing (termijn) aan DUO zoals opgenomen in de wet⁴² kostbaar kan zijn. De tarieven zijn afhankelijk van het land waar de debiteur woonachtig is. Ter illustratie: vanuit Nederland kunnen de kosten voor internationale niet-SEPA betalingen variëren van 3,50 euro tot 12 euro per betaling.

DUO biedt daarom al de mogelijkheid aan debiteuren die woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone om terug te betalen door middel van een jaarbetaling. Hierbij worden alle maandelijkse aflossingstermijnen aan het eind van het jaar in één keer voldaan en heeft de debiteur dus ook maar één keer te maken met transactiekosten. Dit kan aangevraagd worden door de debiteur in Mijn DUO of via het formulier op de website.⁴³ Dit uitvoeringsbeleid is niet gecodificeerd.

Ook is het lokaal terugbetalen voor debiteuren uit het Caribisch deel van het Koninkrijk⁴⁴ nog niet vastgelegd in wet- en regelgeving. Lokaal terugbetalen houdt in dat deze groep debiteuren hun maandelijkse aflossing naar één van de lokale bankrekeningen van DUO in lokale valuta overmaakt. Hiermee worden hoge transactiekosten voor deze doelgroep zoveel mogelijk voorkomen. Het lokaal terugbetalen voor deze doelgroep is uitvoeringsbeleid geworden na een pilot⁴⁵, maar nog niet gecodificeerd.

Voorgestelde wijziging

De voorgestelde wijziging ziet toe op het wettelijk verankeren van de mogelijkheid tot jaarbetaling voor debiteuren die woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone en een studieschuld terugbetalen waarop de regels van de WSF 2000 van toepassing zijn.⁴⁶ Ook Caribische debiteuren die op grond van de WSF 2000 terugbetalen en woonachtig zijn in het Caribisch deel van het

⁴¹ De SEPA-landen omvatten alle 27 EU-lidstaten, plus Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San Marino, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk.

⁴² Artikel 6.9, eerste lid en artikel 10.a.6, eerste lid, WSF 2000.

⁴³ mijn.duo.nl.

⁴⁴ De aanduiding Caribisch deel van het Koninkrijk heeft betrekking op de autonome landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten binnen het Koninkrijk der Nederlanden (CAS-landen) en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland).

⁴⁵ Kamerstukken II, 2011/12, 32 836, nr. 3.

⁴⁶ Voor een schuld die ontstaat op grond van de WTOS gelden de terugbetaalregels van de WSF 2000.

Koninkrijk⁴⁷ krijgen met dit wetsvoorstel de mogelijkheid om te kiezen voor een jaarbetaling. Daarnaast is de minister van OCW voornemens om de huidige uitvoeringspraktijk van lokaal terugbetalen (zie toelichting hieronder) te codificeren op het niveau van een ministeriële regeling.⁴⁸ Deze voorstellen dragen bij aan de transparantie van het beleid voor het terugbetalen van een studieschuld. De mogelijkheid tot jaarbetaling en lokaal terugbetalen gaan vooralsnog niet gelden voor debiteuren die terugbetalen op grond van de WSF BES, zie hiervoor paragraaf 4.3.

Als gevolg van de mogelijkheid van jaarbetaling voor debiteuren die woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone, wordt de drempel tot het terugbetalen van de studieschuld mogelijk verkleind omdat debiteuren met lagere transactiekosten te maken hebben. Voor debiteuren in niet-SEPA landen verandert in feite niets aangezien het codificatie is van het huidige uitvoeringsbeleid. DUO zal debiteuren die hierover contact opnemen met DUO en een verzoek doen goed informeren over de optie om per maand (standaard) of per jaar (keuze) terug te betalen. Het is aan de debiteur om een keuze te maken voor het doen van een jaarbetaling, omdat dit afhankelijk is van de individuele omstandigheden. De transactiekosten bij jaarbetalingen kunnen aanzienlijk lager liggen. Maar de rentekosten kunnen hoger liggen, doordat de rente van het jaar doorloopt tot de jaarbetaling aan het einde van het kalenderjaar. Omdat deze maatregel codificatie van uitvoeringsbeleid is, zijn er geen grote gevolgen voor de uitvoering door DUO voorzien.

Lokaal terugbetalen houdt in dat debiteuren hun maandelijks aflossing naar een van de bankrekeningen van DUO in lokale valuta overmaken. Omwille van transparantie van beleid is de Minister van OCW voornemens om lokaal terugbetalen te codificeren op het niveau van een ministeriële regeling.⁴⁹ Aangezien lokaal terugbetalen betrekking heeft op de wijze van betaling, is gekozen voor het niveau van een ministeriële regeling.

Als gevolg van deze voorstellen zal de situatie voor Caribische debiteuren die terugbetalen op grond van de WSF 2000 er als volgt uitzien: zij betalen standaard per maand terug. Dat kan, net als nu, ook lokaal: dus naar een bankrekening van DUO in de regio. Daar wordt de keuze voor jaarbetaling (niet in lokale valuta en met transactiekosten) aan toegevoegd. Debiteuren moeten dus een keuze maken. DUO zal hen hier goed over informeren. Lokaal terugbetalen voor Caribische debiteuren op grond van de WSF 2000 is al uitvoeringsbeleid en is daarom uitvoerbaar. Ook de optie tot jaarbetaling voor debiteuren woonachtig in het Caribisch deel van het Koninkrijk wordt uitvoerbaar geacht.

2.2.2 Renteberekening aanpassen van maand- naar jaargemiddelde

Probleembeschrijving

⁴⁷ De aanduiding Caribisch deel van het Koninkrijk heeft betrekking op de autonome landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten binnen het Koninkrijk der Nederlanden (CAS-landen) en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius, en Saba (Caribisch Nederland).

⁴⁸ Artikel 6.9, vierde lid, WSF 2000.

⁴⁹ Op grond van artikel 6.9, vierde lid, WSF 2000.

Het terugbetaalstelsel van de WSF 2000 kent meerdere regimes: SF35, SF15, SF15-oud en SF15-IIIk.⁵⁰ De terugbetaalregimes verschillen in looptijd (15 of 35 jaar), draagkrachtregeling, renteberekening en andere kenmerken. Door de verschillende renteberekeningen kunnen de rentepercentages voor de verschillende regimes van elkaar verschillen. Dit komt vanwege een koppeling met andere staatsobligaties en of de rente op basis van een maand- of jaargemiddelde wordt berekend (zie tabel hieronder).

	Koppeling rente	Renteberekening
SF15 en SF15-oud	Staatsobligaties met gemiddelde looptijd van 3 tot 5 jaar	Maandgemiddelde: gemiddeld rendement over de maand september
SF35 en SF15-IIIk	Staatsobligaties met gemiddelde looptijd van 5 jaar	Jaargemiddelde: gemiddeld rendement gerekend van oktober tot en met september

Een maandgemiddelde is gevoeliger voor fluctuaties dan een jaargemiddelde. Er wordt immers enkel naar de rente in één maand gekeken die door omstandigheden opeens heel anders kan zijn. Wanneer gekeken wordt naar een heel jaar kunnen pieken en dalen meer worden uitgemiddeld. De rentes voor SF15 en SF15-oud kunnen door dat maandgemiddelde van jaar tot jaar sterk verschillen. Dat kan onzekerheid opleveren. Bovendien is er sprake van een verschil met de rentepercentages van andere terugbetaalregimes.

Voorgesteld wijziging

Met deze wijziging wordt de renteberekening op basis van het maandgemiddelde bij SF15 en SF15-oud gewijzigd naar een jaargemiddelde: het gemiddeld rendement van een staatsobligatie met een gemiddelde looptijd van drie tot vijf jaar. Daarmee wordt de renteberekening voor SF15 en SF15-oud stabiel en meer gelijk aan de andere terugbetaalregimes. Deze wijziging gaat ook gelden voor het terugbetalen van studieschulden op grond van de WSF BES, want ook op grond van de WSF BES wordt gerekend met een maandgemiddelde.

Deze wijziging heeft als gevolg dat het rentepercentage potentieel minder fluctueert omdat een berekening op basis van een jaargemiddelde doorgaans stabiel is. Dit maakt de renteberekening voorspelbaarder en geeft debiteuren meer zekerheid. Deze voorgestelde wijziging is budgettair neutraal. De gemiddelde rente over de maand september is over een lange periode namelijk gemiddeld gelijk aan het gemiddelde van de jaargemiddelden.

Hoewel de rentepercentages meer in lijn met elkaar komen te liggen, zullen er verschillen blijven bestaan, omdat de looptijden van de staatsobligaties nog steeds verschillen (zie tabel hierboven). Daarom is overwogen om de regels verder te harmoniseren door de koppeling van de rente met staatsobligaties van alle regimes gelijk te trekken naar een looptijd van drie tot vijf jaar. Doorgaans geldt hoe korter de looptijd, hoe lager de rente. Dit zorgt voor lagere opbrengsten voor de Staat en voor minder kosten voor de debiteur. Deze aanvullende maatregel zou het verschil tussen de rentepercentages minder reduceren dan de gekozen maatregel en is daarmee niet doeltreffend.

⁵⁰ Onder welk regime een debiteur aflost is afhankelijk van het moment dat iemand studeerde en voor het eerst studiefinanciering ontving en het opleidingsniveau.

Daarnaast kost het harmoniseren van de looptijd structureel 30 miljoen euro, omdat een kortere looptijd tot minder renteopbrengsten leidt. De regering acht deze aanvullende maatregel ondoelmatig, omdat de kosten relatief hoog zijn om een klein verschil in de rente te harmoniseren. Daarom is ervoor gekozen om alleen het maandgemiddelde voor SF15 en SF15-oud te veranderen naar een jaargemiddelde.

Beoogd wordt om de voorgestelde wijziging per 1 januari 2028 in werking te laten treden, als gevolg daarvan zullen de rentenormen voor het kalenderjaar 2029 op basis van de nieuwe renteberekening worden vastgesteld. De rentenormen voor het nieuwe jaar worden namelijk uiterlijk in december voorafgaand aan het nieuwe jaar berekend. De nieuwe renteberekening gaat voor debiteuren gelden. En ook voor studenten die (nog) onder de regels van SF15 of SF15-oud vallen⁵¹, omdat ook tijdens de studietijd jaarlijks rente wordt gerekend.

Het moment dat de nieuwe renteberekening voor debiteuren en studenten gaat gelden verschilt. Voor debiteuren onder de WSF BES en voor studenten wordt de rente jaarlijks berekend. Voor hen gaat de nieuwe renteberekening gelden vanaf het kalenderjaar volgend op de inwerkingtreding. Voor debiteuren onder de WSF 2000 geldt dat de nieuwe renteberekening gaat gelden op het moment dat de rentevaste periode opnieuw aanvangt. Dat moment verschilt per debiteur. De rentevaste periode is een periode van vijf jaar waarin de rente vaststaat. Alleen bij debiteuren waarbij per 1 januari 2029 een nieuwe rentevaste periode start, en dus een nieuw rentepercentage gaat gelden, wordt de nieuwe renteberekening dan van kracht. Bij debiteuren die in de daaropvolgende jaren een nieuw rentepercentage krijgen, wordt pas op dat moment gerekend met de nieuwe berekeningswijze. Na vijf jaar zullen alle debiteuren onder SF15 en SF15-oud onder de nieuwe norm op basis van een jaargemiddelde vallen. Van studenten en debiteuren wordt geen actie verlangd: het rentepercentage wordt automatisch jaarlijks of na afloop van de rentevaste periode berekend.

Voor DUO is deze voorgestelde wijziging goed uitvoerbaar. Het betekent alleen het doorvoeren van een aangepaste rentenorm, iets wat DUO al jaarlijks doet. Het stelsel in zijn geheel zal voor een beperkte periode (ingroeipad van circa vijf jaar) beperkt complexer zijn. Binnen één terugbetaalregime zullen er namelijk verschillende rentes gelden, zowel op basis van een jaargemiddelde (nieuwe berekening) als maandgemiddelde (oude berekening). Dat is voor DUO goed uitvoerbaar, want ook nu worden er al verschillende rentenormen voor verschillende groepen studenten en debiteuren gehanteerd. Mogelijk dat het in de dienstverlening en communicatie wat extra inspanning zal vergen.

2.2.3 Terugbetalen bij verkeerde schatting van het inkomen bij peiljaarverlegging

Probleembeschrijving

⁵¹ En waarbij de terugbetalingsperiode (aanloopfase) nog niet is gestart.

Debiteuren lossen hun studieschuld af naar draagkracht en kunnen daarbij een verlegging van het peiljaar voor het inkomen aanvragen. Deze peiljaarverlegging wordt, indien het inkomen te laag is geschat, niet gecorrigeerd. De draagkracht wordt onder andere berekend aan de hand van het door de Belastingdienst vastgestelde inkomen van de debiteur van twee jaar geleden (jaar t-2).⁵² Het kan voorkomen dat het inkomen van de debiteur in het jaar na het inkomenspeiljaar of in het huidige jaar aanzienlijk lager is dan het inkomen in jaar t-2, bijvoorbeeld door werkloosheid, vermindering van arbeidsuren of sterk wisselende inkomsten uit een onderneming. In die gevallen, wanneer er sprake is van een inkomensdaling van meer dan 15%, kan de debiteur verzoeken om peiljaarverlegging⁵³, waarbij de berekening van de draagkracht wordt aangepast, zodat de debiteur een lagere termijnbetaling kan terugbetalen. Er wordt bij de berekening uitgegaan van een door de debiteur opgegeven schatting van het inkomen, omdat het daadwerkelijke inkomen op dat moment nog niet definitief is vastgesteld. Op basis van verantwoord vertrouwen wordt de draagkracht tijdelijk aangepast.

Na de aanvraag peiljaarverlegging vindt een controle plaats aan de hand van het door de Belastingdienst vastgestelde inkomen. Indien blijkt dat het daadwerkelijke inkomen hoger was dan geschat, is de draagkracht te laag vastgesteld en is gedurende dat jaar te weinig afgelost. Anders dan bij onder andere de aanvullende beurs, waar een te hoog toegekend bedrag wordt verrekend of terugbetaald⁵⁴, wordt een te lage termijnbetaling in de terugbetalingsfase momenteel niet met terugwerkende kracht gecorrigeerd. De WSF 2000 bepaalt dat een vordering voortvloeit uit een herziening wordt omgezet in een nieuwe lening met een nieuwe doorlooptijd⁵⁵, maar in de uitvoeringspraktijk gebeurt dit niet. In plaats daarvan wordt alleen de draagkracht voor toekomstige termijnbetalingen herzien en leidt dit verder niet tot een nieuwe lening.

Meerdere afzonderlijke leningen met een nieuwe doorlooptijd, die ontstaan uit een administratieve correctie van DUO, zouden het overzicht voor de debiteur namelijk verminderen en de schuldpositie van de debiteur verlengen. Immers, ieder jaar dat er een herziening plaatsvindt op de peiljaarverlegging zou er een nieuwe lening ontstaan. Dat kan bij meerdere jaren van herzieningen dus flink oplopen in het aantal nieuwe leningen. Voor de uitvoering zouden nieuwe leningen met nieuwe doorlooptijden na elke herziening leiden tot meer administratieve complexiteit. Hoewel het technisch mogelijk is meerdere leningen bij één debiteur op te voeren, wordt dit vanuit het perspectief van de debiteur en de uitvoering onwenselijk geacht. Gelet hierop is het wenselijk om ook voor andere vorderingen die voortvloeien uit herzieningsbesluiten – buiten het kader van peiljaarverlegging – aan te sluiten bij de bestaande uitvoeringspraktijk, waarbij deze vorderingen worden toegevoegd aan de langlopende studieschuld, en deze praktijk te codificeren.

⁵² Artikel 6.10 WSF 2000.

⁵³ Artikel 6.12 WSF 2000.

⁵⁴ Artikel 7.4 WSF 2000.

⁵⁵ Artikel 6.17, tweede lid, WSF 2000.

Het gevolg van niet corrigeren bij de peiljaarverlegging is dat bij een te lage schatting van het inkomen minder wordt afgelost dan wettelijk verplicht zou zijn geweest op basis van het daadwerkelijke inkomen. Wanneer een debiteur het inkomen te laag inschat, kan dit ertoe leiden dat de toekomstige betaaldruk toeneemt door een stijgende annuïtaire termijn, wat tot een nadelige financiële positie en betalingsproblematiek kan leiden. Verder kan dit ervoor zorgen dat na afloop van de aflofase – bij een eventuele kwijschelding door einde garantietermijn – een deel van de schuld oninbaar blijft. Per jaar maken ongeveer 8000 debiteuren gebruik van de peiljaarverlegging. In 2023 maakte 47% van deze groep debiteuren een te lage schatting van hun inkomen. Daarmee was een bedrag van circa 3,5 miljoen euro gemoeid. Hoewel dit bedrag mogelijk alsnog wordt afgelost, bestaat het risico dat dit (gedeeltelijk) niet gebeurt. Indien er niets wordt gedaan, blijft de situatie bestaan dat bij te lage schattingen ten onrechte te weinig wordt geïnd.

Voorgestelde wijziging

Met deze wetswijziging wordt geregeld dat, indien achteraf blijkt dat de draagkracht bij de peiljaarverlegging te laag is vastgesteld, de hoogte van de termijnbetaling met terugwerkende kracht wordt herzien op basis van het daadwerkelijke inkomen en het bedrag dat als gevolg daarvan te weinig is terugbetaald buiten de langlopende studieschuld wordt gehouden en terugbetaald moet worden. De sociale terugbetalingsregels die van toepassing zijn op de verschillende terugbetaalregimes in de WSF 2000 zijn op deze vordering dus niet van toepassing. In plaats daarvan gelden in beginsel de regels uit titel 4.4 Awb. In beginsel wordt het bedrag in één termijn voldaan⁵⁶. DUO zal debiteuren de mogelijkheid geven om een betalingsregeling van 24 maanden te treffen en in deeltermijnen terug te betalen. Dit is een dienstverlening die DUO proactief aanbiedt om het terugbetalen van de vordering laagdrempelig te houden. Hiervoor zal een grondslag worden geboden in een ministeriële regeling. Daarnaast blijft er ruimte voor maatwerk in het geval een betalingsregeling van 24 maanden niet mogelijk blijkt te zijn.

Met deze wijziging wordt een herziening van de terugbetalingstermijnen beoogd. Wanneer op basis van inkomensgegevens blijkt dat een debiteur meer had moeten aflossen, dient dat ook tot uitdrukking te komen in de terugbetalingen. Alternatieve oplossingen, zoals het bedrag omzetten in een nieuwe lening met een nieuwe looptijd, worden onwenselijk geacht. Dit zou de schuldpositie van de debiteur verlengen en afbreuk doen aan de duidelijkheid van de terugbetalingssystematiek. Door de vordering buiten de langlopende schuld te houden en direct te corrigeren, wordt sneller, transparanter, en rechtvaardiger hersteld wat te weinig is afgelost op grond van het daadwerkelijke inkomen.

Voor de inrichting van deze wijziging is gekozen om een doelmatigheidsgrens van 121 euro op te nemen voor het terugvorderen van kleine bedragen. Dit bedrag is overgenomen van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir)⁵⁷ en wordt jaarlijks geïndexeerd door toepassing van de inflatiecorrectie.

⁵⁶ Artikel 4:87 Awb.

Door aan te sluiten bij een reeds bestaande grens wordt beoogd te voorkomen dat burgers bij verschillende regelingen met uiteenlopende drempelbedragen worden geconfronteerd. Indien een herziening leidt tot een te vorderen bedrag die onder deze doelmatigheidsgrens valt, dan wordt dat bedrag in de praktijk niet teruggevorderd bij de debiteur. De reden voor deze grens is om de nadelige financiële effecten voor debiteuren zoveel mogelijk te beperken. Dit maakt de terugbetalingssystematiek minder gevoelig ten aanzien van relatief kleinere bedragen, waarmee de lasten en zorgen voor debiteuren met relatief kleine vorderingen worden verminderd.

Wanneer het inkomen te laag is ingeschat, maar het daadwerkelijke inkomen blijkt wel te zijn gedaald met meer dan 15%, dan heeft de debiteur nog recht op peiljaarverlegging. In dit geval wordt de draagkracht aangepast op basis van het daadwerkelijke inkomen van het door de debiteur gekozen inkomenspeiljaar. Indien het inkomen te laag is ingeschat, maar het daadwerkelijke inkomen niet met meer dan 15% is gedaald, heeft de debiteur geen recht op peiljaarverlegging. De draagkracht wordt dan herzien op basis van het inkomen van het peiljaar t-2.

Voor debiteuren betekent dit dat zij kunnen worden geconfronteerd met aanvullende terugbetalingen naast de termijnbetalingen voor het aflossen van de studieschuld. Hierbij is van belang dat uit het daadwerkelijke inkomen blijkt dat de debiteur in staat was om een hogere termijnbetaling terug te betalen. Indien een debiteur de vordering die volgt uit een herziening van de peiljaarverlegging, niet in één termijn kan terugbetalen, dan kan de debiteur het bedrag in deeltermijnen terugbetalen met een betalingsregeling bij DUO. DUO zal de debiteur informeren over alle mogelijkheden tot terugbetalen en houdt daarmee rekening met de persoonlijke omstandigheden van de debiteur.

Deze wijziging zal zowel eenmalige als structurele aanpassingen in de uitvoering vergen. Eenmalig betreft dit met name aanpassingen in de systemen van DUO om herzieningen met terugwerkende kracht te kunnen verwerken en het te weinig betaalde bedrag afzonderlijk te innen. Daarnaast is zorgvuldige en duidelijke communicatie richting debiteuren van groot belang. De informatie op de website van DUO, in MijnDUO en in beschikkingen zal worden aangepast, zodat de mogelijke gevolgen voor de debiteur duidelijk zijn. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe debiteuren zo goed mogelijk kunnen worden ondersteund bij het maken van een realistische schatting van het inkomen, met behulp van bijvoorbeeld een rekentool. Tegelijkertijd moet worden voorkomen dat debiteuren terughoudend worden om gebruik te maken van peiljaarverlegging wanneer dat noodzakelijk is. In de communicatie richting debiteuren moet DUO hierin een goede balans weten te vinden.

Daarnaast wordt de huidige uitvoeringspraktijk, waarbij andere vorderingen die voortvloeien uit herzieningsbesluiten – buiten het kader van peiljaarverlegging – worden toegevoegd aan de langlopende studieschuld, gecodificeerd. Dit voorkomt het ontstaan van meerdere leningen en draagt zo bij aan een overzichtelijke situatie voor zowel de debiteur als de uitvoering, zoals hiervoor uiteen is gezet.

2.2.4 Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht

Probleembeschrijving

Voor de uitvoering van wettelijke taken binnen het studiefinancieringsstelsel is het essentieel dat DUO scholieren, studenten en debiteuren kan bereiken. In de praktijk blijkt dit echter niet altijd mogelijk, met name bij debiteuren die in het buitenland verblijven. Wanneer DUO niet over actuele contactgegevens, zoals het woonadres, beschikt, zijn de mogelijkheden om de debiteur te bereiken beperkt. Einde 2025 ontbrak van ongeveer 21.000 van de in totaal ruim een miljoen debiteuren een actueel woonadres. Hierdoor kon DUO geen contact onderhouden met deze debiteuren, waardoor achterstallige vorderingen ter hoogte van 170 miljoen euro niet geïncasseerd konden worden. Ter vergelijking: eind 2018 was er nog sprake van 20.000 van de 800.000 debiteuren zonder actueel woonadres, met een totaal aan achterstallige vorderingen van 76,1 miljoen euro. De verwachting is dan ook dat het aantal debiteuren in het buitenland de komende jaren zal blijven toenemen, wat ook zal leiden tot een verdere stijging van de betalingsachterstanden.

Wanneer de actuele contactgegevens van debiteuren niet bekend zijn bij DUO, wordt het innen van zowel reguliere als achterstallige studieschulden ernstig bemoeilijkt en kan het soms zelfs onmogelijk zijn. In dergelijke gevallen moet DUO actief de contactgegevens van de desbetreffende debiteur zien te achterhalen. Dit is een zeer arbeidsintensief proces dat niet altijd het gewenste resultaat oplevert. Bovendien kan DUO deze groep debiteuren niet informeren over de sociale terugbetaalvoorwaarden. Daardoor wordt de debiteur bij betalingsachterstanden geconfronteerd met extra invorderingskosten, die bovenop de openstaande schuld komen wanneer er niet tijdig wordt terugbetaald. Deze invorderingskosten blijven oplopen naarmate de achterstallige schuld toeneemt. Het is dan ook zowel in het belang van de debiteur als van de overheid dat debiteuren te allen tijde bereikbaar zijn. Hoewel dit probleem zich voornamelijk voordoet bij debiteuren, is het ook van belang dat zowel scholieren als studenten bereikbaar blijven voor DUO, zodat DUO haar dienstverlening op een efficiënte manier kan blijven uitvoeren.

DUO maakt gebruik van gegevens uit de Basisregistratie Personen (hierna: BRP) wanneer dit nodig is om scholieren, studenten en debiteuren te bereiken voor het leveren van reactieve en proactieve vormen van dienstverlening. In Nederland woonachtige personen zijn volgens de Wet BRP verplicht schriftelijk aangifte te doen van een adreswijziging binnen Nederland. Echter, voor personen die in het buitenland wonen, bestaat deze verplichting niet. Evenmin is er in de WSF 2000, WSF BES en WTOS een verplichting opgenomen voor scholieren, studenten en debiteuren om hun actuele contactgegevens door te geven aan DUO.⁵⁸ De regering acht het daarom wenselijk om een expliciete bereikbaarheidsplicht op te nemen.

Voorgestelde wijziging

⁵⁸ Met dien verstande dat de Centrale Raad van Beroep heeft geoordeeld dat, gelet op het bepaalde in artikel 9.2, derde lid, van de WSF 2000, adreswijzigingen aan de minister van OCW doorgegeven moeten worden: [CRvB 21 juli 2021, ECLI:NL: CRVB:2021:1792](#).

De voorgestelde bereikbaarheidsplicht houdt in dat scholieren, studenten en debiteuren verplicht worden om hun actuele contactgegevens, of die van een derde, door te geven aan DUO. Dit zorgt ervoor dat DUO contact kan onderhouden en haar wettelijke taken zo goed mogelijk kan uitvoeren. Deze wijziging zal ook van toepassing zijn op de WSF BES en de WTOS.

Voor de bereikbaarheidsplicht zijn de actuele contactgegevens vereist. Onder 'actueel' wordt verstaan dat de scholier, student of debiteur bereikbaar is via de opgegeven contactgegevens. De precieze contactgegevens die dit betreft, worden vastgelegd in een ministeriële regeling. In de meeste gevallen zal dit het e-mailadres, telefoonnummer en woonadres betreffen. Bij een wijziging van deze contactgegevens dient de scholier, student of debiteur deze zo spoedig mogelijk schriftelijk aan DUO te communiceren, zoals via MijnDUO. Deze wijziging sluit aan bij de bestaande jurisprudentie⁵⁹ dat adreswijzigingen doorgegeven moeten worden.

Daarnaast is het mogelijk om te voldoen aan de bereikbaarheidsplicht door via een derde bereikbaar te zijn. De scholier, student of debiteur kan bijvoorbeeld de contactgegevens van een familielid of vriend aan DUO doorgeven, zodat die derde, indien DUO contact opneemt, de actuele contactgegevens van de scholier, student of debiteur kan doorgeven. Deze mogelijkheid is niet gelijk aan een machtiging: een machtiging geeft een derde bevoegdheden, zoals het namens de scholier, student of debiteur handelen, terwijl dat voor de bereikbaarheidsplicht niet nodig is. Bovendien bestaat de mogelijkheid om een machtiging te verlenen reeds. In dat geval is de betrokkene via de gemachtigde bereikbaar. Zonder machtiging worden passende waarborgen gehanteerd voor de bescherming van persoonsgegevens. DUO verstrekt aan een derde geen inhoudelijke informatie over de betrokkene, maar uitsluitend dat er contact wordt gezocht. Deze mogelijkheid is bijvoorbeeld geschikt voor scholieren, studenten of debiteuren die in het buitenland verblijven, frequent verhuizen of op wereldreis zijn. De scholier, student of debiteur blijft echter zelf verantwoordelijk voor zijn of haar bereikbaarheid. Indien deze niet via een derde bereikbaar is, komt dit voor zijn of haar rekening en risico.

Een scholier, student of debiteur voldoet niet aan de bereikbaarheidsplicht wanneer één of meer van de verplichte contactgegevens niet aan DUO zijn doorgegeven, of wanneer één of meer van de verplichte contactgegevens niet meer actueel zijn en DUO daarom geen contact krijgt met de betrokkene. Om ervoor te zorgen dat de scholier, student of debiteur alsnog voldoet aan de bereikbaarheidsplicht, zal DUO in dergelijke gevallen eerst proberen contact op te nemen via de voor DUO beschikbare contactgegevens. DUO zal in totaal twee pogingen doen om contact te leggen per beschikbaar gegeven (brief, mail of telefoon), tenzij dit redelijkerwijs niet gevraagd kan worden van DUO. Bijvoorbeeld omdat na de eerste contactpoging blijkt dat het e-mailadres of telefoonnummer niet meer in gebruik is of de post retour afzender komt. Indien de betrokkene na deze poging(en) nog steeds niet te bereiken is, of indien er helemaal géén contactgegevens bij DUO bekend zijn, zal DUO haar bevoegdheid om gegevens uit te wisselen met andere bestuursorganen, zowel

⁵⁹ [CRvB 21 juli 2021, ECLI:NL: CRVB:2021:1792](#).

binnen Nederland als in het buitenland⁶⁰, inzetten (zie paragraaf 2.5.1 en 2.5.2). Gezien de noodzaak van deze contactgegevens voor het uitvoeren van de wettelijke taken, worden de gevolgen voor de betrokkene als proportioneel beschouwd.

Indien er sprake is van een opeisbare studieschuld en de debiteur na alle inspanningen van DUO nog steeds niet te bereiken is, zal de verjaringstermijn van de opeisbare studieschuld tien jaar bedragen. Het voorstel is om in dit geval af te wijken van de algemene verjaringstermijn van vijf jaar, zoals opgenomen in Algemene wet bestuursrecht⁶¹ (hierna: Awb)⁶². Verjaringstermijnen⁶³ zijn bedoeld om de rechtszekerheid van debiteuren te waarborgen, zodat schuldeisers niet onterecht lang aanspraak kunnen maken op een schuld. In gevallen waarin een debiteur niet voldoet aan de bereikbaarheidsplicht, acht de regering een langere verjaringstermijn echter wenselijk. Dit voorkomt dat een debiteur slechts een klein deel van zijn of haar studieschuld terugbetaalt, simpelweg omdat hij of zij in het buitenland verblijft en daardoor niet te bereiken is voor DUO. Op dit moment worden alternatieve maatregelen voor het niet naleven van de bereikbaarheidsplicht, zoals bestuurlijke boetes of andere punitieve maatregelen, als ondoeltreffend en disproportioneel beschouwd. Een verjaringstermijn van tien jaar is gerechtvaardigd, omdat deze recht doet aan de rechtszekerheid terwijl het tegelijkertijd de kans vergroot dat de studieschuld uiteindelijk wordt terugbetaald.

De bereikbaarheidsplicht zal gevolgen hebben voor de uitvoering. Hoewel de registratie van contactgegevens al deel uitmaakt van de bestaande processen, zal DUO zich inzetten om de bereikbaarheidsplicht actief onder de aandacht te brengen van scholieren, studenten en debiteuren, zodat er geen onduidelijkheden kunnen ontstaan over de verplichting en de mogelijke gevolgen daarvan. Dit is juist goed mogelijk als scholieren, studenten of debiteuren zich (nog) in Nederland bevinden. Verder is de bereikbaarheidsplicht uitvoerbaar met beperkte impact op de systemen.

2.3 Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

2.3.1 Harmoniseren ouderbegrip WTOS met ouderbegrip WSF 2000

Probleembeschrijving

Er worden verschillende ouderbegrippen gehanteerd voor scholieren en vavo-studenten (hierna: scholieren) die vallen onder de WTOS en voor studenten onder de WSF 2000. Dat zorgt voor problemen in de uitvoering en voor onduidelijkheid bij scholieren die gaan studeren. In de WTOS wordt gesproken van de TOS-ouder: de wettelijke vertegenwoordiger in het laatste kwartaal waarin de scholier nog zeventien jaar was. Deze TOS-ouder kan door de scholier worden gekozen als zijn wettelijk vertegenwoordigers niet meer samen zijn. Dit kan het geval zijn als de ouders zijn gescheiden en beide het wettelijk

⁶⁰ De grondslagen hiervan worden ook geregeld met dit wetsvoorstel.

⁶¹ Artikel 4:104, eerste lid Awb.

⁶² De overige bepalingen van afdeling 4.3.3 van de Awb inzake stuiting en verlenging van de verjaringstermijn zijn onverkort van toepassing.

⁶³ Een verjaringstermijn is een wettelijk vastgestelde periode waarbinnen een schuldeiser een schuld moet innen. Na het verstrijken van deze termijn kan het recht om dit af te dwingen vervallen.

gezag over het minderjarige kind houden. Bij het vaststellen van de hoogte van de aanvullende toelage wordt gekeken naar het inkomen van de TOS-ouder én diens partner. Voor het partnerbegrip in de WTOS wordt uitgegaan van het partnerbegrip uit de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (hierna: Awir), zoals ook toegepast voor de toeslagen.⁶⁴ De partner van de TOS-ouder is degene met wie deze in het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt meer dan zes maanden samenwoont (en een financiële eenheid vormt).

Het huidige ouderbegrip in de WTOS leidt tot problemen in de uitvoering en handhaving van de WTOS. Dit komt doordat de partnerdefinitie uitgaat van een periode die pas ná de aanvraag duidelijk wordt: het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt. Het schooljaar begint op 1 augustus. Als de scholier een aanvraag indient in mei van het desbetreffende jaar (jaar t) voor het schooljaar dat op 1 augustus in jaar t start, moet gekeken worden of de TOS-ouder in de rest van jaar t meer dan zes maanden met iemand samenwoont. Dus als de ouder in juni van het jaar t gaat samenwonen tot december van het jaar t, dan is sprake van een partner. Maar dat is op het moment van de aanvraag in mei van het jaar t nog onbekend voor zowel de scholier als de ouder zelf. Pas in januari van het jaar t+1 is dit bekend en moet met terugwerkende kracht de partner worden doorgegeven. Dit betekent over het algemeen dat het gezamenlijke inkomen van ouder en diens partner per terugwerkende kracht stijgt en daarmee de aanvullende toelage van de scholier daalt of nul wordt. Dit betekent dat sprake kan zijn van een terugvordering.

Daarnaast is het controleproces rondom het inkomen en de uitwonendentoelage op grond van de WTOS handmatig en dus kostbaar. Een deel van de benodigde gegevens is namelijk niet eenvoudig te achterhalen in de Basisregistratie Personen (BRP). De controle op de uitwonendentoelage gebeurt handmatig, omdat dit bij een TOS-ouder afhankelijk is van de 'gezagsverhouding minderjarige' uit de BRP. Dat zegt namelijk iets over de situatie in het laatste kwartaal waarin de scholier zeventien jaar was. Die gegevens, zijn enkel ad hoc (dus alleen op verzoek) op te vragen uit de BRP. Ook kan niet zomaar in de BRP gecontroleerd worden of een TOS-ouder wellicht toch een partner heeft die de TOS-ouder niet opgegeven heeft. Wanneer een scholier een aanvullende toelage aanvraagt wordt er een formulier naar de scholier gestuurd. Dit formulier moet de scholier laten invullen door de TOS-ouder en de TOS-ouder moet verklaren of hij of zij een partner heeft.

In de WSF 2000 komt dit probleem niet voor. Hier wordt voor bepaling van de hoogte van de aanvullende beurs uitgegaan van het inkomen van de juridische ouders.⁶⁵ Een nieuwe partner van de ouder(s) of een voogd heeft daarin geen rol. Omdat de WSF 2000 op dit punt verschilt, kan het voorkomen dat een scholier (onder de WTOS) in de overgang naar student (onder de WSF 2000) verrast wordt met een ander ouderbegrip, dat ook andere financiële consequenties tot gevolg kan hebben.

Voorgestelde wijziging

⁶⁴ Artikel 3 Awir.

⁶⁵ Vaak de natuurlijke ouders of de adoptiefouders.

Deze wetswijziging zorgt ervoor dat het ouderbegrip van de WSF 2000 wordt overgenomen in de WTOS voor de berekening van de aanvullende toelage. Dit voorstel harmoniseert het stelsel, vereenvoudigt de uitvoering en maakt de regeling voor ouders en scholieren begrijpelijker. Omdat dezelfde werkwijze voor het ouderbegrip uit de WSF 2000 wordt gebruikt, zullen veel scholieren dit bij een vervolgopleiding herkennen en niet verrast worden met een ander ouderbegrip.

De regering kiest ervoor om het ouderbegrip van de WSF 2000 te hanteren, vanwege de geschetste problemen in de uitvoering en handhaving van het ouderbegrip van de WTOS. Als gevolg van een gewijzigd ouderbegrip kan het nadeel ontstaan dat de scholier in sommige gevallen niet meer zelf de TOS-ouder kan kiezen. Als de TOS-ouder een partner heeft, telt die partner mee. Op dit moment is het in theorie mogelijk om in bepaalde gevallen te kiezen voor de ouder en (diens partner) met het laagste inkomen, zodat een student de hoogste aanvullende toelage ontvangt. Ook kan een scholier door de keuze voor een TOS-ouder voorkomen dat hij of zij een belastende aanvraag voor de weigerachtige ouderregeling hoeft te doen. Immers, de scholier kan als TOS-ouder de ouder kiezen waarmee nog wel een relatie is.

Deze wijziging zal ertoe leiden dat voor de berekening van de aanvullende toelage wordt gekeken naar het inkomen van beide juridische ouders. Het zal niet meer zo zijn dat men zelf moet bepalen wie in dit kader optreedt als TOS-ouder, waarbij het inkomen van diens partner wordt meegerekend. Deze voorgestelde wijziging zal de doenbaarheid voor de scholier verhogen aangezien scholieren en TOS-ouders dan geen formulieren meer moeten invullen en retourneren. Ook hoeft een scholier die een keuze heeft niet meer te kiezen wie de TOS-ouder wordt. Deze keuze kan relationeel belastend zijn. Daarnaast zorgt de wijziging voor aansluiting van de systematiek van de WTOS en de WSF 2000. Hierdoor worden beide systemen begrijpelijker voor de aanvragers, indien ze met beide systemen in aanraking komen.

Ook zal het voor DUO eenvoudiger zijn om vast te stellen of een scholier uitwonend is. De controle of een scholier op het adres van (één van) de juridische ouder(s) staat ingeschreven is eenvoudiger dan de controle of de scholier op het adres van de TOS-ouder of de partner van de TOS-ouder staat ingeschreven. Dit komt omdat de relatie tussen de scholier en de juridische ouder eenvoudiger te controleren is in de registers die gebruikt worden voor controle.

2.3.2 Harmoniseren verlegging peiljaar WTOS met WSF 2000

Probleembeschrijving

In zowel de WTOS als WSF 2000 bestaat de mogelijkheid tot peiljaarverlegging bij inkomensafhankelijke onderdelen, maar de voorwaarden voor verlegging peiljaar verschillen. Voor de WTOS geldt dat de hoogte van de aanvullende toelage⁶⁶ afhankelijk is van het inkomen van de ouder(s) (in het geval van een

⁶⁶ Het begrip aanvullende toelage komt momenteel wettelijk niet voor in de WTOS, maar wordt wel gebruikt voor de aanduiding van de inkomensafhankelijke onderdelen van de WTOS (tegemoetkoming schoolkosten en tegemoetkoming onderwijsbijdragen). Met dit wetsvoorstel wordt dat ook wettelijk vastgelegd.

tegemoetkoming voor (voltijd) scholieren⁶⁷) en in het geval van de tegemoetkoming deeltijders of tegemoetkoming lerarenopleiding⁶⁸ van het inkomen van de aanvrager en mogelijke partner. DUO kijkt daarvoor naar het inkomen van twee jaar geleden ('peiljaar'). Als het inkomen is gedaald, kan DUO het peiljaar op verzoek verleggen naar één jaar geleden of het huidige inkomensjaar. Dit kan zorgen voor een hogere aanvullende toelage.

Voor de ontvangers van de inkomensafhankelijke componenten van de WTOS gelden nu 3 voorwaarden om gebruik te kunnen maken van deze peiljaarverlegging: 1) het gezamenlijk inkomen moet minstens 15% zijn gedaald ten opzichte van het peiljaar (t-2), 2) de daling duurt ten minste drie jaar en 3) de daling is geen normaal beroepsrisico, zoals tegenvallende winst.⁶⁹ Er wordt geen rekening gehouden met schuldsanering of faillissement. Wel kan rekening worden gehouden met schuldsanering of faillissement van de ouders. Voor de verlegging van het peiljaar voor ontvangers van studiefinanciering geldt in de WSF 2000 maar één voorwaarde: het gezamenlijk inkomen moet minstens 15% zijn gedaald ten opzichte van het peiljaar.⁷⁰

De WSF 2000 is op dit vlak bewust door de wetgever versoepeld bij de invoering van het studievoorschotstelsel, waardoor meer studenten in aanmerking konden komen voor verlegging van het peiljaar.⁷¹ Dit volgde uit de wens om de uitvoering te vereenvoudigen. De WTOS is indertijd niet gewijzigd, terwijl in de WTOS een directe tegenhanger zit van de WSF 2000⁷².

Voorgestelde wijziging

Voorgesteld wordt om de regeling voor verlegging peiljaar uit de WSF 2000 over te nemen in de WTOS. Deze wijziging zal ertoe leiden dat bij een aanvraag voor verlegging van het peiljaar slechts één voorwaarde zal gelden: het gezamenlijk inkomen moet minstens 15% zijn gedaald ten opzichte van het peiljaar. Dit vereenvoudigt de regeling voor zowel gebruikers als de uitvoering en harmoniseert de regels voor verlegging peiljaar binnen het stelsel.

De voorgestelde wijziging komt voort uit het feit dat het beleidsmatig niet goed uitlegbaar is dat de WTOS en WSF 2000 verschillen op de voorwaarden van peiljaarverlegging, terwijl het in beide wetten hetzelfde doel dient (namelijk om bij het bepalen van een inkomensafhankelijke beurs/toelage rekening te houden met een inkomensdaling). Er is geen reden om dit strenger te laten zijn voor de WTOS dan voor de WSF 2000.

Deze voorgestelde wijziging maakt de aanvraag van de verlegging peiljaar WTOS eenvoudiger. Momenteel is het nodig meerdere formulieren door de TOS-ouders in te laten vullen en naar DUO op te sturen. Door deze maatregel hoeft de WTOS-ontvanger of ouder alleen aan te tonen dat het inkomen na het reguliere peiljaar met minimaal 15% is gedaald. Dit vereist minder inzet van de

⁶⁷ Hoofdstuk 4 WTOS.

⁶⁸ Hoofdstuk 5 WTOS.

⁶⁹ Artikel 2.28 WTOS.

⁷⁰ Artikel 3.10 WSF 2000.

⁷¹ Kamerstukken II 2014/15, 34035, nr. 3, paragraaf 7.1.

⁷² Art. 2.28 in de WTOS, art. 3.10 in de WSF 2000.

burger. Ook hoeft DUO geen gebruik meer te maken van een tweede formulier dat wordt toegestuurd aan de aanvrager en moet worden geretourneerd.

2.3.3 Tegemoetkoming onderwijsbijdrage uit de WTOS wordt uitbetaald

Probleembeschrijving

Vavo-studenten (hierna: student) kunnen een tegemoetkoming om de kosten van het lesgeld te dekken ontvangen als onderdeel van de aanvullende toelage.⁷³ De WTOS schrijft voor dat de tegemoetkoming onderwijsbijdrage in de vorm van een voorschot wordt verrekend met de te betalen onderwijsbijdrage en dat deze niet wordt uitbetaald.⁷⁴ Dit is onwenselijk omdat dit een intensief proces voor de uitvoering is en de dienstverlening voor studenten beperkt.

De huidige systematiek beperkt de dienstverlening richting de student. Zo gaat de huidige systematiek voorbij aan de mogelijkheid dat iemand anders lesgeld betaalt voor de student. Daarnaast is het huidige proces ingewikkeld in de uitvoering. Nu geldt dit als een procesmatig en systeemtechnisch zeer lastig en intensief proces voor circa 600 scholieren en studenten per jaar. Een wijziging in het recht of in de hoogte van de onderwijsbijdrage kan tot fouten leiden waarbij studenten in sommige situaties ten onrechte geen onderwijsbijdrage krijgen of juist dubbel ontvangen.

Voorgestelde wijziging

Voorgesteld wordt om de verrekening van de tegemoetkoming onderwijsbijdrage met de te betalen onderwijsbijdrage te schrappen. De tegemoetkoming onderwijsbijdrage wordt dan uitbetaald als onderdeel van de aanvullende toelage. Dat vereenvoudigt de uitvoering en verbetert de dienstverlening naar scholieren en studenten.

Wel is er hierdoor sprake van dat scholieren en studenten de tegemoetkoming onderwijsbijdrage van DUO ontvangen en lesgeld aan DUO moeten betalen. Dit vraagt van de student een extra handeling, maar is in de ogen van de regering beter te begrijpen. De student kan immers alle geldstromen zien (het ontvangen van de tegemoetkoming en het betalen van de onderwijsbijdrage). Ook sluit het betalen van de onderwijsbijdrage aan bij de systematiek van de WSF 2000 waar het aan DUO te betalen lesgeld ook niet wordt verrekend met de te ontvangen studiefinanciering. De regering meent dat de verbetering in dienstverlening en uitvoerbaarheid hier zwaarder dient te wegen.

Deze wijziging verbetert de dienstverlening richting de student. De verrekening blijkt nu voor studenten onduidelijk. Daarnaast kan er nu niet voor gekozen worden dat iemand anders het lesgeld voor de student betaalt, omdat de tegemoetkoming al verrekend wordt met het lesgeld. Het niet verrekenen levert dus meer mogelijkheden voor de student op.

⁷³ Het begrip aanvullende toelage komt momenteel wettelijk niet voor in de WTOS, maar wordt wel gebruikt voor de aanduiding van de inkomensafhankelijke onderdelen van de WTOS. Met dit wetsvoorstel wordt dat ook wettelijk vastgelegd.

⁷⁴ Zie artikel 4.7, eerste lid, WTOS.

Het niet meer verrekenen van de onderwijsbijdrage bevordert ook de uitvoerbaarheid van DUO. Zoals eerder omschreven is dit een zeer intensief proces voor een beperkte doelgroep.

2.4 Levenlanglerenkrediet

2.4.1 Terugwerkende kracht naar begin studiejaar levenlanglerenkrediet

Probleembeschrijving

Het levenlanglerenkrediet is een leenvoorziening binnen de WSF 2000 bedoeld om een leven lang ontwikkelen te stimuleren. Een van de verschillen met de andere vormen van studiefinanciering is dat deze niet met terugwerkende kracht aangevraagd kan worden.⁷⁵

Er is bij de invoering van het levenlanglerenkrediet bewust voor gekozen geen terugwerkende kracht mogelijk te maken, omdat het niet als passend werd gezien.⁷⁶ Het betreft namelijk een leenvoorziening met in potentie een grote leenomvang per jaar (maximaal vijf keer het wettelijk college- of lesgeld) en men ging ervan uit dat het college- of lesgeld altijd vooraf, of gespreid in termijnen betaald moeten worden. Er werd dus geen reden gezien om het met terugwerkende kracht toe te kennen, omdat de studerende wanneer het levenlanglerenkrediet echt nodig was geweest, het wel tijdig zou hebben aangevraagd.

De overwegingen destijds blijken niet volledig aan te sluiten bij de werkelijkheid. In de praktijk blijkt namelijk dat veel studenten pas na aanvang van hun studie (of module) hun college- of lesgeld hoeven te betalen. Ook bij gespreide termijnbetaling is het vaak het geval dat de eerste termijn(en) nog niet voor aanvang van de studie is betaald. Dat betekent dat een student al kan zijn begonnen met de studie zonder dat de student daadwerkelijk facturen heeft betaald, en dus nog niet de noodzaak heeft ervaren om het krediet aan te vragen. Het levenlanglerenkrediet kan echter niet met terugwerkende kracht worden aangevraagd bij regulier onderwijs⁷⁷. Door het ontbreken van terugwerkende kracht kan er bij 'reguliere' studenten een financieel gat ontstaan, omdat zij bijvoorbeeld tijdens de eerste maanden van het studiejaar de uitbetalingen van het krediet missen.

Dat er niet met terugwerkende kracht toegekend kan worden is extra vervelend voor studenten die hun krediet vergeten te verlengen. Het krediet moet elk studiejaar opnieuw aangevraagd worden (in tegenstelling tot reguliere studiefinanciering, waarvan de toekenning doorloopt). Vaak wordt er pas ná 1 oktober contact opgenomen met DUO, waardoor de student de uitbetaling over augustus, september en oktober mist. Studenten die tijdens het voorgaande of huidige studiejaar vóór de datum van aanvraag de maximale leeftijd bereiken (nu 57 jaar) verliezen door de onderbreking ook nog hun volledige recht.

Voorgestelde wijziging

⁷⁵ Zie artikel 3.21, vierde lid, WSF 2000.

⁷⁶ Kamerstukken II 2014/15, 34035, nr. 3, pagina 65.

⁷⁷ Bij modulair onderwijs kan het krediet aangevraagd worden zolang de student staat ingeschreven bij een module.

Het voorstel maakt het voor reguliere opleidingen mogelijk om het levenlanglerenkrediet voor het lopende studiejaar met terugwerkende kracht aan te vragen. Een aanvraag studiefinanciering in de vorm van het levenlanglerenkrediet moet voor het einde van het studiejaar waarop de aanvraag betrekking heeft worden ingediend en de terugwerkende kracht geldt maximaal tot het begin van dat studiejaar. Dus in de maand juli van een kalenderjaar kan een student het krediet met terugwerkende kracht aanvragen tot de maand augustus of september van het voorafgaande kalenderjaar, afhankelijk van het opleidingsniveau. Met dit voorstel wordt een positieve bijdrage geleverd aan de toegankelijkheid van het onderwijs en verbetert de dienstverlening.

Daarnaast draagt dit bij aan harmonisering tussen reguliere studiefinanciering en het levenlanglerenkrediet, waardoor het levenlanglerenkrediet beter te begrijpen is voor studenten. De gevolgen voor de uitvoering zijn beperkt, omdat deze systematiek al bestaat, onder meer bij het collegegeldkrediet. Wel vraagt dit aanpassing van systemen.

2.4.2 Aflosvrijeperiode bij terugbetalen levenlanglerenkrediet

Probleembeschrijving

Voor de terugbetaalregels van het levenlanglerenkrediet (SF15-IIIk) geldt geen aflosvrijeperiode - in tegenstelling tot de terugbetaalregels van studieschulden. De aflosvrijeperiode is een periode van in totaal maximaal 60 maanden (vijf jaar) waarin de aflossing opgeschort wordt.⁷⁸ De aflosvrijeperiode kan per maand worden opgenomen. Een debiteur heeft in die maanden geen betalingsverplichting.⁷⁹ Dit is bedoeld om debiteuren een financiële adempauze te kunnen geven.

De mogelijkheid tot een aflosvrijeperiode bestaat niet voor debiteuren die terugbetalen onder de regels van SF15-IIIk. Dit is problematisch voor debiteuren met een levenlanglerenkredietschuld en een studieschuld.⁸⁰ Bij aanvraag van een aflosvrijeperiode voor de reguliere studieschuld, geldt deze dus niet voor de levenlanglerenkredietschuld, zodat van een werkelijke aflosvrijeperiode voor de debiteur geen sprake is.

Daarbij kan de situatie ontstaan dat het maandelijkse aflosbedrag van de levenlanglerenkredietschuld juist stijgt als de debiteur de aflosvrijeperiode inzet voor de studieschuld. De aflossing van de studieschuld die is gepauzeerd telt namelijk niet meer mee voor de berekening van de totale draagkracht van de debiteur. Hierdoor kan de draagkracht hoger worden vastgesteld, waardoor de maandelijkse aflossing voor het levenlanglerenkrediet omhoog kan gaan.⁸¹ Ongeveer 55% van de levenlanglerenkrediet debiteuren lost af in samenloop met een andere studieschuld op grond van de WSF 2000.⁸² Problemen als gevolg van een hoge maandelijkse termijn bij het terugbetalen van het

⁷⁸ Zie artikel 6.7, tweede lid, WSF 2000.

⁷⁹ Wel wordt de rente bij de hoofdsom opgeteld.

⁸⁰ Op grond van de WSF 2000 of de WTOS. Voor een schuld op grond van de WTOS is hoofdstuk 6 van de WSF 2000 overeenkomstige van toepassing.

⁸¹ Zie hiervoor hoofdstuk 7 van het Besluit studiefinanciering 2000.

⁸² Op basis van cijfers van DUO over het jaar 2024 en 2025.

levenlanglerenkrediet komen vooral voor in samenloop met een SF35 schuld en als er sprake is van een laag inkomen (en dus een lage draagkracht).

Voorgestelde wijziging

Deze wijziging regelt dat debiteuren de aflosvrijeperiode in kunnen zetten voor zowel de studieschuld als voor de levenlanglerenkreditschuld. Dit levert een verbetering op voor de debiteur met (ook) een levenlanglerenkreditschuld en leidt tot verdere harmonisatie van het terugbetaalstelsel.

Het primaire doel van deze voorgestelde wijziging is om onwenselijke effecten bij samenloop te voorkomen en om debiteuren met uitsluitend een levenlanglerenkreditschuld een financiële adempauze te kunnen geven. Dit past bij een sociaal terugbetaalstelsel.

Voor de vormgeving van deze voorgestelde wijziging is gekozen om de aflosvrijeperiode op debiteurniveau vorm te geven. Dat betekent dat een debiteur bij DUO éénmalig maximaal 60 maanden (vijf jaar) aflosvrijeperiode toegekend krijgt en deze maanden flexibel mag inzetten. Als een debiteur een aflosvrijeperiode aanvraagt, geldt die voor alle schulden waar de WSF 2000 op van toepassing is. Dit kan een levenlanglerenkreditschuld zijn, een studieschuld of allebei. Debiteuren met alleen een levenlanglerenkreditschuld kunnen dus maximaal vijf jaar aflosvrijeperiode inzetten. Hierdoor krijgen ook zij de mogelijkheid tot een financiële adempauze. Voor debiteuren met samenloop geldt dat zij eenmalig vijf jaar aflosvrijeperiode krijgen. Hiermee worden onwenselijke effecten bij samenloop zo veel mogelijk voorkomen. Ook draagt deze vormgeving bij aan een eenvoudiger uitvoering en betere uitlegbaarheid richting debiteuren.

Een nadeel van een aflosvrijeperiode op debiteurniveau kan zijn dat er geen maanden meer resteren als schulden elkaar opvolgen in de tijd. Dit kan voorkomen als een debiteur al de maximale aflosvrijeperiode heeft ingezet voor de studiefinancieringsschuld, voordat er een schuld op grond van het levenlanglerenkrediet is ontstaan. Als later ook wordt afgelost op de levenlanglerenkreditschuld, kan de situatie ontstaan dat er geen aflosvrijeperiode meer resteert voor de levenlanglerenkreditschuld (zie hieronder ter illustratie). Daarom is een alternatief overwogen op vorderingenniveau. Op vorderingenniveau kan de debiteur voor beide schulden afzonderlijk maximaal vijf jaar aflosvrijeperiode inzetten, waarbij per schuld het aantal resterende aflosvrije maanden voor die schuld ingezet kan worden (zie hieronder ter illustratie).

Aflosvrijeperiode op debiteurenniveau. Een SF15 debiteur lost af sinds 2014 en heeft tussen 2015 en 2020 de maximale aflosvrijeperiode ingezet. Tussen 2024 en 2028 is gebruik gemaakt van het levenlanglerenkrediet. De levenlanglerenkreditschuld wordt vanaf 2028 afgelost, in samenloop met de resterende SF15 schuld. Als de debiteur in 2028 aflosvrijeperiode zou willen inzetten is dat niet meer mogelijk omdat de maximale aflosvrijeperiode al is ingezet voor de reguliere studieschuld tussen 2015 – 2020.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
SF15	Aflos-fase	Inzet aflosvrije periode 5 jaar																
SF15-IIIk											Opbouw levenlanglerenkreditschuld					Aflosfase		

Aflosvrijeperiode op vorderingenniveau. Een debiteur lost gelijktijdig af op een SF15 en SF15-IIIk schuld. Voor de SF15 schuld heeft de debiteur al twee jaar aflosvrijeperiode gebruikt aan het begin van de aflosperiode. Het levenlanglerenkrediet wordt gebruikt tussen 2020 en 2023 en deze schuld wordt afgelost vanaf 2024. De debiteur vraagt in 2026 een aflosvrijeperiode aan voor de SF15-IIIk schuld. Automatisch treedt de aflosvrijeperiode inwerking voor zowel de SF15-IIIk schuld als de SF15 schuld. Voor de SF15-IIIk schuld is dat een periode van maximaal vijf jaar. Voor de SF35 schuld wordt maximaal drie jaar toegekend, omdat er reeds twee jaar is gebruikt. Hierdoor is er een periode van twee jaar waarin de debiteur wel aflosvrijeperiode ontvangt voor de levenlanglerenkreditschuld, maar niet meer voor de reguliere schuld.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
SF15	Aflosfase		Aflosvrije periode 2 jaar										Aflosvrije periode 3 jaar				
SF15-IIIk						Opbouw levenlanglerenkreditschuld					Aflosfase		Aflosvrije periode 5 jaar				

De alternatieve inrichting op vorderingenniveau kan verhelfen dat er geen resterende aflosvrijeperiode meer resteert bij schulden die elkaar opvolgen in de tijd. Maar ook in deze variant kan de situatie ontstaan dat nog maar voor één schuldsoort een aflosvrijeperiode resteert. Er is dan alsnog geen sprake van een 'volledige' pauze, waardoor problemen bij samenloop niet worden opgelost. Bovendien komt het weinig voordat debiteuren bij aanvang van de terugbetalingsperiode van het levenlanglerenkrediet al een volledige aflosvrijeperiode hebben ingezet voor de studieschuld. Het merendeel van populatie die terugbetaalt in samenloop heeft nog een volledig resterende aflosvrijeperiode voor de reguliere studieschuld (ruim 80%).

Daarnaast zou een aflosvrijeperiode op vorderingenniveau betekenen dat debiteuren met een studiefinancierings- en levenlanglerenkreditschuld in totaal maximaal tien jaar aan aflosvrijeperiode zouden ontvangen. Volledige

terugbetaling kan dus langer duren als de aflossingen elkaar opvolgen. En debiteuren bij wie de studieschulden elkaar opvolgen, krijgen dan ook langer een pauzemogelijkheid dan debiteuren die gelijktijdig aflossen. Dit is bovendien afwijkend ten opzichte van het beleid bij meerdere schulden op grond van de WSF 2000, waarvoor ook maar één aflosvrijperiode per debiteur geldt. Tot slot is deze alternatieve variant in de uitvoering aanzienlijk complexer en zijn de uitvoeringskosten daarom ook fors hoger. Ook de communicatie richting debiteuren is minder duidelijk. Alles wegende heeft de regering er daarom voor gekozen om éénmalig een aflosvrijperiode van maximaal vijf jaar per debiteur te verstrekken bij schulden waarop de WSF 2000 van toepassing is, in plaats van separate aflosvrijperiodes per schuldsoort.

Voor debiteuren is het invoeren van een aflosvrijperiode voor het levenlanglenkrediet gunstig, met name wanneer er sprake is van samenloop met de studiefinancieringsschuld. Zij krijgen namelijk de ruimte om al hun aflossingen tijdelijk te pauzeren. Het vergt wel een beperkte mate van doenvermogen. Debiteuren moeten de aflosvrijperiode zelf aanvragen in MijnDUO of via het aanvraagformulier op de website, zoals dat nu ook het geval is. Dit beroep op de debiteur wordt als beperkt geacht, omdat veel debiteuren de mogelijkheid nu al hebben voor de reguliere studieschuld en het een simpele handeling vergt (zie paragraaf 2.4.2 voor een nadere toelichting). Deze wijziging harmoniseert de regels voor het inzetten van de aflosvrijperiode. Dat vergroot de uitlegbaarheid naar debiteuren.

Voor de uitvoering vergt dit eenmalige aanpassingen in de systemen. Op termijn wordt de uitvoering eenvoudiger. Dit zit met name in de verminderde druk op de dienstverlening doordat er minder vragen gesteld zullen worden en minder maatwerk nodig is voor individueel schrijvende gevallen. Er is na inwerkingtreding immers een standaardoptie die aangeboden kan worden als de debiteur contact met DUO opneemt.

2.5 Grondslagen voor gegevensverwerking en -uitwisseling

2.5.1 Grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen

Probleembeschrijving

Op dit moment is DUO niet in staat om haar wettelijke taken op grond van de WSF 2000, WSF BES en WTOS optimaal uit te voeren. Hoewel er reeds een wettelijke grondslag bestaat voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen bestuursorganen, is deze grondslag onvoldoende duidelijk over onder welke omstandigheden andere bestuursorganen verplicht zijn om gegevens met DUO te delen. Dit kan in de praktijk leiden tot onnodige belemmeringen in de uitvoering, omdat andere bestuursorganen terughoudend zijn met het verstrekken van persoonsgegevens zonder expliciete wettelijke grondslag.

Om haar wettelijke taken goed te kunnen uitvoeren, is het van belang dat DUO gemakkelijker over informatie van scholieren, studenten en debiteuren kan beschikken die andere bestuursorganen beschikbaar hebben. De regering acht het daarom wenselijk om de grondslag voor deze gegevensuitwisseling te verduidelijken.

Voorgestelde wijziging

Het voorstel is om de huidige wettelijke grondslag voor informatieverstrekking en gegevensuitwisseling tussen bestuursorganen⁸³ te verduidelijken, zodat DUO haar wettelijke taken in het kader van de WSF 2000 beter kan vervullen.

Bovendien draagt een expliciete grondslag bij aan meer transparantie voor de betrokkenen van wie gegevens mogelijk worden uitgewisseld. De verplichting voor bestuursorganen om informatie te verstrekken ten behoeve van de goede uitvoering van de WSF 2000 blijft inhoudelijk ongewijzigd. Ook in de WSF BES⁸⁴ en de WTOS⁸⁵ zal een verduidelijking van de grondslag worden doorgevoerd.

De verduidelijking van de grondslag creëert een expliciet wettelijk kader waarin wordt opgenomen in welke gevallen 'gegevens benodigd zijn voor de uitvoering van deze wet'. Voorbeelden hiervan zijn de toekenning van studiefinanciering, het vaststellen van verschillende studiefinancieringsbedragen en de invordering van achterstallige schulden. Deze voorbeelden zijn echter niet limitatief. Het wettelijk kader zal verder worden ingevuld bij amvb, waarin de specifieke persoonsgegevens die relevant zijn voor DUO nader worden geëxpliciteerd. Dit betreft onder andere contactgegevens⁸⁶, gegevens uit registers zoals de BRP, gegevens uit (inkomens)opgaven van ouders of partners bij de Belastingdienst, en gegevens van andere organisaties en bestuursorganen.

Voor scholieren, studenten en debiteuren zullen er geen directe gevolgen zijn van deze wijziging, aangezien de wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling al bestaat en van hen bovendien geen actie verlangd wordt. Wel heeft de wijziging enige gevolgen voor de gegevens van de betrokkenen, in verband hiermee is ook een DPIA opgesteld, zie hiervoor hoofdstuk 3.

Het verduidelijken van de verplichting zal echter de uitvoering vergemakkelijken, doordat het voor bestuursorganen helderder wordt onder welke voorwaarden zij gegevens moeten verstrekken. Deze wijziging zal daarmee bijdragen aan een efficiëntere en effectievere uitvoering van de WSF 2000, WSF BES en WTOS, wat in het voordeel van zowel DUO als de betrokkenen komt.

2.5.2 Grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten

Probleembeschrijving

De huidige grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten is onvoldoende geëxpliciteerd, waardoor DUO haar wettelijke taak met betrekking tot scholieren, studenten en debiteuren die in het buitenland verblijven niet optimaal kan uitvoeren. Zo is het bijvoorbeeld wenselijk dat DUO, bij het toekennen van studiefinanciering, kan controleren of een student aanspraak maakt op studiefinanciering in een ander land om cumulatieve

⁸³ Artikel 9.6 WSF 2000.

⁸⁴ Artikel 7.3 WSF BES.

⁸⁵ Artikel 9.5 WTOS.

⁸⁶ Dit sluit aan bij de bereikbaarheidsplicht die met dit wetsvoorstel wordt ingesteld. Door de bevoegdheid om contactgegevens uit te wisselen met andere bestuursorganen, kunnen scholieren, studenten en debiteuren ook voldoen aan de bereikbaarheidsplicht. Zie paragraaf 2.4.4.

studiefinanciering tegen te gaan.⁸⁷ Verder is het voor DUO zeer lastig om studieschulden van een debiteur in het buitenland te innen wanneer zij niet beschikt over de actuele contactgegevens van de debiteur.⁸⁸ Wel heeft DUO doorgaans een goed beeld in welk land een student of debiteur woont; bij de autoriteiten van dat land zijn de gegevens vaak in zekere mate wel bekend.

Door gegevens uit te wisselen met andere staten kan DUO haar taken beter uitvoeren. De huidige wettelijke grondslag biedt DUO reeds de mogelijkheid om gegevens van scholieren, studenten en debiteuren met andere staten uit te wisselen voor de uitvoering van het studiefinancieringsstelsel. Deze grondslag is echter onvoldoende duidelijk en vereist nadere explicitering om de uitvoering ervan te bevorderen. Aangezien deze bevoegdheid grote gevolgen kan hebben voor de gegevensbescherming van studenten en debiteuren in het buitenland, is het van cruciaal belang om de reikwijdte van de wettelijke grondslag helder vast te leggen. De regering acht het daarom wenselijk om de huidige grondslag nader te expliciteren.

Voorgestelde wijziging

Het voorstel is om de huidige wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten⁸⁹ te verduidelijken, zodat de reikwijdte van de bevoegdheid om informatie van scholieren, studenten en debiteuren op te vragen en te verstrekken in het buitenland duidelijker wordt. Dat leidt tot duidelijkheid voor de DUO, andere staten en de betrokkenen. Ook in de WSF BES⁹⁰ en de WTOS⁹¹ zal een verduidelijking van de grondslag doorgevoerd worden.

Deze verduidelijking zal de toekomstige samenwerking tussen Nederland en andere staten bij de uitvoering van de WSF 2000 beter faciliteren. Momenteel wisselt DUO gegevens uit met vijftien andere staten ten behoeve van het toekennen van studiefinanciering en het innen van studieschulden. Tegen de achtergrond van toenemende internationalisering neemt het aantal studenten en debiteuren die in het buitenland verblijven steeds verder toe. Studenten volgen vaker (een deel van) hun opleiding in het buitenland en debiteuren verplaatsen zich na afronding van hun studie vaker over de landsgrenzen. Dit brengt met zich dat gegevensuitwisseling met andere staten in toenemende mate belangrijk is voor een juiste toekenning van studiefinanciering en een effectieve inning van studieschulden. DUO heeft daarom de wens om in de toekomst meer in te zetten op internationale samenwerking ten aanzien van gegevensuitwisseling. De verwachting is dat het aantal landen waarmee gegevens worden uitgewisseld zal groeien. Daarbij is de verwachting dat autoriteiten van andere landen ook gegevens bij DUO gaan opvragen.

Indien een studiefinancieringsautoriteit buiten Nederland daartoe een verzoek indient, zal DUO de gevraagde gegevens verstrekken voor zover de autoriteit aantoont dat deze persoon een buitenlandse studieschuld heeft die hij of zij niet

⁸⁷ Met dit wetsvoorstel wordt het verbod op cumulatieve studiefinanciering, wat al geldt voor hbo- en wo-studenten, ook wettelijk verankerd voor mbo-studenten. Zie paragraaf 2.3.2.

⁸⁸ Om die reden wordt met dit wetsvoorstel ook een bereikbaarheidsplicht ingesteld. Zie paragraaf 2.4.4.

⁸⁹ [Artikel 9.6b WSF 2000](#).

⁹⁰ [Artikel 7.4 WSF BES](#).

⁹¹ Met dit wetsvoorstel wordt de wettelijke grondslag in de WTOS gecreëerd.

terugbetaalt en voor zover die autoriteit niet op eigen kracht en eigen onderzoek in contact kan komen met de debiteur. Om een en ander in goede banen te leiden, kan bijvoorbeeld een convenant of een bi- of multilaterale overeenkomst worden gesloten met buitenlandse autoriteiten, waarin onder meer afspraken gemaakt kunnen worden over aantallen en de te volgen procedure.

De gegevensuitwisseling met andere staten kent twee vormen. Ten eerste kan DUO om medewerking van een andere staat vragen. Als DUO bijvoorbeeld een debiteur met een studieschuld in het buitenland wil bereiken, kan DUO de persoonsgegevens verstrekken die voor de buitenlandse bevoegde autoriteiten noodzakelijk zijn om de persoon te identificeren. Dit kan gaan om de naam en geboortedatum van de debiteur. Deze autoriteit kan vervolgens, op basis van de wettelijke grondslag, de gevraagde contactgegevens van de debiteur aan DUO verstrekken, mits er ook een grondslag voor gegevensuitwisseling in de eigen nationale wetgeving aanwezig is. Ten tweede kan DUO medewerking verlenen aan andere staten, bijvoorbeeld door het verstrekken van contactgegevens van in Nederland woonachtige personen met een buitenlandse studieschuld aan de bevoegde buitenlandse autoriteit, mits deze gegevens bekend zijn bij DUO. Het is hierbij vereist dat de buitenlandse autoriteit kan aantonen dat de desbetreffende persoon daadwerkelijk een achterstallige buitenlandse studieschuld heeft. Het wettelijke kader voor de grondslag zal verder worden ingevuld bij amvb, waarin de specifieke persoonsgegevens die DUO mag uitwisselen en onder welke waarborgen, expliciet worden benoemd.

Voor scholieren, studenten en debiteuren die in het buitenland verblijven, zullen er geen directe gevolgen zijn van deze wijziging, aangezien de wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten al bestaat en van hen bovendien geen actie verlangd wordt. Wel heeft de wijziging enige gevolgen voor de gegevens van de betrokkenen, in verband hiermee is ook een DPIA opgesteld, zie hiervoor hoofdstuk 3.

De verduidelijking van de grondslag zal echter de uitvoering van de wet vergemakkelijken, doordat zowel DUO als de bevoegde buitenlandse autoriteiten precies weten onder welke voorwaarden gegevens kunnen worden gedeeld. Deze wijziging draagt bij aan een efficiëntere samenwerking tussen Nederland en andere staten, wat ten goede komt aan de tijdige verstrekking van studiefinanciering en het innen van studieschulden.

2.5.3 Grondslag voor gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsvoorbereiding

Probleembeschrijving

In de WSF 2000 en de WTOS bestaat geen expliciete grondslag voor het gebruik van studiefinancieringsgegevens ten behoeve van beleids- en begrotingsvoorbereiding. Het uitvoeren van beleidsonderzoek vloeit voort uit de verantwoordelijkheid van de minister van OCW voor een doeltreffende en doelmatige werking van het studiefinancieringsstelsel. Om beleidsonderzoeken en begrotingsramingen goed te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk dat de minister gebruik kan maken van persoonsgegevens van scholieren, studenten

en debiteuren om inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid.⁹²

Deze persoonsgegevens worden verzameld voor de uitvoering van de WSF 2000 en WTOS: het toekennen van studiefinanciering, het innen van studieschulden en het toekennen van de tegemoetkoming schoolkosten en onderwijsbijdrage. In de WSF 2000 en de WTOS bestaat geen expliciete grondslag voor het gebruik van studiefinancieringsgegevens ten behoeve van beleids- en begrotingsvoorbereiding. De grondslag voor het verzamelen van de persoonsgegevens is gelegen in de wettelijke taak tot uitvoering van de WSF 2000 en de WTOS. Voor het doen van beleids- en begrotingsvoorbereiding worden deze gegevens verder verwerkt.

Voor verdere verwerking van persoonsgegevens geldt dat in beginsel doelbinding het uitgangspunt is. Dit beginsel houdt in dat persoonsgegevens niet verder mogen worden verwerkt als dat niet verenigbaar is met het oorspronkelijke doel waarvoor de gegevens zijn verzameld. Het verder verwerken van persoonsgegevens met het oog op archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden wordt niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden beschouwd, mits wordt voorzien in passende waarborgen voor de bescherming van de persoonsgegevens.⁹³ Dit geldt in het bijzonder voor de verdere verwerking van bijzondere persoonsgegevens, waarbij nadere voorwaarden worden gesteld aan de verdere verwerking. Zo moet het onderzoek een algemeen belang dienen, moet de verwerking noodzakelijk zijn voor het wetenschappelijk of historisch onderzoek of de statistische doeleinden, en moet bij de uitvoering worden voorzien in waarborgen die verzekeren dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen niet onevenredig wordt geschaad.⁹⁴ Bij het bepalen van de verenigbaarheid van de verdere verwerking moet rekening worden gehouden met alle relevante factoren.⁹⁵

Kortom, archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden kunnen in beginsel dus als verenigbaar worden beschouwd, mits voorzien in passende waarborgen, maar dit ontslaat de verwerkingsverantwoordelijke niet van het onderwerpen van de verdere verwerking aan een verenigbaarheidstoets (beginsel van doelbinding).⁹⁶ Deze toets beoordeelt of het gebruik van persoonsgegevens voor een nieuw doel nog steeds in lijn is met de oorspronkelijke doeleinden waarvoor de gegevens zijn verzameld.

⁹² Het is een algemeen geaccepteerd uitgangspunt, en tevens een verplichting op grond van de Comptabiliteitswet 2016, dat de uitvoering van wetgeving wordt geëvalueerd om de effectiviteit ervan te bepalen. Waar nodig moeten het beleid, de regels en/of de begroting worden aangepast. Om deze evaluatie en bijstelling te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk om de effecten van de wetgeving te meten. Dit is redelijkerwijs alleen mogelijk wanneer (een bepaalde set) persoonsgegevens beschikbaar zijn. Zonder evaluatie kan beleid niet worden bijgesteld en is het niet meetbaar in hoeverre de wetgeving daadwerkelijk bijdraagt aan het behalen van het oorspronkelijke doel en een effectieve bijdrage levert aan de maatschappij.

⁹³ Overeenkomstig artikelen 5, eerste lid, onder b, en 89, eerste lid, artikel 5, eerste lid, onder b van de AVG.

⁹⁴ Artikel 9, tweede lid, onder j van de AVG jo. Artikel 24 UAVG.

⁹⁵ Dit blijkt uit de bewoordingen van artikel 6, vierde lid, aanhef AVG: 'onder meer'.

⁹⁶ European Data Protection Supervisor (EDPS), *A Preliminary Opinion on data protection and scientific research*, 6 januari 2020, p. 23.

De verenigbaarheidstoets vereist een subjectief oordeel, wat kan leiden tot uiteenlopende interpretaties en resultaten. Dit scheidt onduidelijkheid en inconsistentie in de uitvoering van de verdere gegevensverwerking. Bovendien betekent het ontbreken van een expliciete grondslag dat voor betrokkenen minder voorzienbaar is wanneer hun persoonsgegevens worden verwerkt voor andere doeleinden dan de oorspronkelijke doeleinden. Dit kan afbreuk doen aan hun recht op rechtszekerheid en transparantie.⁹⁷ Een goede kenbaarheid van de verdere verwerking van persoonsgegevens voor beleids- en begrotingsdoeleinden is in lijn met de beginselen van behoorlijke en transparante verwerking. Daarnaast roept de gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsdoeleinden vragen op over de naleving van de informatieverplichting uit de AVG.⁹⁸ Ten slotte brengt het ontbreken van een expliciete grondslag een arbeidsintensief proces met zich mee, aangezien voor elke verdere verwerking een aparte verenigbaarheidstoets moet worden uitgevoerd. Dit vergt veel tijd, vakinhoudelijke kennis en capaciteit van verschillende afdelingen binnen het ministerie van OCW en DUO.

Voorgestelde wijziging

Het voorstel is om een specifieke grondslag te creëren in zowel de WFS 2000 als de WTOS voor de verdere verwerking van persoonsgegevens voor het doen van onderzoek voor beleids- en begrotingsvoorbereiding. Dit maakt het mogelijk om betrouwbare en hoogwaardige gegevens te benutten voor het ontwikkelen, ramen en evalueren van goed onderbouwd, doeltreffend en doelmatig beleid. Een afzonderlijke grondslag draagt bij aan een zorgvuldige besluitvorming en aan transparantie. Dit voorstel is vergelijkbaar met de gegevensverwerkingen voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding met gegevens uit het register onderwijsdeelnemers (ROD) ter uitvoering van de Wet register onderwijsdeelnemers (WRO).

De regering acht deze specifieke grondslag noodzakelijk om de verantwoordelijkheid van de minister om doeltreffend en doelmatig beleid te voeren. De doeltreffend- en doelmatigheid kan vastgesteld worden door onderzoek naar de werking van (delen van) het stelsel. Hiervoor moet inzicht verkregen worden in bijvoorbeeld het gebruik van studiefinanciering of de tegemoetkoming schoolkosten en onderwijsbijdrage, het aangaan en terugbetalen van studieleningen, en hoe bijzondere voorzieningen van het stelsel (zoals de voorziening prestatiebeurs) worden ingezet. Het monitoren en evalueren van deze kenmerken stelt de regering in staat om goed onderbouwde beleidskeuzes te maken en, indien noodzakelijk, bij te sturen. Effectief beleid is in het belang van de (toekomstige) scholieren, studenten en debiteuren. Zij hebben baat bij een beter werkend stelsel dat de financiële toegankelijkheid van het vervolgonderwijs borgt. Een goed werkend stelsel is ook in het belang van de uitvoering door DUO, als bijvoorbeeld uit onderzoek blijkt dat sommige regels een onevenredige belasting voor de uitvoering blijken te zijn. Tot slot is

⁹⁷ Artikel 5, eerste lid, AVG.

⁹⁸ Deze informatieplicht tegenover de betrokkene bestaat tenzij de betrokkene al over de informatie beschikt, de registratie of mededeling van de persoonsgegevens uitdrukkelijk bij wet is voorgeschreven of wanneer de informatieverstrekking aan de betrokkene onmogelijk blijkt of uit zou kosten (artikel 14, vijfde lid, AVG). Dit laatste zou met name het geval kunnen zijn bij verdere verwerking van persoonsgegevens met het oog op archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden.

er sprake van een maatschappelijk belang, omdat publieke middelen op een doelmatige wijze besteed dienen te worden.

Deze grondslag zal betrekking hebben op verschillende persoonsgegevens. Voor studenten en debiteuren onder de WSF 2000 zal de grondslag betrekking hebben op basisgegevens (zoals leeftijd en onderwijstype), studiefinancieringskenmerken (zoals gebruik van de aanvullende beurs of studentenreisproduct) en financiële gegevens (zoals bedrag basisbeurs en hoogte studieschuld) die noodzakelijk zijn voor het toekennen van studiefinanciering en het innen van studieschulden. Voor scholieren en (vavo-)studenten onder de WTOS betreft de grondslag basisgegevens, tegemoetkomingskenmerken (gebruik van tegemoetkoming) en financiële gegevens (inkomensgegevens voor vaststelling inkomensafhankelijke deel van de tegemoetkoming) die nodig zijn voor het toekennen van de tegemoetkoming en onderwijsbijdrage. In de wet worden de categorieën persoonsgegevens vastgelegd, de specifieke persoonsgegevens die onder de categorieën vallen worden verder uitgewerkt bij of krachtens amvb.

Binnen deze persoonsgegevens zal er in sommige gevallen sprake zijn van (indirect herleidbare) bijzondere persoonsgegevens. Dit zullen alleen gegevens over gezondheid betreffen. Het gaat dan om het gegeven of een student of debiteur gebruik maakt, of heeft gemaakt, van de voorziening prestatiebeurs. Dit zijn voorzieningen die toegekend kunnen worden bij bijzondere (medische) omstandigheden en als gevolg daarvan studievertraging of uitval optreedt. Het verwerken van deze bijzondere persoonsgegevens voor beleidsonderzoek wordt als noodzakelijk gezien om het beleid met betrekking tot deze regelingen bij te kunnen sturen. De onderliggende medische gegevens worden niet verwerkt, het gaat uitsluitend om de gegevens die inzicht geven in hoeveel gebruik er van een voorziening wordt gemaakt. Bij het verwerken van bijzondere persoonsgegevens wordt rekening gehouden met de beginselen van rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie, doelbinding en minimale gegevensverwerking. Hoofdstuk 3 bevat een meer uitgebreide bespreking van de verhouding tot grondrechten en privacy.

Daarnaast worden de diverse waarborgen die DUO toepast wettelijk verankerd. In de wet worden deze waarborgen op hoofdlijnen vastgelegd; de nadere uitwerking volgt bij of krachtens amvb. Op wetsniveau wordt in ieder geval geregeld dat persoonsgegevens uitsluitend toegankelijk zijn voor personeel dat daartoe is geautoriseerd en onder het gezag van de minister valt. Overige beveiligingsmaatregelen worden nader uitgewerkt bij of krachtens amvb. Zo worden bijvoorbeeld gegevens gepseudonomiseerd, is de toegang zowel fysiek als digitaal beperkt en vindt gegevensuitwisseling plaats via beveiligde kanalen. Beveiligingsmaatregelen zijn noodzakelijk om de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van persoonsgegevens te waarborgen en om risico's als gevolg van de vernietiging, het verlies, de wijziging, de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot gegevens te minimaliseren.⁹⁹ Ten slotte wordt voor de bewaartermijnen van de persoonsgegevens aangesloten bij de termijnen in de generieke selectielijst

⁹⁹ Artikel 32 AVG.

OCW.¹⁰⁰ Op deze wijze wordt geborgd dat de persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan strikt noodzakelijk voor het doel waarvoor ze zijn verzameld.¹⁰¹

Alternatieven, waarbij geen of minder (bijzondere) persoonsgegevens worden verwerkt, zouden de verantwoordelijkheid van de minister om de doeltreffende en doelmatige werking van het studiefinancieringsbeleid te monitoren, aanzienlijk belemmeren. Het doel is immers om inzicht te krijgen in hoe regelingen en voorzieningen binnen het studiefinancieringsstelsel gebruikt worden. Deze informatie is niet af te leiden uit andere of geminimaliseerde data, omdat dit een vertekend beeld oplevert.

Als gevolg van het opnemen van een expliciete grondslag zal de noodzaak voor het uitvoeren van een arbeidsintensieve verenigbaarheidstoets bij elke gegevensverwerking komen te vervallen. Dit draagt bij aan meer duidelijkheid en consistentie in de gegevensverwerking, waarborgt rechtszekerheid en transparantie voor de betrokkenen en leidt tot een besparing in zowel kosten als capaciteit.

De voorgestelde wijziging heeft gevolgen voor de scholieren, studenten en debiteuren wiens gegevens worden verwerkt, in verband hiermee is ook een DPIA opgesteld, zie hiervoor hoofdstuk 3. Er wordt immers een inbreuk gedaan op hun privacy, aangezien zij geen inspraak hebben op de verdere gegevensverwerking. Wel worden scholieren, studenten en debiteuren middels de privacyverklaring van DUO gewezen op de verwerking van hun persoonsgegevens.

Het vervallen van de noodzaak voor een aparte verenigbaarheidstoets bij welke (verdere) verwerking levert ook een vereenvoudiging op voor de uitvoering en het bestuursdepartement in het geval van beleidsonderzoek.

2.5.4 Grondslag voor gegevenskoppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding

Probleembeschrijving

Op dit moment ontbreekt een expliciete grondslag in de WSF 2000 en de WTOS die het mogelijk maakt om studiefinancieringsgegevens te koppelen met gegevens uit het ROD voor het doen van onderzoek ten behoeve van beleids- en begrotingsvoorbereiding. Soms zijn persoonsgegevens die voor de ene wettelijke taak zijn verzameld, zoals de uitvoering van de WSF 2000 – het toekennen van studiefinanciering en innen van studieschulden – ook nuttig of noodzakelijk voor de uitvoering van een andere wettelijke taak, zoals het verrichten van beleidsonderzoeken. Voor beleidsonderzoeken is informatie uit één databron vaak niet voldoende om de gewenste inzichten te verkrijgen. In die gevallen is het noodzakelijk om gegevens verzameld op grond van de WSF 2000 dan wel de WTOS te kunnen koppelen aan ROD-gegevens om een volledig beeld te krijgen.

¹⁰⁰ Staatscourant 2018, 36531.

¹⁰¹ Artikel 5 AVG.

Zo kan het gaan om het verkrijgen van inzicht in leengedrag, studieschulden of het gebruik van studiefinanciering tussen verschillende studiegroepen, zoals bijvoorbeeld de vergelijking tussen de leenstelselgeneratie en studenten met een basisbeurs. Deze informatie is essentieel voor de monitoring van het studiefinancieringsbeleid en een doeltreffende en doelmatige werking van het stelsel. Bovendien is dit noodzakelijk voor het vervullen van de informatieplicht richting het parlement.

Het koppelen van gegevens uit verschillende databronnen, die op grond van verschillende wetgeving zijn verzameld, verhoogt het risico voor de betrokkenen. Wanneer databronnen worden samengevoegd, komt er meer persoonlijke informatie beschikbaar bij de instantie die de koppeling uitvoert, wat de inbreuk op de privacy vergroot. Het koppelen van gegevens voor verschillende doeleinden is daarom niet zonder meer rechtmatig. Voordat gegevens mogen worden gekoppeld, moet worden nagegaan of er een geldige juridische grondslag en doelbinding aanwezig zijn.

Zoals reeds toegelicht bij de voorgestelde wijziging om een expliciete grondslag voor gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsvoorbereiding te realiseren, is voor het verwerken van persoonsgegevens een grondslag vereist. Voor verdere verwerking geldt doelbinding als uitgangspunt, waarbij verdere verwerking met oog op archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek en statistische doeleinden als verenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden wordt beschouwd, mits wordt voorzien in passende waarborgen voor de bescherming van de persoonsgegevens¹⁰² en een verenigbaarheidstoets wordt uitgevoerd.¹⁰³ Zoals in paragraaf 2.5.3 is toegelicht, brengt de toepassing van de verenigbaarheidstoets verschillende nadelen met zich, waardoor het wenselijk is om een afzonderlijke grondslag voor deze koppelingen in te voeren.

Voorgestelde wijziging

Het voorstel is om in de WSF 2000 een expliciete grondslag te creëren die het mogelijk maakt gegevens uit het ROD te koppelen aan studiefinancieringsgegevens voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding. Dit betreft de inschrijvingsgegevens van mbo-, hbo- en wo-studenten in het ROD en gegevens uit de WSF 2000 voor toekennen van studiefinanciering en het innen van studieschulden. Daarnaast wordt in de WTOS een vergelijkbare grondslag opgenomen om de inschrijvingsgegevens van meerderjarige scholieren, vavo-studenten en studenten aan de lerarenopleiding te koppelen aan gegevens over de tegemoetkoming schoolkosten en onderwijsbijdrage. Hiermee wordt transparantie bereikt ten aanzien van het gebruik van essentiële informatie voor het ontwikkelen, ramen en evalueren van goed onderbouwd en doelmatig beleid.

Zoals reeds toegelicht is de minister verantwoordelijk voor het voeren van doeltreffend en doelmatig beleid. De regering acht het noodzakelijk om een

¹⁰² Artikel 5, eerste lid, onder b van de AVG.

¹⁰³ European Data Protection Supervisor (EDPS), A Preliminary Opinion on data protection and scientific research, 6 januari 2020, p. 23.

expliciete grondslag voor de koppeling van studiefinancieringsgegevens en ROD-gegevens te realiseren om invulling te kunnen geven aan die verantwoordelijkheid. Voor beleidsonderzoeken is informatie uit één databron vaak niet voldoende om de gewenste inzichten in de werking van het studiefinancieringsstelsel te verkrijgen. In die gevallen is het noodzakelijk om gegevens die zijn verzameld op grond van verschillende wettelijke kaders (de WRO en WSF 2000) te koppelen om een volledig beeld te krijgen.

Een goed functionerend stelsel is in het belang van (toekomstige) scholieren, studenten en debiteuren, de uitvoering door DUO en de maatschappij. Belastinggeld moet immers doelmatig worden besteed. Daarnaast is het doen van onderzoek, waarvoor koppelingen veelal vereist zijn, noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de informatieplicht richting het parlement, bijvoorbeeld bij Kamervragen over het gebruik van regelingen door verschillende doelgroepen.

Wat betreft gegevens in het ROD gaat het specifiek om basisgegevens van scholieren, studenten en debiteuren (zoals inschrijving bij onderwijsinstelling en type diploma). Voor studenten en debiteuren onder de WSF 2000 betreft de grondslag basisgegevens (zoals leeftijd en onderwijstype), studiefinancieringskenmerken (zoals soort collegegeld en studentenreisproduct) en financiële gegevens (zoals bedrag basisbeurs en hoogte studieschuld). Voor betrokkenen onder de WTOS betreft de grondslag basisgegevens (zoals leeftijd), tegemoetkomingskenmerken (zoals tegemoetkoming voor het voortgezet onderwijs, volwassenenonderwijs of de lerarenopleiding) en financiële gegevens (zoals hoogte aanvullende inkomensafhankelijke toelage). In de wet worden de categorieën persoonsgegevens vastgelegd; de specifieke persoonsgegevens die onder de categorieën vallen worden nader uitgewerkt bij of krachtens amvb.

Binnen deze persoonsgegevens kan in sommige gevallen sprake zijn van (indirect herleidbare) bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens. Voor bijzondere persoonsgegevens gaat het om gegevens over gezondheid. Zo kan uit gegevens blijken dat een student of debiteur gebruik maakt van de voorziening prestatiebeurs (zie toelichting paragraaf 2.5.3), of ingeschreven staat in het speciaal onderwijs. Ook kan uit ROD-gegevens blijken dat onderwijs wordt gevolgd binnen een penitentiaire inrichting. De verwerking van deze gegevens is noodzakelijk om inzicht te krijgen in het gebruik van regelingen door specifieke groepen, bijvoorbeeld om niet-gebruik van de WTOS in het speciaal onderwijs te kunnen signaleren. Zonder deze gegevens kunnen dergelijke analyses niet worden uitgevoerd. Dat beperkt de mogelijkheden om beleid gericht te verbeteren en kan nadelige gevolgen hebben op betrokkenen, omdat het beleid onvoldoende effectief blijkt te zijn voor specifieke doelgroepen. Bij de verwerking van bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens wordt rekening gehouden met de beginselen van rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie, doelbinding en minimale gegevensverwerking. Hoofdstuk 3 bevat een nadere toelichting op de verhouding tot grondrechten en privacy.

Daarnaast worden de diverse waarborgen die DUO toepast wettelijk verankerd, zoals nader toegelicht in paragraaf 2.5.3. Voor de bewaartermijnen van zowel de oorspronkelijke persoonsgegevens als de verwerkte, geaggregeerde persoonsgegevens wordt aangesloten bij de termijnen in de generieke selectielijst OCW, zodat de persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan strikt noodzakelijk.

Alternatieven waarbij geen of minder (bijzondere of strafrechtelijke) persoonsgegevens worden verwerkt of waarbij er geen gegevenskoppeling plaatsvindt, zijn niet toereikend voor de verantwoordelijkheid van de minister om de doeltreffende en doelmatige werking van het studiefinancieringsbeleid te monitoren. Het doel is immers om inzicht te krijgen in het gebruik van regelingen en voorzieningen binnen het studiefinancieringsstelsel door verschillende groepen en in verschillen tussen cohorten. Deze inzichten kunnen niet worden verkregen zonder een koppeling tussen studiefinancieringsgegevens en ROD-gegevens. De koppeling met onderwijsinschrijvingen is ook relevant om bijvoorbeeld te zien hoe gebruik gespreid is over verschillende onderwijsniveaus, studiecohorten, regionale spreiding of speciale doelgroepen. Ook onderzoek naar niet-gebruik van regelingen, zoals binnen het speciaal onderwijs, is alleen mogelijk met een koppeling van deze gegevens. Dit kan uitsluitend onderzocht worden als de betreffende gegevens ook voor onderzoeksdoeleinden verwerkt kunnen worden.

Met het opnemen van een expliciete grondslag vervalt bovendien de noodzaak om voor iedere verwerking een afzonderlijke en arbeidsintensieve verenigbaarheidstoets uit te voeren. Dit draagt bij aan meer duidelijkheid en consistentie in de gegevensverwerking, versterkt de rechtszekerheid en transparantie voor betrokkenen, en leidt tot een besparing in kosten en capaciteit.

De voorgestelde wijziging heeft ook gevolgen voor de scholieren, studenten en debiteuren wiens gegevens worden verwerkt, in verband hiermee is ook een DPIA opgesteld, zie hiervoor hoofdstuk 3. Zie verder ook de toelichting in paragraaf 2.5.3.

Het vervallen van de noodzaak voor een aparte verenigbaarheidstoets bij welke (verdere) verwerking levert ook een vereenvoudiging op voor de uitvoering en het bestuursdepartement in het geval van beleidsonderzoek.

2.5.5 Grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct

Probleembeschrijving

Het onderzoek naar het reisgedrag van studenten met een studentenreisproduct is nodig om de jaarlijkse vergoeding vast te stellen die de vervoerbedrijven ontvangen van de Staat der Nederlanden in het kader van de uitvoering van de WSF 2000. De basis voor dit onderzoek ligt in de overeenkomst tussen de minister van OCW namens de Staat der Nederlanden en de vervoerbedrijven in verband met de uitvoering van het reisrecht, maar een wettelijke grondslag voor het herijkingsonderzoek ontbreekt. In de overeenkomst is afgesproken dat de vergoeding periodiek wordt herijkt op

basis van het daadwerkelijke reisgedrag van studenten. Dit gebeurt via een onafhankelijk onderzoek dat eens per drie jaar plaatsvindt: het herijkingsonderzoek.

Jaarlijks beschikken gemiddeld 790.000 studenten in het mbo, hbo en wo over een geactiveerd studentenreisproduct. Met het herijkingsonderzoek wordt vastgesteld hoe het gemiddelde reisgedrag van studenten zich heeft ontwikkeld in één bepaald jaar. Hierbij worden twee categorieën aan persoonsgegevens met elkaar gekoppeld om het reisgedrag van studenten in kaart te brengen. Ten eerste worden studentgegevens gebruikt die zijn verzameld voor de uitvoering van de WSF 2000. De studentgegevens zijn belangrijk om onder andere leeftijd en opleidingssoort (mbo-bol, mbo-bol 18-, of hbo of wo) te achterhalen. Ten tweede worden reisgegevens gebruikt die door de vervoerbedrijven zijn verzameld voor de uitvoering van de reistransacties. De reisgegevens zijn belangrijk om beeld te krijgen van de daadwerkelijke reisbewegingen van studenten. Ook blijkt uit deze gegevens of een student gebruik maakt van het weekreisproduct of het weekendreisproduct. Aan alle variaties – de verschillende opleidingssoorten, reisafstanden, en reisproducten – zijn verschillende kosten verbonden die gevolgen hebben voor de uiteindelijke berekening van de totale vergoeding aan de vervoerbedrijven.

Voor de gegevensverwerking van het herijkingsonderzoek ontbreekt op dit moment een expliciete grondslag in de WSF 2000 voor het gebruik en koppelen van studentgegevens en reisgegevens. Het herijkingsonderzoek vindt plaats op basis van privaatrechtelijke afspraken tussen OCW en de vervoerbedrijven. Een dergelijke afspraak biedt echter geen toereikende grondslag voor deze structurele en grootschalige verwerking van persoonsgegevens. Dit heeft als gevolg dat de uitvoering van het herijkingsonderzoek juridisch kwetsbaar is. Zoals reeds toegelicht bij de voorgestelde wijziging om een expliciete grondslag voor beleids- en begrotingsvoorbereiding te realiseren, is voor het verwerken van persoonsgegevens een grondslag vereist. Voor verdere verwerking is doelbinding het uitgangspunt, waarbij verdere verwerking met oog op archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek en statistische doeleinden, niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden wordt beschouwd, mits wordt voorzien in passende waarborgen voor de bescherming van de persoonsgegevens¹⁰⁴ en ook wordt voorzien in een verenigbaarheidstoets.¹⁰⁵ Zoals in paragraaf 2.5.3 is toegelicht, brengt de toepassing van de verenigbaarheidstoets verschillende nadelen met zich, waardoor het wenselijk is om een afzonderlijke grondslag voor deze koppelingen in te voeren.

Voorgestelde wijziging

Met dit voorstel wordt in de WSF 2000 een expliciete grondslag opgenomen voor de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het herijkingsonderzoek. Hiermee wordt vastgelegd dat reisgegevens (zoals kaartnummer, kaartsoort en geregistreerd reisgedrag) en studentgegevens (zoals BSN en opleidingssoort) mogen worden verwerkt en gekoppeld voor

¹⁰⁴ Artikel 5, eerste lid, onder b van de AVG.

¹⁰⁵ EDPS, *A Preliminary Opinion on data protection and scientific research*, 6 januari 2020, p. 23.

zover dat noodzakelijk is om het reisgedrag van studenten periodiek vast te stellen en de vergoeding daarop aan te passen.

De regering acht het noodzakelijk om voor deze gegevensverwerking een expliciete wettelijke grondslag op te nemen, zodat de bestaande contractuele afspraken met de vervoersbedrijven op juridisch verantwoorde wijze kunnen worden nagekomen. Het studentenreisproduct vormt inmiddels een onmisbaar onderdeel van het Nederlandse studiefinancieringsstelsel. Het draagt in belangrijke mate bij aan de toegankelijkheid van het onderwijs, doordat studenten in staat worden gesteld hun onderwijsinstelling te bereiken. De afspraken met vervoersbedrijven over het aanbieden van het studentenreisproduct en de bijbehorende vergoeding zijn daarmee een wezenlijk onderdeel van dit stelsel. Vervoersbedrijven dienen een passende vergoeding te ontvangen voor de dienstverlening die zij leveren. Tegelijkertijd wordt deze vergoeding bekostigd met publieke middelen en kan deze doorwerken in de hoogte van de prestatiebeurs en daarmee ook de financiële positie van studenten. Een zorgvuldige en accurate vaststelling van deze vergoeding is daarom noodzakelijk.

Het herijkingsonderzoek speelt hierin een centrale rol. Met dit onderzoek wordt nauwkeurig vastgesteld hoe het gemiddelde reisgedrag van studenten zich heeft ontwikkeld in één bepaald jaar. Indien sprake is van een substantiële wijziging van meer dan 5%, kan dit leiden tot aanpassing van de vergoeding aan vervoersbedrijven in de daaropvolgende jaren. De uitkomsten van het onderzoek hebben daarmee direct gevolgen voor de besteding van publieke middelen. Daarnaast werkt de hoogte van de vergoeding door in het normbedrag van de reisvoorziening als onderdeel van de prestatiebeurs.¹⁰⁶ Dit normbedrag blijft in beginsel een schuld zolang het diploma niet binnen de diplomatermijn is behaald. Ook is het normbedrag relevant voor studenten die ervoor kiezen de reisvoorziening te ontvangen in de vorm van een vergoeding in geld,¹⁰⁷ bijvoorbeeld bij een studie in het buitenland. De voorgestelde grondslag is daarmee niet alleen noodzakelijk om uitvoering te geven aan de contractuele afspraken met vervoersbedrijven, maar ook om de wettelijke taken van de minister, waaronder het toekennen van studiefinanciering en het innen van studieschulden, op een rechtmatige en zorgvuldige wijze te kunnen uitvoeren.

Binnen de verwerkte gegevens kan in sommige gevallen sprake zijn van (indirect herleidbare) bijzondere persoonsgegevens, zoals gegevens waaruit informatie kan worden afgeleid over gezondheid, politieke opvattingen of religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen. Dit hangt samen met het detailniveau van de reisgegevens. Wanneer deze gegevens worden gecombineerd met algemeen bekende informatie, kunnen daaruit bepaalde conclusies worden getrokken. Zo kan reisgedrag op een zondag naar een station nabij een kerk wijzen op een mogelijke religieuze betrokkenheid, kan een reis naar een locatie waar een demonstratie plaatsvindt duiden op een bepaalde politieke opvatting, en kan frequent reisgedrag naar een station nabij

¹⁰⁶ Artikel 4.8 en 5.3 WSF 2000.

¹⁰⁷ Artikel 3.7 WSF 2000.

een ziekenhuis verband houden met medische omstandigheden. Tegelijkertijd zijn dergelijke conclusies per definitie indirect en niet eenduidig vast te stellen. Voor hetzelfde reisgedrag kunnen immers meerdere verklaringen bestaan. Zo kan een student die regelmatig naar een ziekenhuis reist daar ook aanwezig zijn in het kader van een opleiding of stage. Het is niet mogelijk om deze indirect herleidbare bijzondere persoonsgegevens volledig uit te sluiten van de dataset. Ook het beperken van de hoeveelheid gegevens voorkomt niet dat dit soort informatie uit reisbewegingen kan worden afgeleid. De verwerking is er echter niet op gericht om dergelijke gegevens te identificeren of te gebruiken, maar uitsluitend om inzichten in reisgedrag te verkrijgen met als doel de vergoeding te berekenen.

Daarnaast wordt ook voorzien in een grondslag voor de verwerking van het burgerservicenummer (BSN). Het gebruik van het BSN is noodzakelijk om de reisgegevens en studentgegevens aan elkaar te kunnen koppelen. Alleen met behulp van het BSN kunnen studentgegevens en reisgegevens op individueel niveau worden gekoppeld. Zo kan duidelijk worden vastgelegd wat het reisgedrag van een individuele student is in combinatie met de specifieke opleidingssoort en gekozen reisproduct.

Het gebruik van reisgegevens voor het herijkingsonderzoek is noodzakelijk om het gemiddelde reisgedrag van studenten op een betrouwbare wijze vast te stellen. Dit is, voor zover bekend, de meest nauwkeurige en doelmatige methode. Een nauwkeurige vaststelling van het reisgedrag is in het belang van alle betrokken partijen. Een globale of benaderende vaststelling van de vergoeding zou onvoldoende recht doen aan deze belangen. Zonder verwerking van persoonsgegevens is het herijkingsonderzoek niet uitvoerbaar.

De verwerking is daarnaast proportioneel. Er wordt gebruikgemaakt van reisgegevens die noodzakelijk zijn om het doel van het onderzoek te bereiken, waarbij de gegevens gepseudonomiseerd worden verwerkt. De keuze om het onderzoek eens per drie jaar uit te voeren in plaats van jaarlijks, beperkt bovendien de frequentie van de gegevensverwerking. Hiermee wordt de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer zoveel mogelijk beperkt, terwijl nog steeds een voldoende nauwkeurig en betrouwbaar beeld van het reisgedrag kan worden verkregen.

Tot slot is de verwerking subsidiair, omdat minder ingrijpende alternatieven niet toereikend zijn gebleken. In het verleden werd het herijkingsonderzoek uitgevoerd op basis van enquêtes onder studenten. Deze methode bleek minder geschikt vanwege de steekproefruis, non-respons en subjectieve antwoorden van studenten. Hierdoor waren de resultaten minder nauwkeurig en de kosten aanzienlijk hoger. Daarmee is de gekozen methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van beschikbare reisgegevens, de meest geschikte manier om het herijkingsonderzoek uit te voeren.

Als gevolg van het opnemen van een expliciete grondslag zal de noodzaak voor het uitvoeren van een arbeidsintensieve verenigbaarheidstoets bij elke gegevensverwerking komen te vervallen. Dit draagt bij aan meer duidelijkheid

en consistentie in de gegevensverwerking, waarborgt rechtszekerheid en transparantie voor de betrokkenen en leidt tot een besparing in zowel kosten als capaciteit.

De voorgestelde wijziging heeft wel gevolgen voor studenten wiens gegevens worden verwerkt, in verband hiermee is ook een DPIA opgesteld, zie hiervoor hoofdstuk 3. Zie verder ook de toelichting in paragraaf 2.5.3. Daar staat tegenover dat zij belang hebben bij een juiste vaststelling van het normbedrag van de reisvoorziening, omdat dit bedrag onderdeel uitmaakt van de prestatiebeurs en van invloed is op de hoogte van een eventuele studieschuld.

Bovendien zijn er diverse waarborgen ingebouwd in de verwerkingsprocessen bij alle partijen die betrokken zijn bij de gegevensverwerking, zoals DUO en het onderzoeksbureau dat het herijkingsonderzoek uitvoert. Zo zijn de gegevens nooit (in)direct herleidbaar tot specifieke personen: kaartnummers worden gepseudonimiseerd en geen enkele partij beschikt tegelijkertijd over alle identificerende persoonsgegevens. Het onderzoek ziet uitsluitend op geaggregeerde reispatronen. Individueel reisgedrag wordt niet gebruikt om individuele aanspraken vast te stellen. Voorgesteld wordt om deze waarborgen vast te leggen. Deze beveiligingsmaatregelen zijn noodzakelijk om de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van persoonsgegevens te waarborgen en om risico's als gevolg van de vernietiging, het verlies, de wijziging, de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot gegevens te minimaliseren.¹⁰⁸ Ten slotte worden op wetsniveau de bewaartermijnen vastgelegd voor de persoonsgegevens die in het kader van het herijkingsonderzoek zijn gekoppeld en geanalyseerd om het reisgedrag vast te stellen. Zo worden de gegevens niet langer bewaard dan strikt noodzakelijk voor het doel waarvoor ze zijn verzameld.¹⁰⁹ Deze bewaartermijnen hebben geen betrekking op de oorspronkelijke studentgegevens, waarvoor de bewaartermijnen in de generieke selectielijst OCW, conform de Archiefwet 1995, gelden, noch op de oorspronkelijke reisgegevens, waarvoor bewaartermijnen worden gehanteerd in het kader van openbaar vervoer.

Het vervallen van de noodzaak voor een aparte verenigbaarheidstoets bij elk herijkingsonderzoek levert ook een vereenvoudiging op voor de uitvoering en het bestuursdepartement. Verder zijn er geen grote gevolgen voor de uitvoering door DUO voorzien.

3. Verhouding tot grondrechten

3.1 Recht op eigendom

In artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM (hierna: artikel 1 EP) is het recht op eigendom verankerd. Voor de voorgestelde wijziging waarbij het ouderbegrip in de WTOS wordt geharmoniseerd met de WSF 2000¹¹⁰ en de voorgestelde wijziging waarbij de renteberekening voor SF15, SF15-oud en de WSF BES wordt aangepast van een maand- naar een jaargemiddelde, is

¹⁰⁸ Artikel 32 AVG.

¹⁰⁹ Artikel 5 AVG.

¹¹⁰ De uitwerking hiervan wordt na internetconsultatie toegevoegd aan deze paragraaf.

nagegaan hoe deze wijzigingen zich verhouden tot artikel 1 EP.¹¹¹ Dit artikel waarborgt het recht op ongestoord genot van het eigendom, de bescherming tegen ontneming van het eigendom en de mogelijkheid van regulering van eigendom.¹¹² Om na te gaan of er sprake is van een (gerechtvaardigde) inbreuk op artikel 1 EP is het volgende toetsingskader gebruikt:

1. Is er sprake van 'eigendom'?
2. Is er sprake van ontneming, regulering of een andere inmenging van het ongestoorde genot van eigendom?
3. Is de inmenging te rechtvaardigen?

3.1.1 Eigendom

Het begrip eigendom in het EVRM wordt autonoom uitgelegd en is niet gelimiteerd tot het eigendom van fysieke goederen.¹¹³ Het EHRM hanteert als hoofdregel dat alles wat op geld waardeerbaar is, kan worden beschouwd als eigendom.¹¹⁴ Ook sociale (zekerheids)voorzieningen kunnen hieronder vallen.¹¹⁵ Daarnaast kunnen ook toekomstige aanspraken onder het bereik van dit recht vallen, mits er sprake is van gewettigde verwachtingen (*legitimate expectations*). Er is sprake van gewettigde verwachtingen, indien de betrokkene zijn aanspraak kan baseren op bestendige wetgeving of vaste jurisprudentie en wanneer aan de gestelde (wettelijke) voorwaarden wordt voldaan (bijvoorbeeld voor uitkeringsaanspraken).¹¹⁶

Toegepast op het aanpassen van de renteberekening van een maand- naar een jaargemiddelde voor de terugbetalingsregels van SF15 en SF15-oud uit de WSF 2000 en de terugbetalingsregels uit de WSF BES concludeert de regering dat er geen sprake is van eigendom als bedoeld in artikel 1 EP als het gaat om de wijze van renteberekening voor de periode ná de rentevaste periode die geldt voor de student of debiteur die bij de inwerkingtreding al een lening of prestatiebeurs is aangegaan.¹¹⁷ De regering betreft hierbij enerzijds de wettelijke systematiek van het vaststellen van de rente, waarbij het rentepercentage periodiek opnieuw wordt vastgesteld, en anderzijds eerdere rechtspraak over het eigendomsrecht in de zin van artikel 1 EP in relatie tot de regels van de WSF 2000 voor het berekenen van de rente.¹¹⁸

Toekomstige studenten of studenten die nog geen lening of prestatiebeurs zijn aangegaan hebben naar het oordeel van de regering ook geen gewettigde verwachting dat de renteberekening ongewijzigd zal blijven c.q. dat deze gebaseerd zal blijven op een maandgemiddelde. Voor nieuwe studenten die onder de WSF 2000 vallen, volgt dit al uit het feit dat volgens de huidige wetgeving op hen de regels van SF35 van toepassing zullen zijn, waarbij al

¹¹¹ Zie voor de inhoudelijke toelichting op deze wijzigingen paragraaf 2.1.1 en paragraaf 2.4.2.

¹¹² EHRM 23 september 1982, nr. 7151/75 (*SPORRONG AND LÖNNROTH v. SWEDEN*) r.o. 61.

¹¹³ EHRM 23 februari 1995, nr. 15375/89 (*GASUS DOSIER- UND FÖRDERTECHNIK GmbH v. THE NETHERLANDS*), r.o. 53.

¹¹⁴ Kamerstukken II 2012/13, 33400-XV, paragraaf 2.1 en EHRM 11 januari 2007, nr. 73049/01 (*Anheuser-Busch Inc. t. Portugal*), r.o. 63.

¹¹⁵ Dit betreffen ook voorzieningen waar geen premies of bijdragen voor zijn betaald. Zie hiervoor: EHRM 30 september 2003, nr. 40892/98 (*Poirrez t. Frankrijk*), r.o. 37.

¹¹⁶ Kamerstukken II 2012/13, 33400-XV, paragraaf 2.1.

¹¹⁷ Voor de student is deze rentevaste periode één jaar, voor de debiteur vijf jaar (artikel 6.4, derde lid, WSF 2000). Voor zowel de student als de debiteur die een lening opbouwt of aflost onder de WSF BES is deze rentevaste periode één jaar (artikel 4.4, derde lid, WSF BES).

¹¹⁸ CRvB 19 mei 2021, ECLI:NL:CRVB:2021:1264, r.o. 4.5.

wordt uitgegaan van een jaargemiddelde. Voor studenten die onder de WSF BES zullen vallen, geldt dat, zoals hiervoor aangegeven, uit jurisprudentie van het EHRM volgt dat er geen sprake is van een door artikel 1 EP beschermd eigendomsrecht in een situatie waarin iemand niet voldoet aan wettelijke voorwaarden om aanspraak te maken op een sociale (zekerheids)voorziening.

Dit wetsvoorstel brengt geen verandering in de rente die studenten en debiteuren tijdens de voor hen geldende rentevaste periode verschuldigd zijn (zie ook paragraaf 2.4.2.).

3.2 Privacy

Een aantal voorgestelde wijzigingen raakt aan het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens. Dit betreft de jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten de SEPA-transactiezone, het wettelijk vastleggen van de bereikbaarheidsplicht, de grondslagen voor gegevensuitwisseling met andere bestuursorganen of andere staten, de grondslagen voor gegevensverwerking- en koppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding en de grondslag voor het herijkingsonderzoek waarde reisvoorziening. Bij de uitwerking van dit wetsvoorstel is een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgevoerd.

Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is vastgelegd in artikel 10 van de Grondwet, artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Handvest), artikel 8 van het EVRM en artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten. Het recht op bescherming van persoonsgegevens is onderdeel van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en is als losstaand recht vastgelegd in artikel 8 van het Handvest.

De verwerking van persoonsgegevens is een beperking van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens. Inperking van dit recht is toegestaan als is voldaan aan een aantal vereisten. De beperking moet bij wet zijn voorzien, noodzakelijk zijn in een democratische samenleving en er moet worden voldaan aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Bij proportionaliteit moet er worden gekeken of de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens in evenredige verhouding staat tot het doel van de verwerking. Bij subsidiariteit moet worden beoordeeld of het doel van de verwerking niet op een andere, minder ingrijpende, manier kan worden bereikt.

Naast de hierboven genoemde bepalingen bieden de AVG en de daarbij behorende Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) kaders voor de verwerking van persoonsgegevens. De beginselen voor de verwerking van persoonsgegevens staan beschreven in artikel 5 AVG. De belangrijkste daarvan zijn doelbinding, noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Doelbinding houdt in dat persoonsgegevens alleen mogen worden verwerkt in overeenstemming met een vooraf welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doel en niet verder mogen worden verwerkt voor onverenigbare doelen. Onderdeel van het beginsel van noodzakelijkheid is

dat er sprake moet zijn van dataminimalisatie. Het gaat er daarbij om dat gegevens slechts worden verwerkt als dat noodzakelijk is voor het beoogde doel. Hierbij wordt gekeken of er niet te veel of te weinig gegevens worden verwerkt om het verwerkingsdoel te bereiken, zodat er geen onterecht of onvolledig beeld van de persoon kan ontstaan.

3.2.1 Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA-transactiezone

Een jaarbetaling moet aangevraagd worden via MijnDUO of het invulformulier op de website van DUO. Het doel van deze verwerking – het behandelen van de aanvraag tot jaarbetaling – is het innen van studiefinanciering. Bij deze verwerking worden persoonsgegevens verwerkt die DUO meestal¹¹⁹ al tot haar beschikking heeft voor de uitvoering van de wettelijke taak: het innen van studiefinanciering. Hierbij moet gedacht worden aan contactgegevens (waaronder de woonplaats), financiële gegevens (de studieschuld) en het BSN. Daarnaast wordt met deze wijziging een nieuw gegeven gecreëerd: de aanvraag tot jaarbetaling.

De grondslag voor deze verwerking is artikel 6, eerste lid, onderdeel c, AVG (noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust). Het verwerken van de aanvraag tot jaarbetaling (nieuw gegeven) is noodzakelijk, omdat DUO anders niet kan vaststellen of een debiteur daadwerkelijk buiten de SEPA-transactiezone verblijft en in aanmerking komt voor jaarbetaling. Het is onwenselijk om iedere aanvraag tot jaarbetaling zonder toets op verblijfplaats toe te kennen, omdat hiermee ook aanvragen worden gehonoreerd van debiteuren die zich binnen de SEPA-transactiezone bevinden (en niet met hoge bank- en transactiekosten te maken hebben). De overige persoonsgegevens worden al verwerkt voor hetzelfde doel als deze wijziging, namelijk het innen van studiefinanciering (uitvoering van de wettelijke taak). De verwerking van het BSN voor dit doel is noodzakelijk om vast te stellen dat de jaarbetaling aan de juiste persoon wordt toegekend. Gegeven het feit dat DUO het BSN al verwerkt voor hetzelfde doel (innen van studiefinanciering) en artikel 11.8 WSF 2000 (nieuw) voorziet in een grondslag voor verwerking van het BSN in het contact met de debiteur, wordt deze verwerking van het BSN als proportioneel gezien.

Alles wegende wordt het voorgestelde gebruik van deze persoonsgegevens proportioneel geacht – het gaat om een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De persoonsgegevens zijn vaak al bekend bij DUO en worden voor hetzelfde doel gebruikt, de verwerking geschiedt op eigen initiatief van de debiteur en de mogelijkheid tot jaarbetaling is in het voordeel van de debiteur. Ook is er geen andere, minder nadelige, wijze waarop DUO kan achterhalen in welk land een debiteur woonachtig is dan door een aanvraag van de betrokkene waarbij hij of zij de verblijfplaats doorgeeft. Daarmee wordt voldaan aan de subsidiariteits.

¹¹⁹ In het geval van contactgegevens, waaronder de woonplaats, zijn niet altijd de actuele gegevens bij DUO bekend.

3.2.2 Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht

Het doel van de bereikbaarheidsplicht is dat DUO contact kan onderhouden en haar wettelijke taken, zoals de toekenning en inning van studiefinanciering, zo goed mogelijk kan uitvoeren. Contactgegevens worden verstrekt, opgeslagen in de systemen van DUO en geraadpleegd indien contact met de scholier, student of debiteur wenselijk is. De contactgegevens van een derde worden uitsluitend gebruikt om de actuele contactgegevens van de scholier, student of debiteur op te vragen. DUO bewaart en verwijdert de contactgegevens conform de generieke selectielijst OCW.

De grondslag voor de verwerking van contactgegevens is artikel 6, eerste lid, onderdeel c, AVG (noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust). Voor het toekennen en innen van studiefinanciering¹²⁰ is het essentieel dat DUO scholieren, studenten en debiteuren kan bereiken. Dat is niet mogelijk indien er geen actuele contactgegevens beschikbaar zijn.

De inbreuk op de persoonlijke levenssfeer – door de plicht om contactgegevens van de scholier, student of debiteur door te geven – is beperkt. Het betreffen bovendien geen gevoelige of bijzondere persoonsgegevens. Daarnaast staat deze beperkte inbreuk in verhouding tot het gestelde doel. Zonder actuele contactgegevens wordt het voor DUO erg lastig of soms zelfs onmogelijk om haar wettelijke taken goed uit te voeren. Met behulp van een beperkte lijst van contactgegevens, kan DUO o.a. effectief studieschulden innen bij debiteuren die woonachtig zijn in het buitenland en debiteuren informeren over de sociale terugbetaalvoorwaarden. Tot slot is wettelijk vastleggen van een bereikbaarheidsplicht, eventueel via een derde, in het belang van zowel de betrokkene als de overheid. Daarmee wordt de verwerking van contactgegevens van de betrokkene als proportioneel beoordeeld.

Er is voor gekozen om scholieren, studenten en debiteuren de mogelijkheid te geven om contactgegevens van een derde op te geven. Hierdoor kunnen zij makkelijker aan de bereikbaarheidsplicht voldoen, bijvoorbeeld in het geval dat een student regelmatig verhuist of een debiteur voor langere tijd in het buitenland verblijft. Dit voordeel voor de betrokkene is afgewogen tegen de inperking van het recht op de persoonlijke levenssfeer van een derde. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van contactgegevens van een derde met als doel om contact op te nemen met de betrokkene in kwestie, niet voor andere doeleinden. Bovendien wordt zorg gedragen voor een gepast niveau van bescherming, door onder andere het hanteren van wettelijke bewaartermijnen en de mogelijkheid voor de derde om een verzoek tot verwijdering van hun persoonsgegevens in te dienen. Verder wordt van de betrokkenen verwacht dat zij de derde voldoende informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens. Hoewel er dus sprake is van (beperkte) inbreuk op de privacy van een derde, wordt dit proportioneel gezien vanwege het voordeel voor de betrokkene en het feit dat dit inzet van andere (zwaardere)

¹²⁰ En een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

instrumenten voorkomt. Daarom wordt geoordeeld dat de beperkte inbreuk voor een derde proportioneel is aan het gestelde doel.

Voor betrokkenen in Nederland wordt in principe gebruik gemaakt van de BRP om debiteuren te bereiken. Personen in het buitenland staan niet verplicht geregistreerd in de BRP waardoor de contactgegevens niet via deze weg kunnen worden opgehaald. Om wel contact te bestendigen, wordt het redelijk geacht om een bereikbaarheidsplicht in te voeren waarvoor zij contactgegevens van zichzelf en/of een derde moeten achterlaten. Er is voor de betrokkene zelf geen andere, minder nadelige wijze waarop dat mogelijk zou zijn. Daarmee wordt voldaan aan de subsidiariteitseis. Het enige andere instrument wat DUO tot haar beschikking heeft om contact te hervatten met een betrokkene die niet te bereiken is, is paspoortsignalering. Hiermee wordt het Nederlands reisdocument van een debiteur geweigerd of ongeldig gemaakt wanneer er sprake is van een grote studieschuld en geen terugbetaling daarvan plaatsvindt. Dit instrument is ingrijpend en kan in gevallen disproportioneel zijn om in contact te komen met de betrokkenen.

Voor een derde betekent deze wijziging dat zijn of haar contactgegevens in principe zonder toestemming opgegeven kunnen worden. Hiervoor wordt verwezen naar artikel 6, eerste lid, onderdeel c, AVG omdat het gebruik van deze contactgegevens wordt gebruikt voor de uitvoering van de wettelijke taak. Er is overwogen om een machtiging hiervoor in te stellen, maar dit wordt niet als wenselijk gezien, gelet op de bevoegdheden die een gemachtigde krijgt over de zaken van de betrokkene terwijl het doel van deze wijziging uitsluitend is om contact te leggen. Bovendien staan de inspanningen van de uitvoering voor een machtiging niet in verhouding tot het doel. Alles wegende oordeelt de regering dat het opgeven van contactgegevens van een derde de minst ingrijpende optie is.

3.2.3 Grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen

Dit wetsvoorstel voorziet in de explicitering van de bestaande wettelijke grondslag op grond waarvan DUO gegevens kan uitwisselen met andere bestuursorganen. Doel van deze explicitering is een effectievere uitvoering van de WSF 2000, WSF BES en WTOS. Het gaat nog altijd om gegevens die relevant zijn voor de goede uitvoering van de wet; in die zin is geen materiële wijziging beoogd. Het wettelijk kader zal verder worden ingevuld bij amvb, waarin de specifieke persoonsgegevens die relevant zijn voor DUO nader worden geëxpliciteerd, alsook de wijze waarop die gegevensuitwisseling plaats moet vinden.

De uitwisseling van gegevens met andere bestuursorganen is noodzakelijk voor een effectieve uitvoering van de WSF 2000, WSF BES en WTOS, op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel c en e, AVG (noodzakelijk voor nakoming van wettelijke verplichtingen en voor vervulling van een taak van algemeen belang). Een voorbeeld hiervan zijn de inkomensgegevens van de Belastingdienst die nodig zijn om de hoogte van de aanvullende beurs of toelage van een student of scholier vast te stellen. Het betreft tevens gegevens die noodzakelijk zijn voor een effectieve invordering van (achterstallige)

schulden, bijvoorbeeld contactgegevens indien DUO zelf geen contact met de debiteur kan leggen.¹²¹

Ten aanzien van de proportionaliteit wijzigt voorliggend voorstel in de praktijk niets aan de huidige situatie. Op dit moment bestaat er immers al een grondslag op grond waarvan DUO gegevens kan uitwisselen. Desalniettemin is de inbreuk op de privacy van betrokkenen wel afgewogen tegen het doel. De regering is van mening dat de inbreuk op de privacy van betrokkenen gerechtvaardigd is, omdat de gegevensuitwisseling met andere bestuursorganen als doel heeft het effectief toekennen en innen van studiefinanciering¹²² en de naleving daarop. Deze inperking van de privacy is in het belang van de overheid, maar ook in het belang van de scholier, student of debiteur. Besluitvorming over bijvoorbeeld het recht op studiefinanciering is namelijk afhankelijk van gegevens die door andere bestuursorganen worden verzameld. Ook voor het herstellen van contact is er sprake van een belang voor de betrokkene, omdat DUO de betrokkene anders niet kan informeren over bijvoorbeeld zijn of haar (achterstallige) studieschuld en de gevolgen daarvan en over voorzieningen zoals de mogelijkheid van een aflosvrije periode.

Uitgangspunt bij gegevensuitwisseling is om de inbreuk op de privacy zo beperkt mogelijk te houden. DUO maakt alleen gebruik van de bevoegdheid om gegevens bij bestuursorganen op te vragen als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de wet (bijvoorbeeld om het recht op studiefinanciering vast te stellen). Door het wettelijke kader (nader in te vullen bij amvb) wordt deze uitwisseling afgebakend en wordt het voor DUO, andere bestuursorganen en betrokkene zelf transparant welke gegevens, onder welke omstandigheden, uitgewisseld worden. Bovendien wordt zorg gedragen voor een gepast niveau van bescherming. Zowel DUO als andere bestuursorganen zijn gehouden aan de wettelijke vereisten – waaronder de AVG en de Archiefwet 1995 – voor de omgang met persoonsgegevens die zij (verder) verwerken, waaronder het hanteren van beveiligingsmaatregelen en een generieke selectielijst OCW, waarin staat welke archiefbescheiden in aanmerking komen voor bewaring en welke voor vernietiging. Daarmee wordt voldaan aan de bescherming van de persoonsgegevens van betrokkenen. Ook worden er geen bijzondere of strafrechtelijke gegevens uitgewisseld. Het BSN van de betrokkene, of diens ouder of partner, wordt wel uitgewisseld met een ander bestuursorgaan indien die instantie gemachtigd is tot het opnemen van het BSN in een persoonsregistratie.¹²³

Samenvattend: de inbreuk op de rechten van betrokkene zijn niet onevenredig in verhouding tot het belang waarvoor de gegevens worden verwerkt. Een effectieve, efficiënte en rechtmatige uitvoering van de wet is in zowel het belang van de overheid als de betrokkene en er wordt zorg gedragen voor

¹²¹ Dit sluit aan bij de bereikbaarheidsplicht die met dit wetsvoorstel wordt ingesteld. Door de bevoegdheid om contactgegevens uit te wisselen met andere bestuursorganen, kunnen scholieren, studenten en debiteuren ook voldoen aan de bereikbaarheidsplicht. Zie paragraaf 2.4.4.

¹²² En een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

¹²³ Zie artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, WSF 2000, artikel 1.7 en eerste lid, onderdeel b, WTOS. In de WSF BES wordt gesproken over een persoonsgebonden nummer BES, zie onderdeel b, WSF BES en artikel 1.7

transparantie en voldoende waarborgen. Gegevensuitwisseling met andere bestuursorganen voldoet daarmee aan het proportionaliteitsvereiste.

Daarnaast is gekeken naar minder ingrijpende alternatieven. Daarvan concludeert de regering dat die niet voorhanden zijn. Zoals toegelicht is DUO voor de naleving van de wet voor een deel afhankelijk van gegevens die door andere bestuursorganen worden verzameld. Het is niet mogelijk om de uitvoering van de wettelijke taken te verwezenlijken op een voor de betrokkenen minder nadelige wijze dan met uitwisseling van gegevens met andere bestuursorganen. Integendeel, zonder deze uitwisseling zou het beroep op betrokkenen (en relaties zoals ouders en partners) veel groter zijn, omdat zij deze informatie zelf zouden moeten aanleveren. Daarin zit een groot risico op fouten verscholen en dit leidt bovendien alsnog tot een verwerking van DUO van deze gegevens voor de uitvoering van de wettelijke taken. Het is bovendien zeer inefficiënt als gegevens, zoals de hoogte van het inkomen, opnieuw vastgesteld zouden moeten worden door DUO. De regering acht uitwisseling daarom het minst ingrijpend voor de betrokkene. Specifiek voor het herstellen van contact met een betrokkene geldt dat eerst wordt uitgegaan van gegevens uit de BRP, vervolgens van de bereikbaarheidsplicht (die met het voorliggende wetvoorstel wordt vastgelegd) en tot slot door gegevensuitwisseling met andere bestuursorganen. Ook daarmee wordt op zorgvuldige wijze omgegaan met de inperking van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen, op een voor de betrokkene minst nadelige wijze.

3.2.4 Grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten

De toekenning en inning van studiefinanciering vindt in toenemende mate in een internationale context plaats. De verduidelijking van deze grondslag heeft als doel om toekomstige samenwerking tussen Nederland en andere staten bij de uitvoering van de WSF 2000, WSF BES en WTOS beter te faciliteren en transparantie te bieden over welke persoonsgegevens met welke landen en onder welke voorwaarden uitgewisseld kunnen worden. De verwerking betreft uitwisseling in de zin dat DUO bij andere landen informatie over betrokkenen kan opvragen. Hiervoor moet DUO persoonsgegevens verstrekken die noodzakelijk zijn om een persoon te identificeren. Deze beperkte set aan persoonsgegevens worden vastgelegd bij of krachtens amvb. Vanuit het oogpunt van wederkerigheid is het noodzakelijk om die dienst ook aan andere landen te bieden. Per verzoek wordt een belangenafweging gemaakt.

Deze uitwisseling is noodzakelijk voor effectieve uitvoering van de WSF 2000, WTOS en WSF BES. De grondslag voor deze verwerking is artikel 6, eerste lid, onderdeel c en e, AVG (noodzakelijk voor nakoming van wettelijke verplichtingen en voor vervulling van een taak van algemeen belang). Het is noodzakelijk om informatie over toegekende studiefinanciering in het buitenland te ontvangen om te controleren op cumulatieve studiefinanciering. Daarnaast is het noodzakelijk om persoonsgegevens uit te wisselen om debiteuren, die niet te bereiken zijn en hun studieschuld niet betalen, in het buitenland te kunnen vinden. Dit betreft dus een verstrekking van gegevens op verzoek, waarbij alleen gebruik wordt gemaakt van gegevens die noodzakelijk

zijn voor het doeleinde. DUO wisselt geen BSN, bijzondere persoonsgegevens of strafrechtelijke gegevens uit met andere staten.

Vanuit het oogpunt van wederkerigheid is het noodzakelijk om die dienst ook aan andere landen te bieden. Daarom kan DUO medewerking verlenen aan andere staten, bijvoorbeeld door het verstrekken van contactgegevens van een in Nederland woonachtig persoon met een buitenlandse studieschuld aan de bevoegde buitenlandse autoriteit, mits deze gegevens bekend zijn bij DUO. Het is hierbij een vereiste dat de buitenlandse autoriteit kan aantonen dat er sprake is van een (achterstallige) studieschuld. Van belang is wel dat per gevraagde gegevenslevering een belangenafweging wordt gemaakt. Hierbij moet in overweging worden genomen of de vragende organisatie een verzoek mag doen. Verder moet per geval de doelbinding worden beoordeeld. Ook hiervoor geldt dat het wettelijk kader wordt ingevuld bij amvb, waarin de specifieke persoonsgegevens die DUO mag verstrekken expliciet worden benoemd.

Wat betreft de proportionaliteit verandert er in de praktijk niets aan de huidige situatie, aangezien de grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten al wettelijk is verankerd. Desalniettemin is de inbreuk op de privacy van betrokkenen wel afgewogen tegen het doel. De regering is van mening dat de inbreuk op de privacy van betrokkenen gerechtvaardigd is, omdat de inbreuk in verhouding staat tot doel van de verwerking, namelijk het effectief toekennen en innen van studiefinanciering¹²⁴ en de naleving daarop. Deze inperking van de privacy is in het belang van de overheid, maar ook in het belang van de scholier, student of debiteur. DUO zal alleen gebruik maken van de bevoegdheid om met andere staten uit te wisselen wanneer de gegevens niet op een andere wijze te verkrijgen zijn. Sommige gegevens zijn alleen beschikbaar bij de autoriteit van een andere staat, terwijl die gegevens voor DUO wel noodzakelijk zijn voor het effectief uitvoeren van haar wettelijke taken. Andere gegevens, die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de wet, zullen niet worden uitgewisseld. Door het wettelijke kader bij of krachtens amvb nader te expliciteren, wordt het voor DUO, andere staten, en betrokkenen transparant welke gegevens, onder welke omstandigheden, uitgewisseld kunnen worden. Bovendien wordt zorg gedragen voor een gepast niveau van bescherming. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 3.2.3.

In het kader van subsidiariteit worden eerst minder ingrijpende instrumenten ingezet voordat er wordt overgegaan tot uitwisseling van persoonsgegevens met andere staten. In het geval van het innen van (achterstallige) studieschulden wordt eerst ingezet op het herstel van contact; eerst via de betrokkenen, dan eventueel via een derde die als contactpersoon is opgegeven (via de door dit wetsvoorstel ingestelde bereikbaarheidsplicht), vervolgens door gegevens uit te wisselen met andere bestuursorganen binnen Nederland en pas indien dit geen resultaten oplevert, door uitwisseling met andere staten.

Zoals reeds geschetst, gaat dit altijd op verzoek. Bij ieder verzoek tot uitwisseling beoordeelt DUO of deze uitwisseling noodzakelijk en evenredig is. Bij amvb wordt opgenomen onder welke voorwaarden en kenmerken een

¹²⁴ En een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

andere staat moet voldoen voordat DUO met die staat gegevens mag uitwisselen. De staten waarmee DUO uitwisselt, worden opgenomen bij ministeriële regeling. Voor zowel bestaande en toekomstige samenwerking worden afspraken gemaakt met de autoriteiten van de desbetreffende landen. Bij uitbreiding van het aantal samenwerkingen, zullen de afspraken door DUO worden vastgelegd in convenanten. Ook bilaterale verdragen kunnen hierin een rol spelen, maar om convenanten en bilaterale verdragen effectief van kracht te laten zijn, moet er sprake zijn van een expliciete wettelijke grondslag in zowel de Nederlandse wetgeving als de wetgeving van andere staat. Deze wijziging – waarin die grondslag wordt geëxpliciteerd – is dus onverminderd relevant, ook bij het afsluiten van bilaterale verdragen.

Voor de toekenning van studiefinanciering is het ook noodzakelijk om te kunnen controleren of een student aanspraak maakt op studiefinanciering in een ander land in het kader van het verbod op cumulatieve studiefinanciering (dat met dit wetsvoorstel wordt uitgebreid naar het mbo). In beginsel worden studenten in de aanvraagprocedures voor studiefinanciering gevraagd om zelf in te vullen of zij in een andere staat ook studiefinanciering ontvangen, maar dit vergt enige mate van doenvermogen van studenten, omdat het niet altijd duidelijk is wanneer er sprake is studiefinanciering in andere landen. Het is noodzakelijk om op het verbod op cumulatieve studiefinanciering te kunnen controleren in het kader van de doelmatige besteding van publieke middelen. Bovendien wordt één bron van studiefinanciering voldoende geacht. Hiervoor is gegevensuitwisseling met andere staten over de toekenning van studiefinanciering daarom evenredig, omdat er geen alternatieven mogelijk zijn om dit effectief te controleren en handhaven. Naast de gegevens over de aanspraak op studiefinanciering, worden er in dit kader geen andere gegevens over de student uitgewisseld.

Gegevensuitwisseling met een staat die géén partij is binnen de EER, is alleen mogelijk indien deze staat een passend beschermingsniveau als bedoeld in artikel 45 van de AVG waarborgt. Indien een staat geen passend beschermingsniveau kan waarborgen, kan de minister van OCW alleen uitwisselen als de staat passende waarborgen als bedoeld in artikel 46, tweede en derde lid, van de AVG biedt en als de betrokken student of debiteur over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikt. Ook geldt in dat geval dat toestemming is vereist van de AP.

3.2.5 Grondslag voor gegevensverwerking- en koppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding

De minister van OCW is verantwoordelijk voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de WSF 2000 en de WTOS.¹²⁵ Met voorliggend wetsvoorstel wordt een expliciete grondslag gerealiseerd op grond waarvan gegevens verwerkt en gekoppeld kunnen worden. Beleidsonderzoek binnen het studiefinancieringsdomein wordt vrijwel altijd gedaan op basis van persoonsgegevens. Deze gegevens, die verzameld zijn voor het toekennen en

¹²⁵ Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor de WSF BES, maar voorliggend wetsvoorstel bevat geen grondslag voor de WSF BES. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.3.

innen van studiefinanciering¹²⁶ en de naleving daarop, zijn op persoonsniveau. Voor beleids- en begrotingsvoorbereiding worden deze directe herleidbare gegevens eerst gepseudonimiseerd. Vervolgens worden deze gepseudonimiseerde gegevens, indien nodig, gekoppeld, bijvoorbeeld aan onderwijsgegevens uit het ROD, en geanalyseerd. De koppeling van studiefinancieringsgegevens aan onderwijsgegevens is nodig als bijvoorbeeld inzicht in leengedrag tussen verschillende onderwijsniveaus moet worden verkregen. Het raadplegen en doen van (verder) onderzoek wordt gedaan op basis van geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens. Het doel van de verwerking is het doen van beleids- en begrotingsvoorbereiding, teneinde een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de WSF 2000 te kunnen realiseren.

De grondslag voor deze verwerking is artikel 6, eerste lid, onderdeel e, AVG, noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang. In dit geval de verantwoordelijkheid voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de WSF 2000 en WTOS. Het is een algemeen geaccepteerd uitgangspunt, en tevens een verplichting op grond van de Comptabiliteitswet 2016, dat de uitvoering van wetgeving wordt geëvalueerd om de effectiviteit ervan te bepalen. Waar nodig moeten het beleid, de regels en/of de begroting worden aangepast.

Om deze evaluaties en bijstellingen te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk om de effecten van de wetgeving te meten. Zonder onderzoek kan beleid niet worden bijgesteld en is het niet meetbaar in hoeverre de wetgeving daadwerkelijk bijdraagt aan het behalen van het oorspronkelijke doel en een effectieve bijdrage levert aan de maatschappij. Het meten van deze effecten is alleen mogelijk door het doen van beleidsonderzoek, wat redelijkerwijs alleen mogelijk is wanneer (een bepaalde set) persoonsgegevens beschikbaar zijn. Daarnaast geldt dat voor beleidsonderzoeken informatie uit één databron vaak niet voldoende is om de gewenste inzichten in de werking van het studiefinancieringsstelsel te verkrijgen. In die gevallen is het noodzakelijk om gegevens die zijn verzameld op grond van verschillende wettelijke kaders (de WRO en WSF 2000 of WTOS) te koppelen om een volledig beeld te krijgen.

De regering acht de inbreuk in de persoonlijke levenssfeer in verhouding tot het gestelde doel. Een goed functionerend, doeltreffend en doelmatig stelsel is namelijk in het belang van (toekomstige) scholieren, studenten en debiteuren, de uitvoering door DUO en de maatschappij. De verwerking van persoonsgegevens is daarvoor noodzakelijk.

Tegelijkertijd is de regering zich bewust dat deze verwerkingen, en met name het koppelen van databronnen, een inbreuk zijn op de privacy en een verhoogd risico voor betrokkenen met zich kan meebrengen. Wanneer databronnen worden samengevoegd, komt er meer persoonlijke informatie beschikbaar bij de instantie die de koppeling uitvoert. Ook andere risico's, zoals het onbedoeld versterken van discriminerende patronen kunnen optreden. Echter, wanneer er geen wettelijke grondslag is voor het doen van beleidsonderzoek en het daarbij koppelen van verschillende datasets, zal (in veel gevallen) een

¹²⁶ En een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

verenigbaarheidstoets moeten worden uitgevoerd per verwerking of onderzoek. De verenigbaarheidstoets vereist een subjectief oordeel, wat kan leiden tot uiteenlopende interpretaties en resultaten en vervolgens onduidelijkheid en inconsistentie in de uitvoering van de verdere gegevensverwerking. Een nadere toelichting van de risico's bij het terugvallen op de verenigbaarheidstoets is opgenomen in paragraaf 2.5.3. Het ontbreken van een wettelijke grondslag brengt ook risico's voor de betrokkenen met zich mee, die de regering, na een zorgvuldige afweging, onwenselijker acht dan het creëren van een wettelijke grondslag. Ten aanzien van het beperken van de risico's worden bovendien met voorliggend voorstel diverse waarborgen wettelijk verankerd of nader uitgewerkt bij of krachtens amvb (zie hiervoor paragraaf 2.5.3 en paragraaf 2.5.4). De noodzaak om voor elke verwerking een verenigbaarheidstoets uit te voeren, komt te vervallen. Dit betekent echter niet dat risico-afwegingen niet meer plaatsvinden bij beleidsonderzoeken met hoog risico verwerkingen. Onderzoeken die, in opdracht van OCW, door externe onderzoeksbureaus worden uitgevoerd, gaan namelijk altijd gepaard met het doorlopen van een DPIA-traject waarin de verenigbaarheid getoetst wordt. Voor beleidsonderzoeken die, door DUO, uitgevoerd worden onder de verantwoordelijkheid van de minister van OCW, geldt dat er voor koppelingen in algemene zin een verenigbaarheidstoets wordt uitgevoerd.

Met het realiseren van expliciete grondslagen voor gegevensverwerking- en koppeling wordt meer rechtszekerheid en transparantie aan scholieren, studenten en debiteuren geboden. Er wordt immers in de wet expliciet gemaakt welke gegevens voor welke doeleinden worden gebruikt. Ook zullen scholieren, studenten en debiteuren gewezen worden op deze verwerking in de privacyverklaring van DUO.

Daarnaast is gekeken of er een andere wijze van gebruik van geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens voor beleidsonderzoek mogelijk is. De huidige Wet op het Centraal bureau voor de statistiek zou hier een uitkomst voor kunnen bieden. Echter, te beargumenteren valt dat de kwaliteit van beleidsonderzoek van hogere kwaliteit is wanneer uitgevoerd door DUO of in opdracht van OCW in plaats van via het CBS. DUO is namelijk beter bekend met de gegevens – omdat deze reeds worden verzameld in het kader van de wettelijke taak – en weet deze beter nauwkeurig te duiden. Ook geldt dat de CBS-RA omgeving andere definities van variabelen hanteert (dan verzameld door DUO) en niet alle informatie beschikbaar wordt gesteld in de CBS-omgeving. Kortom, de CBS-route geeft geen volledig beeld en is foutgevoeliger. Bovendien wordt het als onredelijk beschouwd als DUO – die gegevens verzamelt en beheert voor uitvoering van de WSF 2000 en de WTOS – voor een andere wettelijke taak (zgn. monitoring en onderzoek) – hiervoor de systemen van een ander overheidsorgaan zou moeten gebruiken, terwijl het zelf over deze gegevens beschikt en deze passend kan verwerken met alle beheersmaatregelen van dien. Tot slot is het ook inefficiënt als DUO voor verwerkingen in het kader van beleidsonderzoek de CBS-omgeving zou moeten raadplagen. Daarom wordt gekozen voor een eigen grondslag voor deze verwerkingen – met alle passende waarborgen – en daarmee wordt voldaan aan de subsidiariteitseis.

3.2.6 Grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct

In de WSF 2000 wordt een expliciete grondslag opgenomen voor de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het herijkingsonderzoek. Hiermee wordt vastgelegd dat reisgegevens (zoals kaartnummer, kaartsoort en geregistreerd reisgedrag) en studentgegevens (zoals BSN en opleidingssoort) mogen worden verwerkt en gekoppeld voor zover dat noodzakelijk is om het reisgedrag van studenten periodiek vast te stellen en de vergoeding daarop aan te passen. De grondslag voor de verwerking van contactgegevens is artikel 6, eerste lid, onderdeel c, AVG (noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust). Het gebruik van reisgegevens voor het herijkingsonderzoek is noodzakelijk om het gemiddelde reisgedrag van studenten op een betrouwbare wijze vast te stellen. Dit is, voor zover bekend, de meest nauwkeurige en doelmatige methode. Zie paragraaf 2.5.5 voor een nadere toelichting over de belangen van de betrokkenen, de noodzakelijkheid van de verwerking, de proportionaliteit en subsidiariteit van de verwerking, en de verwerking van bijzondere persoonsgegevens en het BSN.

4. Gevolgen

4.1 Doenvermogen

Scholieren, studenten en debiteuren moeten de voorgestelde wijzigingen niet alleen begrijpen, maar er ook naar kunnen handelen. Dat vraagt om doenvermogen. Daarom is voor dit wetsvoorstel per wijziging in kaart gebracht wat de effecten zijn op de betrokkene. Deze paragraaf maakt onderscheid tussen voorgestelde wijzigingen die een positief effect hebben op het doenvermogen, bijvoorbeeld omdat de wijziging het naleven van de regels gemakkelijker maakt, en wijzigingen die een groter beroep doen op het doenvermogen (negatief effect) omdat er (meer) actie van de betrokkenen wordt verwacht. Dit wordt per voorgestelde wijziging toegelicht. Wijzigingen zonder relatie met het doenvermogen zijn achterwege gelaten in deze paragraaf.¹²⁷

4.1.1 Voorgestelde wijzigingen met een positief effect op het doenvermogen

Harmoniseren datum stopzetten studiefinanciering met stopzetten reisproduct

Deze wijziging zorgt ervoor dat een student langer de tijd heeft om studiefinanciering stop te zetten in een bepaalde maand. Hierdoor zullen er minder terugvorderingen plaatsvinden. Daarnaast zorgt een uniforme datum waarvoor studenten studiefinanciering en het studentenreisproduct stop moeten zetten voor meer duidelijkheid. Dit komt het doenvermogen ten goede.

Afschaffen vijfwekentermijn bij ongeoorloofde afwezigheid

Het afschaffen van de vijfwekentermijn zorgt er voor dat studenten in het mbo (niveau 1 en 2) en WTOS-aanvragers niet meer een lening krijgen na vijf

¹²⁷ Dit betreft de volgende wijzigingen: 2.1.1 opnemen eindtermijn aanvraagdatum voorziening prestatiebeurs; 2.2.2 renteberekening aanpassen van maand- naar jaargemiddelde; 2.5.1 grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen; 2.5.2 grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten; 2.5.3 grondslag voor gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsvoorbereiding, 2.5.4 grondslag voor gegevenskoppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding en 2.5.5 grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct.

weken ongeoorloofde afwezigheid. De huidige situatie, waarbij studiefinanciering omgezet kan worden in een lening, heeft forse financiële consequenties. Studiefinanciering voor mbo'ers op niveau 1 en 2 en WTOS wordt enkel verstrekt als gift. Door de huidige regel kunnen zij in een situatie komen waarin zij toch voor een deel een lening krijgen, terwijl dat anders niet het geval is. Dat is vaak moeilijk uit te leggen aan de student. Het schrappen van deze maatregel heeft daarmee een positief effect op het doenvermogen.

Wettelijke termijn inleveren diploma voor omzetting prestatiebeurs

In beginsel heeft deze wijziging geen effect op het doenvermogen omdat het codificatie is van het huidige uitvoeringsbeleid: ook nu hanteert DUO een termijn van diplomatermijn plus vijf jaar. Het hanteren van een ruimere wettelijke termijn is voor oud-studenten positief, zij hebben meer tijd om te voldoen aan de gestelde eis om het diploma aan te leveren. DUO zal in de communicatie aandacht besteden aan het tijdig inleveren van een buitenlands diploma. Ook bij de start van de aanloop- en aflofase, zal hier in de communicatie aandacht voor zijn.

Een optie die beter doenbaar zou zijn is als de student géén diploma hoeft aan te leveren. Dat is echter niet mogelijk omdat er momenteel geen registers bestaan voor buitenlandse diploma's zoals we die wel kennen voor diploma's behaald in Nederland. Daarnaast geldt dat van de oud-student ook gevraagd mag worden om het diploma (op tijd) aan te leveren.

Harmoniseren ouderbegrip WTOS met ouderbegrip WSF 2000

Door het ouderbegrip in de WTOS te harmoniseren met het ouderbegrip van de WSF 2000, hoeft de scholier geen keuze meer te maken over welke ouder de TOS-ouder moet worden en daarbij afwegen wat de financiële gevolgen daarvan kunnen zijn. Het nieuwe ouderbegrip zorgt voor minder onduidelijkheid. Dit zorgt voor een verbetering van het doenvermogen. Ook hoeven studenten en hun ouder(s) minder gegevens aan te leveren.

Harmoniseren verlegging peiljaar WTOS met WSF 2000

De voorwaarden voor peiljaarverlegging van de WTOS worden minder streng gemaakt. Door deze maatregel hoeft alleen nog maar aangetoond te worden dat het inkomen na het reguliere peiljaar met minimaal 15% is gedaald. Dit vereist minder inzet van de aanvrager.

Tegemoetkoming onderwijsbijdrage uit de WTOS wordt uitbetaald

Scholieren ontvangen met dit wetsvoorstel een verhoogde aanvullende toelage waarin een vergoeding voor het lesgeld zit. De scholier krijgt daardoor niet meer te maken met een systematiek die moeilijk te begrijpen is. Bij wijzigingen van de aanvullende toelage door een veranderd inkomen krijgen scholieren immers geen ingewikkelde berichten meer waarin wordt geprobeerd om uit te leggen dat er een onderwijsbijdrage werd verrekend die zij nooit daadwerkelijk ontvangen hebben, maar waar ze toch geen, of verminderd recht op hebben.

De scholier krijgt wel een betaalverzoek en krijgen daarmee de keuze hoe zij hun lesgeld willen betalen. Zij moeten hiermee weliswaar een extra handeling

verrichten, maar hebben meer keuzes in het betalen van het lesgeld. Zo kan een ander persoon het lesgeld betalen. Daarnaast kan in de oude situatie de student nog steeds een gedeelte van het lesgeld moeten betalen, als de vergoeding niet toereikend is.

Terugwerkende kracht naar begin studiejaar levenlanglerenkrediet

Studenten die het levenlanglerenkrediet willen gebruiken moeten nog steeds zelf een aanvraag doen, het beroep op het doenvermogen blijft in die zin gelijk. Maar omdat er een terugwerkende kracht wordt ingevoerd, neemt de noodzaak om dit tijdig te doen wel af. Daarmee heeft dit voorstel een klein positief effect op het doenvermogen.

4.1.2 Voorgestelde wijzigingen met een negatief effect op het doenvermogen

Verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo

Na inwerkingtreding van het verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo wordt in de aanvraagprocedures voor studiefinanciering een vraag over cumulatieve studiefinanciering opgenomen. Hierdoor zullen mbo-studenten die studiefinanciering aanvragen moeten aangeven of zij cumulatieve studiefinanciering ontvangen. Wanneer de student invult dat hij of zij cumulatieve studiefinanciering ontvangt, zal DUO de aanvraag voor studiefinanciering afwijzen. DUO zal met behulp van goede informatiestrekking over wat er onder studiefinanciering wordt verstaan, studenten helpen om een afweging te maken voor hun situatie. Studenten kunnen altijd contact opnemen met DUO bij vragen. Er is geen alternatief dat minder beroep op het doenvermogen doet, omdat DUO vaak niet beschikt over de informatie of studenten in andere landen studiefinanciering ontvangen.¹²⁸

Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA transactiezone

Met dit wetsvoorstel wordt jaarbetaling gecodificeerd voor debiteuren die terugbetalen op grond van de WSF 2000 en woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone, als optie naast de standaard maandelijkse termijnbetaling.¹²⁹ Terugbetalen met een jaarbetaling gebeurt op aanvraag van de debiteur en vraagt dus wat van het doenvermogen. De debiteur moet zelf in actie komen door een verzoek te doen via MijnDUO of dit aan te vragen via het aanvraagformulier op de website. Dat is momenteel ook al het geval, omdat de mogelijkheid tot jaarbetaling stand uitvoeringsbeleid is. Hier heeft DUO goede ervaringen mee. De keuze tot jaarbetaling vraagt doenvermogen van de debiteur omdat hij of zij moet afwegen of de mogelijk hogere rentelasten van een jaarbetaling opwegen tegen de lagere transactiekosten. Dit zal per individu verschillen. Daar staat tegenover dat de debiteur ook van de standaardoptie (maandbetaling) gebruik kan blijven maken; en dat is geen verandering in het doenvermogen.

¹²⁸ Dit wetsvoorstel voorziet in een wettelijk grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten die in de toekomst voor dit doeleinde ingezet zou kunnen worden. Maar ook dan zal DUO niet in alle gevallen over de beschikbare informatie kunnen beschikken, omdat het noodzakelijk is dat andere staten ook een toereikende wettelijk grondslag hebben om die informatie aan DUO te verstrekken.

¹²⁹ Daarnaast is de minister van OCW voornemens om het lokaal terugbetalen voor debiteuren uit het Caribisch deel van het Koninkrijk te codificeren op het niveau van ministeriële regeling. De gevolgen op het doenvermogen worden daarom later uitgewerkt.

Terugbetalen bij verkeerde schatting van het inkomen bij peiljaarverlegging

De wetswijziging vraagt in beperkte mate extra doenvermogen van debiteuren die gebruikmaken van peiljaarverlegging voor draagkracht van de studieschuld. De handelingen die nodig zijn om peiljaarverlegging aan te vragen veranderen niet, maar nu kunnen er gevolgen zijn wanneer het inkomen te laag wordt ingeschat. Debiteuren moeten daarom bij het aanvragen van peiljaarverlegging een zo realistisch mogelijke schatting van hun inkomen maken. Hiervoor worden ondersteunende middelen op de website van DUO aangeboden, zoals een rekentool. Wanneer achteraf blijkt dat het inkomen hoger was dan geschat en daardoor te weinig is afgelost, kan een aanvullende betalingsverplichting ontstaan. In principe is een realistische schatting van het inkomen wel altijd de bedoeling geweest bij het gebruik van peiljaarverlegging, maar is de noodzaak nu groter om onnodige financiële druk bij de debiteur te voorkomen. Door meerdere betalingsmogelijkheden aan te bieden, duidelijk te communiceren, en ondersteuning te bieden bij het maken van een realistische inkomensschatting, wordt beoogd de maatregel voor debiteuren goed uitvoerbaar te houden.

Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht

De bereikbaarheidsplicht vraagt om doenvermogen van de scholier, student en debiteur. Zij zijn immers verplicht om – bij wijziging van omstandigheden – hun actuele contactgegevens door te geven aan DUO. Waar mogelijk wordt reeds gebruik gemaakt van de BRP. Er is geen alternatief voor de bereikbaarheidsplicht dat geen beroep doet op de scholier, student of debiteur zelf. Het beroep op de doelgroep wordt gerechtvaardigd geacht. De betrokkene heeft er voordeel bij als DUO hen goed kan informeren en adequaat kan ondersteunen. Daarnaast is het in het algemeen belang dat DUO debiteuren tijdig kan informeren en opeisbare studieschulden kan innen, waarbij dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van DUO en debiteuren betreft. Het is redelijk van de doelgroep te verwachten dat zij aangeboden informatie tot zich nemen en dat zij zich goed informeren over niet alleen hun rechten, maar ook hun plichten. DUO zal zich inzetten om de bereikbaarheidsplicht actief onder de aandacht te brengen van scholieren, studenten en debiteuren, zodat er geen onduidelijkheden kunnen ontstaan over de verplichting en de mogelijke gevolgen daarvan.

Aflosvrijeperiode bij terugbetalen levenlanglerenkrediet

Het aanvragen van een aflosvrijeperiode vereist doenvermogen van debiteuren. Zij moeten zich informeren over de mogelijkheid door contact op te nemen met DUO of de website te bezoeken. Debiteuren doen een aanvraag via MijnDUO of het aanvraagformulier op de website. Dit is een makkelijke handeling. Daarnaast geldt dat deze wijziging debiteuren makkelijker tegemoet kan komen als zij problemen hebben met het terugbetalen van de levenlanglerenkreditschuld. Er is geen andere optie dan een eigen aanvraag, omdat DUO niet weet of debiteuren behoefte hebben aan een aflosvrijeperiode en hoe lang. Het doen van een aanvraag via MijnDUO of het aanvraagformulier wordt als redelijk gezien gelet op het voordeel dat de debiteur ervaart. Voor debiteuren die aflossen in samenloop worden de regels juist eenvoudiger en wordt er juist een verminderd beroep op het doenvermogen gedaan. Zij hoeven namelijk niet, zoals nu gebeurt, te achterhalen waarom de regels verschillen.

4.2 Regeldruk

Deze paragraaf gaat in op de regeldrukeffecten – bestaande uit de regeldrukkosten en ervaren regeldruk – van dit wetsvoorstel voor scholieren, studenten en debiteuren en onderwijsinstellingen.¹³⁰ Dit kan zowel een toename als een afname van de regeldruk zijn. Hieronder is de regeldruk per voorgestelde wijziging weergegeven in een schematisch overzicht. Wijzigingen met effect op de ervaren regeldruk of regeldrukkosten die scholieren, studenten of debiteuren kunnen ervaren of maken worden hieronder nader toegelicht. Wijzigingen zonder gevolgen, zoals voorstellen die die geen (extra) actie of niet minder actie van de doelgroep vergen ten opzichte van de huidige situatie, worden niet nader toegelicht.

Voorstel	Doelgroep en aantal	Tijdsbesteding ¹³¹	Bedrag (per uur)	Inc. kosten	Struc. kosten
<i>Studeren en stoppen met studeren</i>					
Opnemen van eindtermijn aanvraagdatum voorziening prestatiebeurs	-	-	-	-	-
Verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo	Mbo-studenten (onbekend)	Onbekend	-	-	-
Harmoniseren datum stopzetten studiefinanciering met stopzetten reisproduct	-	-	-	-	-
Afschaffen vijfwekentermijn bij ongeoorloofde afwezigheid	Mbo- en vavo-instellingen (100 meldingen per jaar)	10 minuten	€ 39	-	€ 650 besparing
Wettelijke termijn inleveren diploma voor omzetting prestatiebeurs	-	-	-	-	-
<i>Terugbetalen</i>					
Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA-transactiezone	Debiteuren (2000)	10 minuten	€ 17	-	€ 5.600
Renteberekening aanpassen van maand- naar jaargemiddelde	-	-	-	-	-
Terugbetalen bij verkeerde schatting van het inkomen bij peiljaarverlegging	Debiteuren (8000)	10 minuten	€ 17	n.v.t.	€ 22.600
Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht	Studenten, debiteuren (1 miljoen)	5 minuten	€ 17		€ 1,4 miljoen
<i>Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten</i>					
Harmoniseren ouderbegrip WTOS met WSF 2000	Scholieren en vavo-	10 minuten	€ 17	n.v.t.	€ 151.200

¹³⁰ Zie hiervoor het Handboek meting regeldrukkosten de van het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR).

¹³¹ De tijdsbesteding is gebaseerd op de standaardtijden uit het Handboek regeldruk. Minuten zijn afgerond naar boven.

	studenten 24.300				
Harmoniseren verlegging peiljaar WTOS met WSF 2000	Scholieren, (vavo-)studenten (1.400 aanvragen per jaar)	10 minuten	€ 17	-	€ 3.920 besparing
Tegemoetkoming onderwijsbijdrage uit de WTOS wordt uitbetaald	Vavo- studenten (600 per jaar)	10 minuten	€ 17	n.v.t.	€ 1.680
<i>Levenlanglerenkrediet</i>					
Terugwerkende kracht naar begin studiejaar levenlanglerenkrediet	-	-	-	-	-
Aflosvrijeperiode bij terugbetalen levenlanglerenkrediet	Studenten (1600 per jaar)	10 minuten	€ 17	n.v.t.	€ 4.500
<i>Grondslagen voor gegevensverwerking en -uitwisseling</i>					
Grondslag voor gegevensuitwisseling DUO en andere bestuursorganen	-	-	-	-	-
Grondslag voor gegevensuitwisseling met andere staten	-	-	-	-	-
Grondslag voor gegevensverwerking voor beleids- en begrotingsvoorbereiding	-	-	-	-	-
Grondslag voor gegevenskoppeling voor beleids- en begrotingsvoorbereiding	-	-	-	-	-
Grondslag voor herijkingsonderzoek studentenreisproduct	-	-	-	-	-

Verbod op cumulatieve studiefinanciering in het mbo

De vraag over cumulatieve studiefinanciering wordt opgenomen in de reguliere aanvraagprocedures voor studiefinanciering. Mbo-studenten hoeven dus geen aparte aanvraag te doen. Wel kan de regeldruk mogelijk licht toenemen voor studenten die zich moeten informeren over wat cumulatieve studiefinanciering is en in hoeverre zij daar in een ander land aanspraak op maken. Het is niet mogelijk gebleken de regeldrukkosten voor deze wijziging in kaart te brengen. De tijdsbesteding en de ervaren complexiteit zal namelijk sterk variëren tussen studenten. Ook is niet bekend hoe groot de groep mbo-studenten is die potentieel in twee landen studiefinanciering ontvangt. Naar verwachting is deze groep zeer klein.

Afschaffen vijfwekentermijn bij ongeoorloofde afwezigheid

Vergeleken met de huidige situatie neemt de regeldruk voor mbo-instellingen (en vo-instellingen) af door het afschaffen van de vijfwekentermijn. Immers, zij hoeven na vijf weken ongeoorloofde afwezigheid niet meer door te geven dat deze afwezig is. Dit heeft als resultaat dat een vo- of mbo-instelling een

formulier minder hoeft in te vullen. Op dit moment zijn er circa 100 meldingen per jaar van scholieren en studenten voor wie een dergelijk formulier wordt ingevuld. Uitgaande van een duur van circa 10 minuten per formulier, uitgevoerd door administratief personeel á 39 euro per uur, levert deze vereenvoudiging circa 650 euro vermindering van regeldruk op.

Jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten SEPA transactiezone

Het doen van een aanvraag tot jaarbetaling - in plaats van de standaard maandelijksse terugbetaling van de studieschuld - vereist een actie van debiteuren. Daarmee neemt de regeldruk toe. Debiteuren doen een aanvraag via MijnDUO of via het aanvraagformulier op de website. Zij moeten een kort aanvraagformulier invullen. Er zijn geen aanvullende bewijsstukken vereist. Naar verwachting zullen debiteuren gemiddeld 10 minuten bezig zijn met het doen van een aanvraag via MijnDUO of het aanvraagformulier via de website. De kosten komen neer op 2,80 euro per aanvraag per debiteur. De verwachting is dat ongeveer 2000 debiteuren per jaar een aanvraag doen. Daardoor komen de totale regeldrukkosten voor deze wijziging uit op ongeveer: 5.600 euro. De toename van 2,80 euro per aanvraag per debiteur wordt als proportioneel gezien gelet op het voordeel dat de debiteur ervaart.

Terugbetalen bij verkeerde schatting van het inkomen bij peiljaarverlegging

De wetswijziging leidt in beperkte mate tot een toename van regeldruk voor debiteuren die gebruikmaken van peiljaarverlegging. De mogelijkheid tot peiljaarverlegging en de bijbehorende aanvraagprocedure bestaan reeds en veranderen niet, maar er kunnen nu gevolgen zijn wanneer het inkomen te laag wordt ingeschat. Debiteuren moeten daarom bij het aanvragen van peiljaarverlegging een zo realistisch mogelijke schatting van hun inkomen maken. Hiervoor worden ondersteunende middelen op de website van DUO aangeboden, zoals een rekentool. In principe is een realistische schatting van het inkomen wel altijd de bedoeling geweest bij het gebruik van peiljaarverlegging, maar is de noodzaak nu groter om onnodige financiële druk bij de debiteur te voorkomen. Debiteuren hoeven geen extra gegevens of formulieren aan te leveren. De conclusie is daarom dat de regeldruk voor debiteuren nauwelijks zal toenemen ten opzichte van de huidige situatie.

Wettelijk vastleggen bereikbaarheidsplicht

De bereikbaarheidsplicht houdt in dat scholieren, studenten en debiteuren – bij wijziging van omstandigheden – hun actuele contactgegevens, of die van een derde, moeten doorgeven aan DUO. Voor scholieren en studenten geldt dat zij hun contactgegevens doorgeven als zij tegemoetkoming of studiefinanciering aanvragen, die blijven gedurende de studietijd vaak actueel of worden automatisch doorgevoerd bij bijvoorbeeld een adreswijziging in de BRP. De conclusie is daarom dat de ervaren regeldruk voor scholieren en studenten in beginsel niet zal toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Debiteuren worden mogelijk om een extra inspanning gevraagd, hoewel het de vraag is of de inspanningen voor de debiteur als extra administratieve last beschouwd kan worden. De verplichting voor debiteuren dat zij hun adresgegevens actueel moeten houden vloeit nu namelijk ook al voort uit de reguliere verhouding tussen debiteur en crediteur. Het is daarom redelijk om te verwachten van de

debiteur dat hij of zij verantwoordelijk is voor zijn of haar bereikbaarheid tegenover DUO. Het actueel houden van de contactgegevens vergt wel een actie van studenten en debiteuren. De gevraagde inspanning is beperkt, maar de potentiële doelgroep op wie dit betrekking heeft is groot. De regeldrukkosten worden op circa 1,4 miljoen euro geschat.

Harmoniseren ouderbegrip WTOS met ouderbegrip WSF 2000

Door de harmonisatie van het ouderbegrip in de WTOS met die van ouderbegrip van de WSF 2000, hoeft de scholier of vavo-student (hierna: scholier) een formulier minder in te vullen. Wanneer een scholier op dit moment een aanvullende toelage aanvraagt wordt er een formulier naar de scholier gestuurd. Dit formulier moet de scholier laten invullen door de TOS-ouder en de TOS-ouder moet verklaren of hij of zij een partner heeft. In de nieuwe situatie kunnen de juridische ouders in de BRP gevonden worden. De inschatting is dat de scholier op dit moment ongeveer 10 minuten bezig is met invullen van het formulier voor het ouderbegrip. Deze 10 minuten is gebaseerd op het voorbereiden van de handeling, het formulier invullen en het formulier verzenden. De besparing is daarmee ongeveer 2,80 euro per aanvraag. Er zijn nu circa 54.000 gebruikers van de tegemoetkoming scholieren, waarvan 45% een aanvullende toelage en/of uitwonenden toelage aanvraagt. Uitgaande van circa 24.300 scholieren die dit ouderformulier dus nu invullen, levert deze maatregel een besparing op van 151.200 euro voor de huidige doelgroep. Omdat de doorstroom in de WTOS groot is (meerderjarige scholieren en vavo-studenten maken gemiddeld zeven maanden gebruik van de tegemoetkoming) is de veronderstelling dat deze kosten structureel zijn. Deze voorgestelde wijziging zal daarnaast naar verwachting ook leiden tot minder ervaren regeldruk, omdat een scholier geen keuze hoeft te maken voor een TOS-ouder.

Harmoniseren verlegging peiljaar WTOS met WSF 2000

De voorwaarden voor peiljaarverlegging van de WTOS worden minder streng gemaakt. Door deze maatregel hoeft alleen nog maar aangetoond te worden dat het inkomen na het reguliere peiljaar met minimaal 15% is gedaald. Dit vereist minder inzet van de aanvrager.

De inschatting is dat het aanvragen van verlegging peiljaar minder lang zal duren. Er wordt uitgegaan van een tijdwinst van circa 10 minuten. De besparing is daarmee ongeveer 2,80 euro per aanvraag. Er worden nu circa 1.400 verlegging peiljaarformulieren per jaar aangemaakt. Dit levert een besparing op van 3.920 euro.

Tegemoetkoming onderwijsbijdrage uit de WTOS wordt uitbetaald

De nieuwe situatie zorgt ervoor dat vavo-studenten hun vergoeding voor het lesgeld ontvangen en zelf zorg moeten dragen dat dit betaald wordt. Omdat in de huidige situatie de vergoeding verrekend werd met het lesgeld, betekent dit een extra handeling. Dit wordt echter als redelijk gezien omdat deze maatregel zorgt voor meer duidelijkheid bij de student. Het is duidelijker dat de student een vergoeding heeft ontvangen.

De inschatting is dat de student die lesgeld moet betalen ongeveer 10 minuten bezig is. Deze 10 minuten is gebaseerd op het voorbereiden van de handeling, het formulier invullen en het formulier verzenden. De kosten komen neer op 2,80 euro per aanvraag. Uitgaande van de 600 vavo-studenten die nu te maken hebben met de verrekensystematiek, bedragen de kosten maximaal 1.680 euro per jaar.

Aflosvrijeperiode bij terugbetalen levenlanglerenkrediet

Ten opzichte van de huidige situatie neemt de regeldruk toe voor debiteuren met alleen een levenlanglerenkrediet, omdat zij nu de mogelijkheid krijgen om een aflosvrijeperiode aan te vragen. Voor debiteuren die in samenloop aflossen bestaat de aanvraagmogelijkheid al voor de studieschuld. Voor hen blijft de regeldruk ongewijzigd.

Debiteuren doen de aanvraag digitaal via MijnDUO. Zij moeten een kort aanvraagformulier invullen. Er zijn geen bewijsstukken vereist. Naar verwachting zullen debiteuren gemiddeld 10 minuten¹³² bezig zijn met het doen van een aanvraag via MijnDUO of het aanvraagformulier via de website. De kosten komen neer op 2,80 euro per aanvraag per debiteur. De verwachting is dat ongeveer 1600 debiteuren een aanvraag doen.¹³³ Daardoor komen de totale regeldrukkosten voor deze wijziging uit op ongeveer: 4.500 euro. De toename van 2,80 euro per aanvraag per debiteur wordt als proportioneel gezien gelet op het voordeel dat de debiteur ervaart. Een debiteur zal naar verwachting weinig regeldruk ervaren, omdat de debiteur zelf kiest om wel of geen gebruik te maken van deze begunstigende optie.

4.3 Caribisch Nederland

Deze paragraaf gaat in op de gevolgen voor Caribisch Nederland: de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius, en Saba. Een groot deel van de voorgestelde wijzigingen zal ook van toepassing zijn op de WSF BES, daarvoor wordt verwezen naar hoofdstuk 2.¹³⁴

Er zijn ook wijzigingen uit dit wetsvoorstel die niet gaan gelden voor de WSF BES omdat de WSF BES wat betreft systematiek afwijkt van de WSF 2000. De WSF BES kent momenteel geen voorziening prestatiebeurs, studentenreisproduct, mogelijkheid tot verlegging peiljaar voor de draagkracht, een aanwezigheidsplicht voor mbo-bol 1-2 studenten of het levenlanglerenkrediet, terwijl dit wetsvoorstel voorziet in wijzigingen op deze onderdelen uit de WSF 2000.¹³⁵ Ook bestaat er geen vergelijkbare regeling als de WTOS in Caribisch Nederland en worden de wijzigingen die zien op de WTOS niet doorgevoerd voor Caribisch Nederland.¹³⁶

¹³² De 10 minuten zijn gebaseerd op standaardtijden uit het handboek regeldruk. Naar verwachting zijn debiteuren tijd kwijt aan het kennisnemen van deze optie, het invullen van het formulier en het verzenden. Het betreft een eenvoudige handeling. Dat komt neer op 7 minuten, wat afgerond 10 minuten is.

¹³³ Circa 14% van de huidige debiteuren vraagt een aflosvrijeperiode aan.

¹³⁴ Zie paragraaf 2.1.3, 2.1.5, 2.2.2, 2.2.4, 2.5.1 en 2.5.2.

¹³⁵ Zie paragraaf 2.1.1, 2.1.4, 2.3.2, 2.4.1, 2.4.2 en 2.5.5.

¹³⁶ Zie paragraaf 2.3.1, 2.3.2 en 2.3.3.

Daarnaast zijn er vier wijzigingen voorzien voor de WSF 2000 waarbij de regering ervoor kiest om deze niet door te voeren voor de WSF BES. Dit betreft de mogelijkheid tot jaarbetaling voor debiteuren woonachtig buiten de SEPA-transactiezone en de grondslagen voor gebruik van studiefinancieringsgegevens voor beleidsvoorbereiding en koppeling met gegevens uit het ROD. Daarnaast wordt de bepaling om cumulatieve studiefinanciering in het mbo te verbieden niet doorgevoerd, omdat er al een dergelijk verbod bestaat in de WSF BES.

Voor debiteuren die terugbetalen op grond van de WSF 2000 en woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone, wordt jaarbetaling een wettelijke keuzemogelijkheid naast de standaard maandelijkse termijnbetaling.¹³⁷ Er is voor gekozen om in dit wetvoorstel geen jaarbetaling op te nemen voor debiteuren die onder de WSF BES hun studieschuld aflossen. Het aanbieden van jaarbetaling voor debiteuren onder de WSF BES is momenteel niet uitvoerbaar voor DUO. Hiervoor moeten de systemen grootschalig aangepast worden. Bovendien vergt jaarbetaling een zorgvuldige afbakening van landen waaruit het opportuun wordt geacht om jaarbetaling of lokaal terugbetalen aan te bieden, om zo hoge transactiekosten te voorkomen. Voor debiteuren die terugbetalen op grond van de WSF 2000 wordt hiervoor het onderscheid tussen SEPA en niet-SEPA gehanteerd. Dit onderscheid is niet één op één over te nemen voor de WSF BES, want Caribisch Nederland is geen onderdeel van de SEPA-transactiezone. De SEPA-transactiezone is een Europese betaalmarkt voor giraal betalen in euro's. Debiteuren op grond van de WSF BES betalen terug in dollars. Voor hen is het onderscheid SEPA of niet-SEPA (euro of niet-euro) dus niet van toepassing. Om een vergelijkbare maatregel in te voeren voor de WSF BES zou eerst afgebakend moeten worden vanuit welke landen terugbetaling kostbaar is. Gelet op de voorgenomen wijziging van de WSF BES¹³⁸, wordt voorgesteld om (een vergelijkbare) maatregel voor de WSF BES bij dat traject te overwegen en niet nu te regelen in het voorliggende wetsvoorstel.

Ten aanzien van de grondslagen voor het gebruik van studiefinancieringsgegevens voor beleids- en begrotingsvoorbereiding en de koppeling met ROD gegevens, heeft de regering ervoor gekozen om deze (nog) niet door te voeren in de WSF BES. Hiervoor geldt dat er op korte termijn grote wijzigingen doorgevoerd zullen worden in welke gegevens verwerkt dienen te worden voor uitvoering van de WSF BES, onder andere vanwege de invoering van een BSN in Caribisch Nederland. De regering acht het daarom niet opportuun om nu vast te leggen welke gegevens gebruikt kunnen worden voor beleids- en begrotingsvoorbereiding.

4.4 Gendergelijkheid

Met dit wetsvoorstel zijn geen effecten voorzien die de gelijkheid tussen vrouwen en mannen beïnvloeden.

¹³⁷ Ook wordt met dit wetsvoorstel een technische correctie verricht door een grondslag voor SF15-oud debiteuren te laten vervallen. SF15-oud bestaat niet onder de WSF BES en daarom is deze technische correctie niet van toepassing op Caribisch Nederland.

¹³⁸ Kamerstukken II 2024/25, 24724-248.

5. Uitvoering

PM na uitvoeringstoets

6. Financiële gevolgen

Met dit wetsvoorstel worden verbeteringen gerealiseerd voor het studiefinancieringsstelsel. Voor deze maatregelen zijn financiële middelen beschikbaar. De financiële gevolgen van dit wetsvoorstel bestaan voornamelijk uit (incidentele) uitvoeringskosten. DUO moet als gevolg van dit wetsvoorstel namelijk de systemen, communicatie en de uitvoeringspraktijk aanpassen. De programmakosten worden geschat op structureel 140.000 euro.¹³⁹ De meeste wijzigingen uit dit wetsvoorstel vergen geen programmakosten omdat het codificering van staand beleid omhelst, omdat de maatregel budgetneutraal is of omdat de maatregel een grondslag creëert in de wet en daarmee niet leidt tot programmakosten. Hieronder zijn de voorlopige reeksen opgenomen voor de programma- en uitvoeringskosten, deze zijn onder voorbehoud van de uitvoeringstoets van DUO en de consultatiefase.

	2027	2028	2029	2030	2031	structureel
Programmakosten		20	120	140	140	140
Uitvoeringskosten	10	1.940	582	0	0	0
Totaal	10	1.960	702	140	140	140

Bedragen x € 1.000

7. Advies en consultatie

PM na consultatie

8. Inwerkingtreding

PM

II Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A (artikel 2.5, eerste lid, WSF 2000)

In artikel 2.5 is geregeld wanneer een mbo-student geen aanspraak (meer) heeft op studiefinanciering. In dit artikel wordt een onderdeel toegevoegd waarin wordt geregeld dat een mbo-student geen aanspraak heeft op studiefinanciering indien de student aanspraak maakt op een tegemoetkoming in de kosten voor toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud die wordt verstrekt door de autoriteit van een ander land. Dit onderdeel is opgenomen om te voorkomen dat een student dubbele aanspraak geniet in een studiefinancieringstijdvak. De student zal bij twee mogelijke aanspraken een keuze moeten maken voor één van de stelsels.

Artikel I, onderdeel B (artikel 3.21, vierde en vijfde lid, WSF 2000)

¹³⁹ Er worden ook programmakosten verwacht voor maatregelen die uitsluitend op amvb-niveau worden uitgewerkt. Deze zijn nog niet opgenomen in het voorliggende wetsvoorstel.

Met voorgestelde wijziging van het vierde lid wordt geregeld dat het levenlanglerenkrediet met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd. De regels uit artikel 3.21, tweede en derde lid, WSF 2000 worden met deze wijziging van toepassing op de aanvraag van het levenlanglerenkrediet. Een aanvraag voor studiefinanciering in de vorm van het levenlanglerenkrediet moet voor het einde van het studiejaar waarop de aanvraag betrekking heeft worden ingediend en de terugwerkende kracht geldt maximaal tot het begin van het lopende studiejaar.

Met de voorgestelde wijziging van het vijfde lid wordt geregeld dat een student uiterlijk tot en met de tiende dag van de maand krijgt om de studiefinanciering vanaf de eerste dag van die maand te onderbreken of te beëindigen.

Artikel I, onderdelen C tot en met E, en S (artikelen 4.3 tot en met 4.5, en 9.8 WSF 2000)

In de artikelen 4.3 tot en met 4.5 zijn regels gesteld over langdurige afwezigheid in het beroepsonderwijs voor studenten die vallen onder de reikwijdte van hoofdstuk 4, paragraaf 4.1.1, van de WSF 2000. In verband met het voorstel om de vijfwekentermijn te schrappen, worden deze artikelen gewijzigd.

In artikel 4.3 is hoofdzakelijk geregeld dat een deel van de studiefinanciering van een student bij vijf weken ongeoorloofde afwezigheid wordt omgezet in een lening. In verband met het schrappen van de vijfwekentermijn komt daarom de inhoud van het eerste lid te vervallen. Ook de grondslag uit het tweede lid is met het schrappen van de vijfwekentermijn niet meer relevant en komt te vervallen. In het voorgestelde artikel 4.3, eerste lid, (nieuw) wordt een algemene regel voor zowel het bekostigd als niet-bekostigd beroepsonderwijs gesteld met betrekking tot het vaststellen van ongeoorloofde afwezigheid van acht weken. Dit betreft geen nieuwe regel. Dit is nu apart geregeld in artikel 4.5 voor het niet bekostigd beroepsonderwijs en in artikel 8.1.7 WEB voor het bekostigd beroepsonderwijs. Voor de overzichtelijkheid en omdat de ongeoorloofde afwezigheid gevolgen heeft voor de aanspraak op studiefinanciering¹⁴⁰ wordt voorgesteld dit overkoepelend vast te leggen in artikel 4.3.

Artikel 4.4 regelt wanneer het omzetten van een gift naar een lening in verband met de vijf weken ongeoorloofde afwezigheid niet wordt toegepast. Dit artikel is met het vervallen van de vijfwekentermijn niet meer relevant en komt te vervallen. In verband met het vervallen van artikel 4.4 vervalt tevens de verwijzing naar dit artikel in artikel 9.8.

Artikel 4.5 regelt de controle op langdurige afwezigheid voor het niet-bekostigd beroepsonderwijs. Deze regels zijn zowel van belang voor de controle op de vijf weken ongeoorloofde afwezigheid als voor de controle op de acht weken ongeoorloofde afwezigheid. De controleregels blijven daarom, hoewel technisch aangepast naar enkel de controle op de achtwekentermijn, intact. Inhoudelijk wordt voorgesteld om aan artikel 4.5, eerste lid, toe te voegen dat het bestuur

¹⁴⁰ Zie artikel 2.5, tweede lid, WSF 2000.

van de rechtspersoon of de natuurlijke persoon, bij het versturen van de mededeling aan de mbo-student na een periode van vier weken ongeoorloofde afwezigheid, aan de mbo-student meldt dat een ongeoorloofde afwezigheid van acht weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering. Op deze manier is de mbo-student op de hoogte van de gevolgen van de ongeoorloofde afwezigheid. Bovendien komt daardoor het stopzetten van studiefinanciering na een ongeoorloofde afwezigheid van acht weken niet onverwachts.

Artikel I, onderdelen F en G, I, en K en (artikelen 4.12, 4.13, 4.14, vijfde lid, 5.2b, eerste lid, 5.15, en 5.16, vijfde lid, WSF 2000)

Voorgestelde wijzigingen regelen dat de voorziening prestatiebeurs in het beroepsonderwijs en het hoger onderwijs uiterlijk vijf jaar na het verstrijken van de diplomatermijn kan worden aangevraagd.

Artikelen I, onderdeel H en J, artikel III, onderdeel B (artikelen 4.22, eerste lid, en 5.9, tweede lid, WSF 2000 en artikel 3.5, eerste lid WSF BES)

Door deze wijzigingen wordt de uiterste termijn waarop een gewaarmerkte kopie van het diploma kan worden verstuurd aan Onze Minister voor omzetting van de prestatiebeurs verruimd van drie maanden naar vijf jaar.

Artikel I, onderdeel L (artikel 6.9 WSF 2000)

Met de voorgestelde wijziging wordt geregeld dat de debiteur die in het buitenland woont, op aanvraag in jaarlijkse termijnen zijn lening kan aflossen. Daarmee kunnen eventuele overboekingskosten worden vermeden. Binnen de SEPA-landen en -gebieden is betalingsverkeer van overboekingen in euro's gratis, maar daarbuiten zijn daar kosten aan verbonden. Voor de duidelijkheid wordt gekozen voor opname van de minister in de Regeling studiefinanciering 2000 van de lijst met landen en gebieden die onder de eengemaakte eurobetalingsruimte (SEPA) vallen. De mogelijkheid jaarbetaler te worden bestaat slechts wanneer een debiteur niet in een van die landen of gebieden woont.

Via artikel 6.3 WTOS, waarin onder meer artikel 6.9 WSF 2000 van overeenkomstige toepassing is verklaard, wordt dit artikel ook van kracht ten aanzien van de terugbetalers van een TOS-schuld.

Artikel I, onderdeel M (artikel 6.17 WSF 2000)

In artikel 6.17, tweede lid, (oud) is geregeld dat een vordering die is ontstaan uit een herziening op grond van artikel 7.1 na de beëindiging van het recht op studiefinanciering van een student wordt omgezet in een lening op de eerste dag van de maand na de herziening. In het voorgestelde vierde lid wordt geregeld dat een vordering die is ontstaan uit een herziening op grond van artikel 7.1 wanneer een debiteur een verkeerde schatting van het inkomen heeft doorgegeven bij een aanvraag tot peiljaarverlegging niet wordt omgezet in een lening, maar wordt teruggevorderd. De terugvordering leidt ertoe dat ook de hoogte van de studieschuld wordt herzien. Het terug te vorderen bedrag wordt uit de langlopende schuld gehaald, waardoor de debiteur niet dubbel betaalt. Met betrekking tot de terugvordering wordt niet beoogd iets afwijkends te regelen ten opzichte van de regels uit de Algemene wet bestuursrecht

(hierna: Awb). Met voorgestelde grondslag wordt beoogd in aanvulling op de Awb bij ministeriële regeling vast te leggen dat de debiteur altijd de mogelijkheid heeft om een betalingsregeling aan te vragen.

In het voorgestelde vijfde lid wordt een doelmatigheidsgrens opgenomen. Deze grens is gekoppeld aan de doelmatigheidsgrens in artikel 26a, eerste lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (hierna: Awir). Door de verwijzing naar artikel 26a, eerste lid, van de Awir wordt dit bedrag ingevolge artikelen 10.1 en 10.2 Wet inkomstenbelasting 2001 jaarlijks bijgesteld door toepassing van een inflatiecorrectie.

Daarnaast wordt de huidige praktijk waarbij vorderingen uit na beëindiging van het recht op studiefinanciering genomen herzieningsbesluiten worden geboekt bij de langlopende rentedragende lening, gecodificeerd (voorgesteld artikel 6.17, tweede lid (nieuw)).

Artikel I, onderdeel N (artikel 6.19 WSF 2000)

In artikel 6.19, eerste lid, is geregeld welke regels uit hoofdstuk 6 van overeenkomstige toepassing zijn op de terugbetaling van het levenlanglenkrediet. Met voorgestelde wijziging wordt geregeld dat de aflosvrijeperiode van vijf jaar, geregeld in artikel 6.7, eerste lid, tweede volzin, en tweede en derde lid, van overeenkomstige toepassing wordt op de terugbetaling van het levenlanglenkrediet.

In het nieuwe derde lid wordt geregeld dat de aflosvrije periode van vijf jaar enkel kan worden ingezet op debiteurniveau. Daartoe wordt in de eerste volzin van het derde lid geregeld dat een debiteur die meerdere schulden heeft of heeft gehad waarvoor de debiteur een aflosvrije periode kan aanvragen voor die schulden gezamenlijk een aflosvrije periode van vijf jaar heeft. In de tweede volzin van het derde lid wordt geregeld dat een aanvraag tot opschorting van een debiteur die een of meerdere schulden tegelijk aflost en waarvoor de debiteur een aflosvrije periode kan aanvragen, ziet op al deze schulden gezamenlijk. Een debiteur hoeft dus geen aparte aanvraag in te dienen voor de opschorting van een schuld die is ontstaan door toekenning van het levenlanglenkrediet en de opschorting van een andere schuld waarvoor de debiteur een aflosvrije periode kan aanvragen.

Artikel I, onderdeel O (artikel 9.1 WSF 2000)

Dit betreft een technische wijziging. Door de wijziging in onderdeel # wordt artikel 2.5, eerste lid, WSF 2000 opgesplitst in twee onderdelen. De verwijzing in dit artikel dient alleen te zien op artikel 2.5, eerste lid, onderdeel a, WSF 2000 (nieuw).

Artikel I, onderdeel P (artikel 9.2a WSF 2000)

Eerste lid. De student of debiteur moet ervoor zorgen dat hij bereikbaar is voor DUO, zodat DUO haar taken op grond van de wet goed kan uitvoeren. Het geeft DUO bijvoorbeeld de mogelijkheid om te zorgen dat een student of debiteur tijdig zijn studieschuld betaalt, een achterstallige schuld gemakkelijker kan worden teruggevorderd en controle van gegevens kan plaatsvinden in de

situatie dat iemand een eenoudertoeslag ontvangt. Een student of debiteur is bereikbaar voor DUO als hij (wijzigingen in) zijn contactgegevens onverwijld en schriftelijk doorgeeft aan DUO, waardoor zijn actuele contactgegevens bij DUO bekend zijn. Onder contactgegevens wordt op dit moment in ieder geval verstaan een woonadres, woonplaats, e-mailadres en telefoonnummer. Op grond van de Wet basisregistratie personen heeft de student of debiteur ook een aantal verplichtingen ten aanzien van zijn adres, waaronder de verplichting wijzigingen in zijn adres op te geven bij de gemeente. Nu DUO is aangesloten bij de basisregistratie personen hoeft de student of debiteur geen wijzigingen aan DUO door te geven die reeds hieruit blijken. De verhuizing van een debiteur van het eerste adres buiten Nederland naar elk volgend adres buiten Nederland blijkt daarentegen niet uit de basisregistratie personen; dat zal dus moeten worden doorgegeven. De student of debiteur kan ook zorgen dat hij via een derde voor DUO bereikbaar is. Hierbij kan worden gedacht aan de situatie waarbij een student of debiteur de contactgegevens van zijn ouders doorgeeft aan DUO zodat zij, indien DUO contact met hen opneemt, aan DUO de actuele contactgegevens van de student of debiteur kunnen doorgeven, en DUO de student of debiteur zo kan bereiken. Het komt voor rekening van de student of debiteur indien hij via deze derde niet bereikbaar is.

Tweede lid. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over wat onder contactgegevens wordt verstaan. Ook worden nadere regels gesteld bij ministeriële regeling over welke gegevens minimaal aan DUO moeten worden verstrekt. Op dit moment is het de verwachting dat in ieder geval woonadres, e-mailadres en telefoonnummer gaan worden voorgeschreven. Het kunnen stellen van nadere regels biedt echter voor de toekomst ruimte voor andersoortige gegevens of minder contactgegevens. Tot slot worden bij ministeriële regeling nadere regels gesteld over de wijze van verstrekking van deze gegevens. Daarbij kan gedacht worden aan een verplichte verstrekking via 'Mijn DUO'.

Artikel I, onderdeel Q (artikel 9.6 WSF 2000)

Eerste en tweede lid (nieuw). Omdat artikel 9.6, eerste lid, in de praktijk niet altijd ondubbelzinnig blijkt te zijn, verloopt gegevensuitwisseling soms moeizaam. Om die reden wordt artikel 9.6 verduidelijkt en wordt gespecificeerd wat in ieder geval onder de uitvoering van deze wet wordt verstaan. Het gaat nog altijd om gegevens die relevant zijn voor de goede uitvoering van de wet; in die zin is geen materiële wijziging beoogd. In de onderstaande toelichting op (de onderdelen van) het tweede lid worden enkele voorbeelden genoemd waaraan gedacht kan worden; die voorbeelden zijn geenszins limitatief bedoeld. Het tweede lid, onderdeel a, gaat om de toekenning van studiefinanciering, waaronder bijvoorbeeld de reisvoorziening voor minderjarige mbo-studenten valt en de gelijkstelling Nederlander van artikel 2.2 WSF 2000 (waaronder de controle van het migrerend werknemerschap).

Het tweede lid, onder onderdeel b, onder 1°, gaat om de duur, vorm en hoogte van iemands aanspraak op studiefinanciering, waaronder ook de leenfase wordt verstaan. Onder vorm wordt verstaan: gift, lening of prestatiebeurs en in voorkomende gevallen bijvoorbeeld de omzetting van de prestatiebeurs in een

lening. Voor de hoogte van de studiefinanciering kunnen bijvoorbeeld relevant zijn de gegevens over de ouderlijke inkomens, omdat die gegevens van belang zijn voor de hoogte van de aanvullende beurs.

Het tweede lid, onderdeel b, onder 2°, gaat om de precieze hoogte van de verschuldigde lening (inclusief rente), waarbij bijvoorbeeld de (gedeeltelijke) kwijtschelding van (een deel van) de lening ingevolge handicap of chronische ziekte van belang is (artikel 6.2a van de WSF 2000).

Het tweede lid, onderdeel b, onder 3°, gaat om de hoogte van de maandelijkse termijnbetalingen die onder meer afhankelijk zijn van de hoogte van het (partner)inkomen, aangezien dit gevolgen kan hebben voor de draagkracht.

Het tweede lid, onderdeel b, onder 4°, gaat om de hoogte van de achterstallige schuld, die onder meer afhankelijk is van de wettelijke rente en van verhoging van de achterstallige schuld wegens bijvoorbeeld onterechte toekenningen.

Het tweede lid, onderdeel c, gaat om de uitwisseling van gegevens die van belang zijn voor de effectieve invordering van achterstallige schulden, waarbij het onder meer kan gaan om gegevens die een beeld geven van het vermogen (ten behoeve van eventuele beslaglegging).

Derde lid (nieuw). De gegevensuitwisseling die in het eerste lid is beschreven vindt in beginsel uit eigen beweging plaats, maar partijen zijn verplicht eraan mee te werken als Onze Minister daarom verzoekt. De minister dient daarbij na te gaan hoe de plicht tot verstrekking van gegevens zich verhoudt tot de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Dit geldt ook voor de andere betrokken bestuursorganen en toezichthouders. Zij moeten een afweging maken waarbij enerzijds het belang van de goede uitvoering van de wet en het toezicht en anderzijds het belang van de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer tegen elkaar worden afgewogen. Daarbij worden aspecten van proportionaliteit en subsidiariteit meegenomen.

Vierde lid. Ten behoeve van een goede uitvoering van de gegevensuitwisseling worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels uitgewerkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om welke gegevens door welke bestuursorganen mogen worden uitgewisseld met de minister, het vaststellen van bepaalde verplichte gegevensuitwisseling, en de wijze waarop die gegevensuitwisseling plaats moet vinden. De wijze van gegevensverstrekking is ook op grond van het huidige artikel 9.6 reeds uitgewerkt in het Besluit studiefinanciering 2000 (artikel 16). Artikel 16 van het Besluit studiefinanciering 2000 is na inwerkingtreding van de onderhavige wijziging gebaseerd op artikel 9.6, vierde lid.

Vijfde en zesde lid (nieuw). In het nieuwe eerste tot en met vierde lid wordt een verduidelijking van het eerste lid voorgesteld. Daarin is een algemene grondslag voor gegevensuitwisseling opgenomen. Daarnaast blijft de in het huidige tweede tot en met vierde lid opgenomen specifieke grondslag gelden,

op basis waarvan de gegevensuitwisseling over de uitvoering van artikel 3.27, eerste en tweede lid, is toegestaan.

Artikel I, onderdeel R (artikelen 9.6b, 9.6c en 9.6d WSF 2000)

Artikel 9.6b

Het huidige eerste en tweede lid van artikel 9.6b worden gewijzigd in één opzichzelfstaand artikel (artikel 9.6d).

In het huidige derde lid, welke nu dus ook een opzichzelfstaande bepaling wordt, worden twee wijzigingen doorgevoerd. De tweede wijziging betreft een technische wijziging (toevoeging van artikel 2.13a).

Artikel 9.6c

In het nieuwe artikel 9.6c is geëxpliciteerd dat de Minister van OCW (DUO) een bevoegdheid, en dus een wettelijke taak heeft te zorgen dat onvindbare debiteuren in het buitenland worden getraceerd om leningen en andere vorderingen op grond van de WSF 2000 te kunnen innen. Deze vorderingen omvatten niet alleen de schuld krachtens artikel 6.2, maar ook, onder andere, bestuurlijke boetes en vorderingen krachtens artikel 3.27, tweede lid, van de WSF 2000. DUO zal bijvoorbeeld naam en geboortedatum verstrekken aan een buitenlands bevoegd gezag, opdat dat bevoegd gezag de gevraagde gegevens kan leveren. Op die manier kan DUO weer in contact komen met de onvindbare debiteuren. De gegevens van het buitenlandse bevoegd gezag zijn niet noodzakelijkerwijs beperkt tot de contactgegevens; het kan bijvoorbeeld ook gaan om het al dan niet hebben van een partner en inkomensgegevens voor zover het betreffende gezag bevoegd is die gegevens te verstrekken.

Daarnaast is toegevoegd dat de Minister van OCW (DUO) een bevoegdheid heeft om te controleren op het verbod op cumulatieve studiefinanciering. Dit stelt DUO beter in staat om toezicht te houden op dit verbod.

Artikel 9.6d

Eerste en tweede lid. Dit artikel is gebaseerd op het huidige artikel 9.6b, eerste en tweede lid. Gegevensuitwisseling met een staat die geen partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte is alleen mogelijk indien deze staat of dit land een passend beschermingsniveau als bedoeld in artikel 45 van de AVG waarborgt. Indien een staat of land geen passend beschermingsniveau kan waarborgen, kan de Minister van OCW met een dergelijke staat of dergelijk land alleen gegevens uitwisselen, als deze staat of dit land passende waarborgen als bedoeld in artikel 46, tweede en derde lid, van de AVG biedt en als de betrokken student of debiteur over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikt. Voor gegevensuitwisseling met een staat of land die alleen de passende waarborgen als bedoeld in artikel 46, derde lid, van de AVG biedt (en de betrokkenen student of debiteur over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikt), is toestemming vereist van de Autoriteit Persoonsgegevens.

Derde lid. Ten behoeve van de transparantie wordt bij of krachtens algemene maatregel van bestuur geregeld welke gegevens met welke staten uitgewisseld kunnen worden. Daarbij dient te worden opgemerkt dat DUO voor elke aan- of

uitvraag alsnog elk individueel verzoek moet beoordelen, ook indien de betreffende staat in het besluit of de regeling is opgenomen. Daarentegen zal DUO geen gegevens uitwisselen met een staat die niet is opgenomen in deze regelgeving.

Artikel I, onderdeel T (artikel 10a.3 WSF 2000)

In artikel 10a.3 is geregeld welke artikelen uit hoofdstuk 6 van overeenkomstige toepassing zijn op debiteuren die vallen onder hoofdstuk 10a (SF15-oud). Dit omdat sommige regels die van toepassing zijn op debiteuren die aflossen onder SF15 van overeenkomstige toepassing zijn op debiteuren die aflossen onder hoofdstuk 10a. Tot de inwerkingtreding van de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs werd in hoofdstuk 6 onderscheid gemaakt tussen het terugbetalen van een schuld uit een lening beroepsonderwijs en een schuld uit een lening hoger onderwijs. Voor debiteuren met een schuld uit een lening beroepsonderwijs golden de regels van SF15 en voor debiteuren met een schuld uit een lening hoger onderwijs golden de regels van SF35. In artikel 10a.3 is daarom geregeld dat bij artikelen uit hoofdstuk 6 die van overeenkomstige toepassing zijn op debiteuren die vallen onder hoofdstuk 10a de lening wordt aangemerkt als een lening beroepsonderwijs. Met de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs zijn de regels van SF35 echter ook gaan gelden voor debiteuren met een schuld uit een lening beroepsonderwijs. Hierop is hoofdstuk 6 aangepast. Abusievelijk is artikel 10a.3 toen niet aangepast, terwijl het niet de bedoeling was dat sommige regels van SF35 van overeenkomstige toepassing zouden worden op debiteuren die vallen onder hoofdstuk 10a. Met deze wijziging wordt dit hersteld.

Artikel I, onderdelen U en AA, en artikel III, onderdeel C (artikelen 10a.3a en 12.32 WSF 2000 en artikel 4.3 WSF BES)

De regels met betrekking tot het terugbetalen van de studieschuld zijn voor debiteuren die vallen onder SF15-oud geregeld in hoofdstuk 10a WSF 2000, voor debiteuren die vallen onder SF15 in artikel 12.32 WSF 2000 en voor debiteuren die vallen onder de WSF BES in de WSF BES. Voor deze debiteuren geldt dat het rentepercentage wordt berekend aan de hand van het gemiddeld effectief rendement over de maand september. Voor debiteuren die vallen onder SF15-oud en SF15 staat dit in artikel 6.3 WSF 2000, zoals dat luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel N, van de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs. Voor debiteuren die vallen onder de WSF BES staat dit in artikel 4.3 WSF BES. Met deze wijzigingen wordt voorgesteld het rentepercentage voor debiteuren die vallen onder hoofdstuk 10a (SF15-oud), SF15 en de WSF BES te berekenen aan de hand van het gemiddeld effectief rendement over de periode van een jaar in plaats van de maand september. Voor debiteuren die vallen onder SF15-oud en SF15 wordt dit gedaan door artikel 6.3, eerste lid, WSF 2000, zoals dat luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel N, van de Wet herinvoering basisbeurs hoger onderwijs, aan te passen en naar artikel 10a.3a respectievelijk artikel 12.32, tweede lid, WSF 2000 over te hevelen.

Artikel I, onderdeel V (Artikel 10a.6, vierde lid, WSF 2000)

Dit betreft een technische correctie, waarmee de grondslag vervalt op grond waarvan SF15-oud debiteuren die in het buitenland wonen automatisch terugbetalen door middel van een jaarbetaling. Voor hen wordt, net als voor debiteuren die terugbetalen volgens de regels van SF15, SF15-LLLK en SF35, wettelijk geregeld dat zij indien ze woonachtig zijn buiten de SEPA-transactiezone een jaarbetaling op aanvraag kunnen doen (overeenkomstig hetgeen voor debiteuren onder het huidige terugbetalingsstelsel is geregeld in artikel 6.9 WSF 2000). Deze wijziging codificeert het uitvoeringsbeleid en harmoniseert de regels voor het terugbetalen van de studieschuld tussen de verschillende terugbetaalregimes. Deze technische correctie is niet van toepassing op de WSF BES. De WSF BES kent geen SF15-oud regime en het vervallen van deze grondslag is daarom niet van toepassing op de WSF BES.

Artikel I, onderdeel W (artikel 11.4 WSF 2000)

Met de voorgestelde wijziging wordt afgeweken van de verjaringstermijn van vijf jaren zoals de Algemene wet bestuursrecht (Awb) die kent. Als een debiteur niet voldoet aan de bereikbaarheidsplicht (voorgesteld artikel 9.2a WSF 2000) is de verjaringstermijn op grond van dit nieuwe artikel tien jaren. De overige bepalingen van afdeling 4.4.3 van de Awb inzake stuiting en verlenging van de verjaringstermijn zijn wel van toepassing.

Artikel I, onderdeel X (artikel 11.6 WSF 2000)

In dit wetsvoorstel is uitgegaan van de Wet studiefinanciering 2000 zoals luidend na inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 in verband met de verstrekking van een aanvullende tegemoetkoming aan studenten die onder het studievoorschotstelsel hebben gestudeerd (Kamerstukken II 2025/26, 36911, nr. 2).

In dit artikel wordt geregeld dat bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard kunnen worden verwerkt voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding als bedoeld in artikel 11.9 en het herijkingsonderzoek van artikel 11.10.

Artikel I, onderdeel Z (artikel 11.8 WSF 2000)

Artikel 1.17 WSF wordt verplaatst naar artikel 11.8. Op deze manier zijn de bepalingen over gegevensverwerking in de WSF 2000 minder verspreid door de wet. Tevens wordt dit artikel aangevuld om te expliciteren dat voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding en het herijkingsonderzoek BSN-gegevens (kunnen) worden verwerkt

Artikel I, onderdeel Y (artikel 11.9 WSF 2000)

Het eerste lid betreft de grondslag voor het doen van onderzoek voor begrotings- en beleidsvoorbereiding. Alleen de categorieën van persoonsgegevens die in dit lid zijn opgenomen, kunnen worden gebruikt voor begrotings- en beleidsvoorbereiding.

Het tweede lid betreft de grondslag voor de koppeling van gegevens die verzameld zijn op grond van de WSF 2000 aan de gegevens uit het register onderwijsdeelnemers (ROD). Alleen de in dit lid opgenomen categorieën van persoonsgegevens uit het ROD kunnen worden gekoppeld.

Het vierde lid betreft een inperking van het kunnen verwerken van een aantal gegevens uit het eerste en tweede lid. In het vijfde lid is de grondslag opgenomen om bij of krachtens amvb in te vullen welke specifieke gegevens onderdeel uitmaken van categorieën van persoonsgegevens uit het eerste lid. Tevens worden bij of krachtens amvb de beveiligingsmaatregelen vastgelegd die getroffen zijn ter bescherming van de gegevens die gebruikt worden voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding (met uitzondering van de autorisatie die op wetsniveau is vastgelegd)

Artikel I, onderdeel Y (artikel 11.10 WSF 2000)

Dit artikel bevat de grondslag voor het herijkingsonderzoek waarde reisvoorziening. Alleen de categorieën van persoonsgegevens uit de WSF 2000 die in het eerste lid zijn opgenomen, kunnen worden gebruikt voor het herijkingsonderzoek. In het tweede lid is bepaald dat de gegevens uit het eerste lid kunnen worden gekoppeld aan de reisgegevens van de vervoersbedrijven.

Het derde lid bepaalt dat de gekoppelde gegevens alleen toegankelijk zijn voor een daartoe door de minister van OCW geautoriseerde personen. Dit zullen in de praktijk medewerkers zijn van het onderzoeksbureau dat in opdracht van de minister het herijkingsonderzoek zal uitvoeren.

Het vierde lid bepaalt dat de gekoppelde gegevens uiterlijk 18 maanden bewaard worden. Deze termijn begint te lopen na koppeling van de gegevens uit de WSF 2000 met de reisgegevens

In het vijfde lid is de grondslag opgenomen om bij of krachtens amvb in te vullen welke specifieke gegevens onderdeel uitmaken van categorieën van persoonsgegevens uit het eerste lid. Tevens worden bij of krachtens amvb de beveiligingsmaatregelen vastgelegd die getroffen zijn ter bescherming van de gegevens die gebruikt worden voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding (met uitzondering van de autorisatie die op wetsniveau is vastgelegd).

Artikel II, onderdeel A (artikel 1.1 WTOS)

In dit artikel worden enkele begripsbepalingen gewijzigd:

Het begrip TOS-ouder wordt vervangen door het begrip ouder. Hierbij wordt verwezen naar artikel 1.1 WSF 2000. Zo wordt duidelijk gemaakt dat dit begrip hetzelfde dient te worden toegepast in beide wetten. Dit betekent ook dat het inkomen van de partner van de TOS-ouder geen rol meer gaat spelen in de berekening van de tegemoetkoming. Net zoals bij de WSF 2000 zal in het vervolg gekeken worden naar het inkomen van de juridische ouders.

Het begrip partner wordt gewijzigd waarbij verwezen wordt naar hetzelfde begrip in de WSF 2000 (artikel 1.1 WSF 2000). Zo wordt duidelijk gemaakt dat het begrip hetzelfde dient te worden toegepast in beide wetten.

De begripsbepaling thuiswonende leerling en uitwonende leerling worden gewijzigd door het vervallen van de begripsbepaling TOS-ouder. Hierdoor moesten deze begripsbepalingen aangepast worden. Er is zoveel mogelijk

aansluiting gezocht bij de WSF 2000 voor de vormgeving van de begrippen. Daarom is er een inhoudelijk artikel (artikel 1.4 WTOS) toegevoegd met de voorwaarden waaronder een leerling als uitwonende leerling kan worden beschouwd. Zo is dit ook vormgegeven in de WSF 2000 (zie artikelen 1.1, eerste lid, en 1.5 WSF 2000).

Artikel II, onderdeel B (artikel 1.3 WTOS)

Dit artikel is technisch aangepast vanwege de terminologieaanpassing van TOS-ouder en partner. Zie hiervoor verder de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1.

Artikel II, onderdeel C (artikel 1.4 WTOS)

Dit artikel sluit zoveel mogelijk aan bij artikel 1.5 Wet studiefinanciering 2000. Er zijn alleen terminologische wijzigingen toegevoegd daar waar de context van de WTOS dit vereist. Dit betreft de begrippen: leerling en basistoelage. De WSF 2000 spreekt hier van student en normbedrag. Zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1 bij de begripsbepaling uitwonende leerling.

Artikel II, onderdeel D (artikel 1.7 WTOS)

Dit artikel is technisch aangepast vanwege de terminologieaanpassing van TOS-ouder en partner. Zie hiervoor verder de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1.

Artikel II, onderdelen E en S (artikel 2.26 WTOS en artikel 8.1, eerste lid WTOS)

Het artikel 2.26, tweede lid, bepaalt dat wanneer de te ontvangen (gekorte) tegemoetkoming lager is dan het (aan DUO) te betalen lesgeld, er geen uitbetaling plaatsvindt, maar de tegemoetkoming wordt verrekend met dat lesgeld. Artikel 8.1, eerste lid, geeft een grondslag om bij ministeriële regels nadere regels over, onder andere, de verrekening te stellen. In het algemeen deel van de memorie van toelichting is toegelicht dat het voornemen is om de verrekening van de tegemoetkoming met het lesgeld te laten vervallen. Artikel 2.26, eerste lid, en een deel van artikel 8.1, eerste lid, kunnen daarom vervallen.

Artikel II, onderdeel F (artikel 2.27 WTOS)

Dit artikel is technisch aangepast vanwege de terminologieaanpassing van Tos-ouder en partner. Zie hiervoor verder de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1.

Artikel II, onderdeel G (artikel 2.28 WTOS)

Het eerste lid is op een aantal punten gewijzigd:

1. De aanvraag voor peiljaarverlegging bij de tegemoetkoming op grond van hoofdstuk 4 WTOS kan worden gedaan door de aanvrager (leerling of vavo-student) of diens ouder.
- 2) De aanvraag voor peiljaarverlegging bij de tegemoetkoming op grond van hoofdstuk 5 WTOS kan worden gedaan door de aanvrager (ho-studenten die als ho-student zijn ingeschreven aan een school als bedoeld in artikel 2.11 WTOS, degenen die onder de reikwijdte van artikel 2.12 WTOS vallen en die geen

aanspraak hebben op reguliere studiefinanciering, of leerlingen die zijn ingeschreven aan een opleiding als bedoeld in artikel 2.13 en geen aanspraak hebben op tegemoetkoming ingevolge hoofdstuk 4 of op reguliere studiefinanciering) of diens partner.

3. De aanvraag voor peiljaarverlegging bij personen die tegemoetkoming hebben op grond van hoofdstuk 5 WTOS kan binnen hetzelfde schooljaar worden gedaan als de aanvraag ingevolge artikelen 5.5 of 5.11 WTOS. Hierdoor wordt de uitvoeringspraktijk van DUO op dit punt gecodificeerd.

Het tweede lid wijzigt de inhoudelijke voorwaarde waarop peiljaarverlegging kan worden aangevraagd. Hiermee sluit de WTOS op dit punt beter aan op de WSF 2000 (artikel 3.10, tweede lid, WSF). Zie verder paragraaf 2.3.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting.

Artikel II, onderdeel H (artikelen 1.7, 1.8, 2.27, 4.11 en 7.1 WTOS)

Deze artikelen zijn technisch aangepast vanwege de terminologieaanpassing van TOS-ouder en partner. Zie hiervoor verder de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1.

Artikel II, onderdeel I (artikel 4.2 WTOS)

Het eerste lid, onderdeel b, is gewijzigd om beter aan te sluiten bij de uitvoeringspraktijk. In de uitvoeringspraktijk wordt namelijk de tegemoetkoming opgedeeld in de basistoelage en de aanvullende toelage. De aanvullende toelage bestaat uit de tegemoetkoming schoolkosten en eventueel de onderwijsbijdrage (zie artikel 4.4 WTOS nieuw). Dit artikel is aangepast om hierbij aan te sluiten.

Het tweede lid is verplaatst naar artikel 4.4 WTOS.

Artikel II, onderdeel J (artikel 4.4 WTOS)

In dit artikel is uitgewerkt waar de aanvullende toelage uit bestaat. Zie hiervoor verder de artikelsgewijze toelichting op artikel 4.2 WTOS. De inhoud van het huidige artikel 4.4 WTOS is verplaatst naar artikel 4.7.

Artikel II, onderdeel K (artikel 4.7 WTOS)

Dit artikel bepaalt waar de onderwijsbijdrage uit bestaat. De inhoud van dit artikel betreft het verplaatste artikel 4.4 WTOS.

Dit artikel zag eerst om het voorschot van de onderwijsbijdrage. Deze regeling vervalt met dit voorstel. Zie hiervoor verder paragraaf 2.3.3 van het algemeen deel van de memorie van toelichting.

Artikel II, onderdeel L (artikel 4.10, tweede en vierde lid, WTOS)

Tweede lid. Sinds 2009 is er een beleidsregel op grond van de hardheidsclausule van de WTOS (artikel 11.4 WTOS) op grond waarvan is bepaald dat de tegemoetkoming ingevolge hoofdstuk 4 WTOS met terugwerkende kracht kan worden toegekend tot en met de eerste dag van het desbetreffende schooljaar. Dit betreft de Beleidsregel 'Opheffing terugwerkende kracht Hoofdstuk 4 WTOS' ex artikel 11.4 Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Dit beleid is inmiddels bestendig waardoor

het op grond van de Aanwijzingen voor de regelgeving de voorkeur verdient om dit in wetgeving neer te leggen.¹⁴¹ Dit wordt gedaan met deze wijziging. De beleidsregel zal vervolgens worden ingetrokken.

De terugwerkende kracht in dit artikel heeft betrekking op een heel schooljaar en kan maximaal terug gaan tot het begin van het schooljaar (1 augustus). Over voorgaande schooljaren wordt dus geen terugwerkende kracht verleend.

Vierde lid (nieuw). Artikel 4.10 bevat regels omtrent de toekenningsperiode van de tegemoetkoming voor leerlingen die vallen onder de reikwijdte van hoofdstuk 4. Met voorgestelde wijziging wordt een lid toegevoegd, waarin wordt geregeld dat een leerling de uitschrijfdatum tot uiterlijk de tiende kalenderdag van de maand waarin de tegemoetkoming moet worden stopgezet kan doorgeven. Nu is niet expliciet geregeld dat een leerling de uitschrijfdatum moet doorgeven als de leerling geen recht meer heeft op tegemoetkoming. Deze verplichting volgt echter impliciet uit het gegeven dat een leerling geen recht meer heeft op tegemoetkoming als de leerling niet meer is ingeschreven aan een school. Als een leerling is uitgeschreven door een school en de leerling schrijft zich niet voor de eerste van de maand volgend op de maand waarin de leerling is uitgeschreven uit, wordt door DUO nog tegemoetkoming uitgekeerd, terwijl de leerling daar geen recht meer op heeft. De leerling krijgt dan te maken met een terugvordering. Met voorgestelde wijziging wordt geregeld dat een leerling de uitschrijfdatum tot uiterlijk de tiende van de maand waarin de leerling geen recht meer heeft op tegemoetkoming kan doorgeven. DUO keert dan voor die maand geen tegemoetkoming meer uit.

Artikel II, onderdelen M en R (artikel 4.11 en 7.1 WTOS)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de wijziging van het begrip TOS-ouder in ouder. Zie hiervoor de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1.

Artikel II, onderdelen N tot en met Q (artikelen 4.12 tot en met 4.14, en 6.1 WTOS)

In de artikelen 4.12 tot en met 4.14 staan de regels met betrekking tot langdurige afwezigheid in het voortgezet onderwijs of vavo. In verband met het voorstel om de vijfwekentermijn te schrappen, worden deze artikelen gewijzigd.

In artikel 4.12 is hoofdzakelijk geregeld dat een deel van de tegemoetkoming van een leerling bij vijf weken ongeoorloofde afwezigheid wordt omgezet in een lening. Deze automatische omzetting in een lening komt te vervallen. Hiertoe krijgt artikel 4.12, eerste lid, een andere inhoud en vervalt het tweede lid. In het voorgestelde artikel 4.12, eerste lid, wordt een algemene regel voor zowel het bekostigd als niet-bekostigd onderwijs voorgesteld met betrekking tot het vaststellen van ongeoorloofde afwezigheid van acht weken. Dit is nu geregeld in de regels met betrekking tot controle op langdurige afwezigheid in artikel 4.14 WTOS en artikel 8.14 Uitvoeringsbesluit WVO 2020. Voor de overzichtelijkheid en omdat de ongeoorloofde afwezigheid gevolgen heeft voor de aanspraak op

¹⁴¹ Aanwijzingen voor de regelgeving nr. 5.25, vierde lid.

tegemoetkoming wordt voorgesteld dit overkoepelend vast te leggen in artikel 4.12.¹⁴²

Artikel 4.13 regelt wanneer het omzetten van een gift naar een lening in verband met de vijf weken ongeoorloofde afwezigheid niet wordt toegepast. Voorgesteld wordt dit te laten vervallen.

In artikel 4.14 staan de regels met betrekking tot controle op langdurige afwezigheid in het niet-bekostigd voortgezet onderwijs. Deze regels zijn zowel van belang voor controle op de vijf weken ongeoorloofde afwezigheid als op controle op de acht weken ongeoorloofde afwezigheid. De controleregels blijven daarom, hoewel technisch aangepast naar enkel de controle op de achterevenktermijn, intact. Enkel in het eerste lid is inhoudelijk toegevoegd dat het bestuur van de rechtspersoon of de natuurlijke persoon, bij het versturen van de mededeling aan de leerling na een periode van vier weken ongeoorloofde afwezigheid, aan de leerling meldt dat een ongeoorloofde afwezigheid van acht weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op tegemoetkoming. Op deze manier is de leerling op de hoogte van de gevolgen van de ongeoorloofde afwezigheid. Bovendien komt daardoor het stopzetten van tegemoetkoming na een ongeoorloofde afwezigheid van acht weken niet onverwachts.

In verband met het vervallen van de regel dat een gift voor een leerling na vijf weken ongeoorloofde afwezigheid wordt omgezet in een lening, wordt artikel 6.1 gewijzigd.

Artikel II, onderdeel T (artikel 9.2a WTOS)

Zie voor de toelichting op dit artikel de artikelsgewijze toelichting bij de wijziging van artikel 9.2a WSF 2000.

Artikel II, onderdeel U (artikel 9.5 WTOS)

Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting bij de wijziging van artikel 9.6, eerste tot en met vierde lid, WSF 2000.

Artikel 4 van het Besluit tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten is na inwerkingtreding van de onderhavige wijziging gebaseerd op artikel 9.5, vierde lid.

Artikel II, onderdeel V (artikel 9.6 WTOS)

Artikel 9.6 is in het verleden vervallen waardoor dit artikelnummer opnieuw gebruikt kan worden. In het nieuwe artikel 9.6 is geregeld dat de bepaling in de WSF 2000 betreffende gegevensuitwisseling bij vorderingen op grond van de WSF 2000 van overeenkomstige toepassing is op de WTOS.

Artikel II, onderdeel W (artikel 9.7 WTOS)

Dit betreft een technische wijziging in verband met het vervallen van de vijfwekentermijn. Hierdoor is er nog maar één relevante periode van

¹⁴² Dat een leerling geen aanspraak op tegemoetkoming meer heeft na een periode van acht weken ongeoorloofde afwezigheid is geregeld in artikel 2.15 WTOS.

onafgebroken afwezigheid in artikel 4.14, namelijk de periode van acht weken ongeoorloofde afwezigheid.

Artikel II, onderdeel X (artikel 11.3a WTOS)

Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting bij de wijziging van artikel 11.4 WSF 2000.

Artikel II, onderdeel Y (artikel 11.5 WTOS)

In dit artikel wordt geregeld dat bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard kunnen worden verwerkt voor het doen van begrotings- en beleidsvoorbereiding als bedoeld in artikel 11.7.

Artikel II, onderdeel Y (artikel 11.6 WTOS)

Het eerste lid betreft de grondslag voor het doen van onderzoek voor begrotings- en beleidsvoorbereiding. Alleen de categorieën van persoonsgegevens die in dit lid zijn opgenomen, kunnen worden gebruikt voor begrotings- en beleidsvoorbereiding.

Het tweede lid betreft de grondslag voor de koppeling van gegevens die verzameld zijn op grond van de WTOS aan de gegevens uit het register onderwijsdeelnemers (ROD). Alleen de in dit lid opgenomen categorieën van persoonsgegevens uit het ROD kunnen worden gekoppeld.

Het derde lid betreft een inperking van het kunnen verwerken van een aantal gegevens uit het eerste en tweede lid. In het vierde lid is de grondslag opgenomen om bij of krachtens amvb in te vullen welke specifieke gegevens onderdeel uitmaken van categorieën van persoonsgegevens uit het eerste lid. Tevens worden bij of krachtens amvb de beveiligingsmaatregelen vastgelegd die getroffen zijn ter bescherming van de gegevens die gebruikt worden voor de begrotings- en beleidsvoorbereiding (met uitzondering van de autorisatie die op wetsniveau is vastgelegd).

Artikel III, onderdeel A (artikel 2.5, vierde lid, WSF BES)

Met voorgestelde wijzigingen wordt geregeld dat een student uiterlijk tot en met de tiende dag van de maand krijgt om de studiefinanciering vanaf de eerste dag van die maand te onderbreken of te beëindigen.

Artikel III, onderdeel D (artikel 7.1.a WSF BES)

Zie voor de toelichting op dit artikel de artikelsgewijze toelichting bij de wijziging van artikel 9.2a WSF 2000.

Artikel III, onderdeel E (artikel 7.3 WSF BES)

Zie voor de toelichting op dit artikel de artikelsgewijze toelichting bij de wijziging van artikel 9.6, eerste tot en met vierde lid, WSF 2000. Artikel 4 van het Besluit studiefinanciering BES is na inwerkingtreding van de onderhavige wijziging gebaseerd op artikel 7.3, vierde lid.

Artikel III, onderdeel F (artikelen 7.4, 7.4.0a en 7.4.0b WSF BES)

Artikel 7.4

Het huidige eerste en tweede lid van artikel 7.4 zijn gewijzigd in een opzichzelfstaand artikel (7.4.0b). Het vierde lid wordt geschrapt. De

vergunningssystematiek waar in het vierde lid van wordt uitgegaan bestaat niet meer. In het huidige derde lid, welke nu dus ook een opzichzelfstaande bepaling wordt, wordt een technische wijziging doorgevoerd (de verwijzing naar de ministeriële regeling is geschrapt).

Artikel 7.4.0a

In het nieuwe artikel 7.4.0a is geëxpliciteerd dat de Minister van OCW (DUO) een bevoegdheid, en dus een wettelijke taak heeft, te zorgen dat onvindbare debiteuren in het buitenland worden opgespoord om leningen en andere vorderingen op grond van deze wet te kunnen innen. De vorderingen omvatten naast de schuld krachtens artikel 4.2 WSF BES, ook, onder andere, bestuurlijke boetes. DUO zal bijvoorbeeld naam en geboortedatum verstrekken aan een buitenlands bevoegd gezag opdat dat bevoegd gezag de gevraagde gegevens kan leveren. Op die manier kan DUO weer in contact komen met de onvindbare debiteuren. De gegevens van het buitenlandse bevoegd gezag zijn niet noodzakelijkerwijs beperkt tot de contactgegevens; het kan bijvoorbeeld ook gaan om het al dan niet hebben van een partner en inkomensgegevens voor zover het betreffende gezag bevoegd is die gegevens te verstrekken.

Artikel 7.4.0b

In het eerste lid is een doelbinding verwerkt voor het uitwisselen van gegevens met Aruba, Curaçao, Sint Maarten of een staat buiten het Koninkrijk. De Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) mag namens de Minister van OCW slechts gegevens uitwisselen als er sprake is van een lening of achterstallige schuld vanwege een ontvangen tegemoetkoming in de kosten voor toegang tot het onderwijs of voor levensonderhoud, en het verstrekken van die gegevens ten behoeve komt aan een effectieve invordering door deze staat of dit land. De betreffende gegevens worden verstrekt aan de autoriteit van die staat of dat land die verantwoordelijk is voor het verstrekken van eerdergenoemde tegemoetkoming.

Op dit moment is op de verwerking van persoonsgegevens door RCN de Wet bescherming persoonsgegevens BES van toepassing. Omdat de verwerking krachtens BES-wetgeving plaatsvindt, is dit geen verwerking in het kader van de activiteiten van een vestiging van de verwerkingsverantwoordelijke in de Europese Unie en is de AVG niet van toepassing.

Derde lid. Ten behoeve van de transparantie wordt bij of krachtens algemene maatregel van bestuur geregeld welke gegevens met welke staten uitgewisseld kunnen worden. Daarbij dient te worden opgemerkt dat RCN voor elke aan- of uitvraag alsnog een aparte toetsing uit zal voeren, ook indien de betreffende staat in het besluit of de regeling is opgenomen. Daarentegen zal RCN geen gegevens uitwisselen met een staat die niet is opgenomen in deze regelgeving.

Artikel III, onderdeel G (artikel 8.5 WSF BES)

Normaliter verjaren bestuursrechtelijke geldschulden in Europees Nederland na 5 jaar. Voor Caribisch Nederland is daartoe geen geschreven algemeen bestuursrecht voorhanden waardoor de bijzondere wetten (zoals de Belastingwet BES) en de bestuursrechtelijke jurisprudentie leidend zijn.

Ten behoeve van de uniformiteit met de WSF 2000 en de WTOS en ten behoeve van de duidelijkheid wordt voor de situatie waarin een debiteur met een studieschuld uit de WSF BES niet heeft voldaan aan de bereikbaarheidsplicht expliciet geregeld dat deze vordering verjaart na verloop van 10 jaren.

Artikel IV, onderdelen A en B (artikel 8.1.7 en 9.2.2 WEB)

Artikel 8.1.7 regelt de controle op langdurige afwezigheid in het bekostigd beroepsonderwijs en het vavo in relatie tot het recht op studiefinanciering en tegemoetkoming. In verband met het schrappen van de vijfwekentermijn wordt voorgesteld dit artikel te wijzigen.

In artikel 8.1.7, eerste lid, is geregeld dat het bevoegd gezag vaststelt of een student of vavo-student gedurende vijf weken ongeoorloofd afwezig is geweest. De inhoud van dit lid komt met het schrappen van de vijfwekentermijn te vervallen. In het nieuwe eerste lid wordt de hoofdregel met betrekking tot de achtwekentermijn geregeld. In dit lid is toegevoegd dat het moet gaan om studenten of vavo-studenten die vallen onder de reikwijdte van hoofdstuk 4, paragraaf 4.1.1, van de WSF 2000 of hoofdstuk 4 van de WTOS. Dit is de enige groep waarbij ongeoorloofde afwezigheid van acht weken gevolgen heeft voor de aanspraak op studiefinanciering of tegemoetkoming en waar controle moet plaatsvinden op de acht weken ongeoorloofde afwezigheid. Doordat de reikwijdte nu in het eerste lid is geregeld, komt de inhoud van de reikwijdtebepaling uit het elfde lid te vervallen.

De huidige regels met betrekking tot de controle op langdurige afwezigheid zijn geregeld in het huidige tweede tot en met zevende lid. Deze regels zijn zowel van belang voor de controle op vijf weken ongeoorloofde afwezigheid als voor de controle op de acht weken ongeoorloofde afwezigheid. De controleregels blijven daarom, hoewel technisch aangepast naar enkel de controle op de achtwekentermijn, intact.

Inhoudelijk wordt verder voorgesteld om aan artikel 8.1.7, tweede lid, toe te voegen dat het bevoegd gezag, bij het versturen van de mededeling aan de student of vavo-student na een periode van vier weken ongeoorloofde afwezigheid, aan de student of vavo-student meldt dat ongeoorloofde afwezigheid van acht weken gevolgen heeft voor diens aanspraak op studiefinanciering of tegemoetkoming. Op deze manier is de student of vavo-student op de hoogte van de gevolgen van de ongeoorloofde afwezigheid. Bovendien komt daardoor het stopzetten van studiefinanciering na een ongeoorloofde afwezigheid van acht weken niet onverwachts.

In verband met de gewijzigde nummering onder artikel 8.1.7 wordt de verwijzing in artikel 9.2.2 aangepast.

Artikel V, onderdeel A (artikel 8.17, vierde lid, WVO 2020)

Artikel 8.17, vierde lid, bevat een foutieve verwijzing naar artikel 8.30, eerste lid. In artikel 8.17, vierde lid, is geregeld dat het bevoegd gezag het persoonsgebonden nummer van een leerling gebruikt bij opgave van gegevens aan het college van burgemeester en wethouders. In artikel 8.30, eerste lid,

wordt echter niet geregeld dat er opgave van gegevens wordt gedaan aan het college van burgemeester en wethouders. Daarentegen wordt in artikel 8.31, eerste lid, wel geregeld dat er opgave wordt gedaan aan het college van burgemeester en wethouders. De inhoud van artikel 8.17, vierde lid, was in de Wet op het voortgezet onderwijs (oud) geregeld in artikel 103b, zesde lid. In dit artikel werd verwezen naar artikel 27d, eerste lid, en artikel 28, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs (oud). De inhoud van artikel 27d, eerste lid, was gelijk aan de inhoud van artikel 8.31, eerste lid, WVO 2020 en de inhoud van artikel 28, eerste lid, was gelijk aan de inhoud van artikel 8.21, eerste lid, WVO 2020. Abusievelijk is in artikel 8.17, vierde lid, WVO 2020 een verwijzing naar artikel 8.30, eerste lid, in plaats van artikel 8.31, eerste lid, opgenomen. Met deze wijziging wordt dit hersteld.

Artikel V, onderdeel B (artikel 8.30 WVO 2020)

In verband met het voorstel om de vijfwekentermijn te laten vervallen wordt artikel 8.30 WVO 2020 technisch aangepast. In het eerste lid wordt toegevoegd dat de periode van acht weken wordt verlengd met de weken waarin wegens vakantie geen onderwijs werd verzorgd. Dit staat nu al in het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, maar omdat dit om een hoofdelement van de afwezigheid van 8 weken gaat, is dit naar wetsniveau verplaatst.

Artikel VI. Inwerkingtreding

Zie paragraaf **PM** van het algemeen deel.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert